

KLINTHOLM HAVN

Hvidbog

12. november 2020

UDKAST

Kolofon

Udviklingsplan for Klintholm Havn er udarbejdet af:

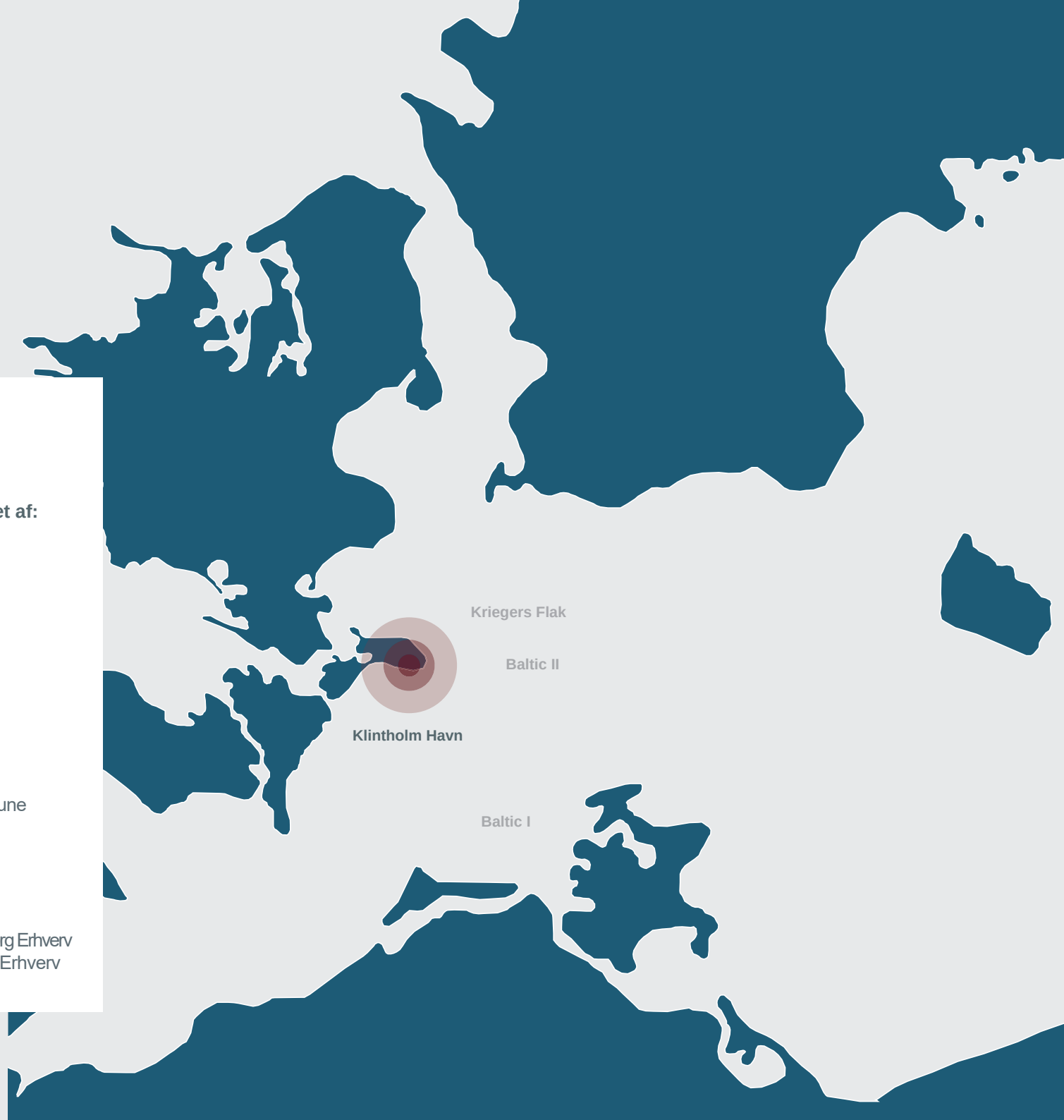
Hasløv & Kjærsgaard Arkitektfirma I/S for
Vordingborg Erhverv

Medarbejdere:

Dan Borgen Hasløv
Katrine Brændholt

Styregruppen for vision og udviklingsplan for Klintholm Havn:

Borgmester Mikael Smed, Vordingborg Kommune
Udviklingsdirektør Jan Michelsen, Vordingborg Kommune
Direktør Nils Natorp, Geocenter Møn
Hans K. Olsen, Initiativgruppen
Direktør Martin Bender, VISM
Formand Christina H. Jensen, KFSG
Henrik Nielsen, repræsentant for Østmøn
Direktør Susanne K. Sørensen (indtil 1. juli 2020), Vordingborg Erhverv
Forretningsudvikler Thorsten Gregersen, Vordingborg Erhverv

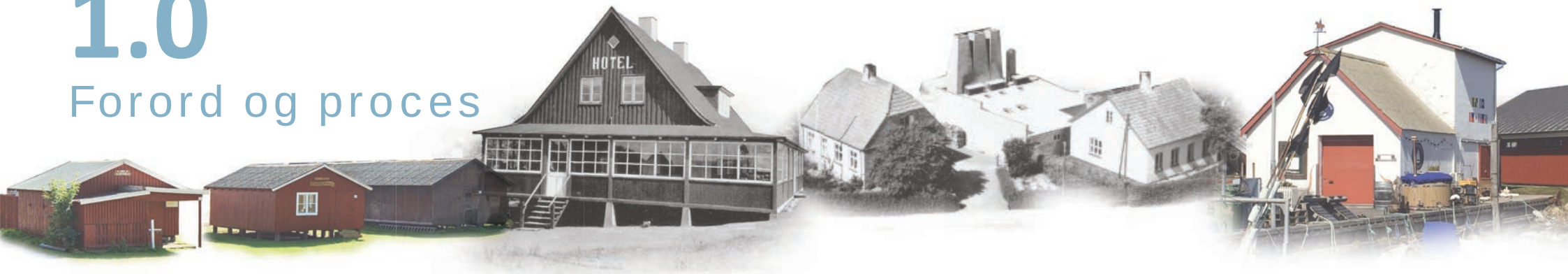

Indhold

1.0	Forord og proces
2.0	Sammenfatning og anbefalinger
2.1	Udviklingsprocessen bag udviklingsplanen Sammendrag af borgerinddragelse Sammendrag fra borgerworkshop d. 13 maj 2020 Sammendrag af borgermøde onsdag d. 18. juni 2020 på Klintholm Havn
2.2	Klintholm Havn, servicehavn og fiskerihavn
2.3	Klintholm Havn, lystbådehavnen
2.4	Thyravej og Klintholm Havneby, Pieren
2.5	Strandene
3.0	Grøn og bæredygtig omstilling
4.0	Planforudsætninger
4.1	Planlægning for anlæg på søterritoriet og på land
5.0	Udviklingsplanens særlige temaer og delområder
5.1	Klintholm Havn - En oplevelseshavn
5.2	Mange maritime aktører
5.4	Stier
5.5	Veje og parkering
5.5	Introduktion til delområder
5.6	Delområde - Erhvervshavnen
5.7	Delområde - Lystbådehavnen, klitterne og den rekreative strand
5.8	Delområde - Thyravej, livsnerven
5.9	Delområde - Pieren
5.10	Delområde - Øststranden
6.0	Etapeplan
6.0	Etape 0
6.1	Etape 1
6.2	Etape 2
6.3	Etape 3
7.0	Økonomioversigt
8.0	Tids- og aktivitetsplan
9.0	SWOT-analyse
10.0	Interview med interessenter

1.0

Forord og proces

Baggrund

Vordingborg Kommune har besluttet at udarbejde denne 'Hvidbog', med en udviklingsplan for Klintholm Havn for nærmere at få belyst en overordnet strategi og behovet for konkret planlægning og handlinger, der kan sikre udviklingen af Klintholm Havns rolle som servicehavn for vindmølleparker i Østersøen. Samtidig ønskes Klintholm Havn og Møn udviklet som et attraktivt sted for bosætning, turisme, erhverv mm. i en bæredygtig helhed.

Arbejdet med 'Hvidbogen' er varetaget af Vordingborg Erhverv og en styregruppe med repræsentanter for de mange interesser, der er knyttet til udviklingen i Klintholm Havn. Hvidbogen har fokuseret på udviklingen af havnen og havnebyen, men mange aspekter også uden for det nære lokalområde er taget op i arbejdet.

Udviklingsplanen er ikke en detaljeret plan, men en langsigtet, strategisk plan, som skal sætte en retning for de mange og forskellige tiltag, der i de kommende år skal sikre en gunstig udvikling af Klintholm Havn.

Klintholm Havn og havmølleparkerne i den vestlige Østersø

I den politiske energiaftale fra 2012 blev det besluttet, at der skal etableres en vindmøllepark på Kriegers Flak.

Klintholm Havn ligger kun 24 sømil fra Kriegers Flak, og vil derfor være attraktiv som servicehavn for den nye vindmøllepark.

Vordingborg Kommune har med en helhedsplan for Klintholm Havn i 2011 og en supplerende lokalplan (lokalplan H 14.02.01, 2015 for erhvervsaktiviteter på Klintholm Havn) skabt det planmæssige grundlag for, at Klintholm Havn nu er startet som servicehavn for den nye havvindmøllepark og andre, kommende vindmølleparker.

To vindmølleoperatører er allerede placeret på Klintholm Havn.

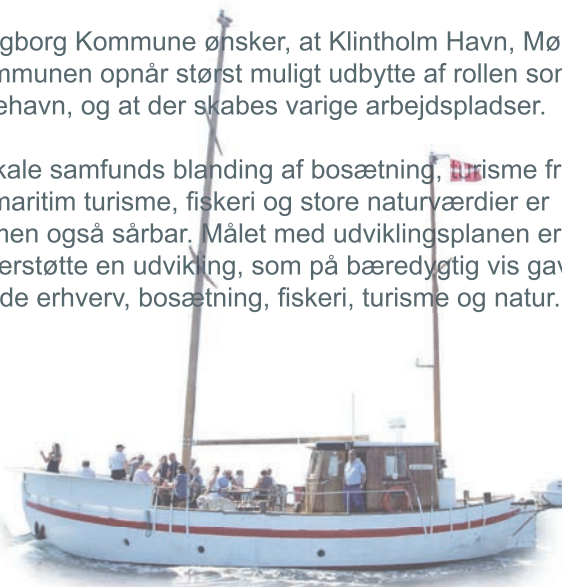
Plads til flere vindmølleoperatører

Det forventes, at op mod 5-8 operatører vil efterspørge

en placering på Klintholm Havn, men der er ikke flere egnede, tilgængelige arealer på havnen, og det er derfor en vigtig forudsætning for udviklingsplanen at pege på, hvordan flere operatører kan finde plads på Klintholm Havn. Forventningen, at flere vil ønske placering på havnen, skyldes havnens gunstige placering i forhold til de i alt 7 vindmølleparker, der på sigt ventes etableret i den vestlige del af Østersøen.

Vordingborg Kommune ønsker, at Klintholm Havn, Møn og kommunen opnår størst muligt udbytte af rollen som servicehavn, og at der skabes varige arbejdspladser.

Det lokale samfunds blanding af bosætning, turisme fra land, maritim turisme, fiskeri og store naturværdier er unik, men også sårbar. Målet med udviklingsplanen er at understøtte en udvikling, som på bæredygtig vis gavner både erhverv, bosætning, fiskeri, turisme og natur.

Planen er blevet til i en åben dialogproces

Arbejdet med Hvidbogen er varetaget af Vordingborg Erhverv og en styregruppe med repræsentanter for de mange interesser, der er knyttet til udviklingen i Klintholm Havn. Hvidbogen har fokuseret på udviklingen af havnen og havnebyen, men mange aspekter, også uden for det nære lokalområde, er taget op i arbejdet.

For Vordingborg Erhverv og styregruppen har det været vigtigt, at Hvidbogen er blevet til i en åben og inviterende dialogproces.

Gennem i alt 23 interview afholdt i marts og april 2020 har der været en tidlig inddragelse af mange og meget forskellige interessenter i Klintholm Havn og på Møn. Den tidlige dialog er startet inden hvidbogens konkrete forslag er blevet udviklet, for at understøtte en åben tilgang til udviklingsmulighederne. Der er kommet et stort antal inspirerende idéer og konkrete forslag, men der er også blevet peget på særlige udfordringer og kritik af den første udvikling i servicehavnen. Dialogen har bidraget til at tydeliggøre, hvad der skaber Klintholm Havns særlige kulturmiljø - det er det åbne, grønne

og blandede miljø på og omkring havnen, Thyravej, strandene og den tætte sammenhæng med naturen, landskabet og havet.

Resultaterne af dialogen er nedfældet og indgår i sin helhed i Hvidbogen. På grundlag af de mange bidrag kunne der samles 10 vigtige anbefalinger (se faktaboks) til den videre udvikling af planen.

Den 13. maj 2020 gennemførtes en åben workshop på havnen, hvor de 10 anbefalinger og de første skitser til planen blev fremlagt og diskuteret. Et sammendrag af workshoppen indgår i Hvidbogen.

Herefter kunne arbejdet med selve udviklingsplanen gå i gang.

Et udkast til planen blev d. 18. juni 2020 fremlagt til debat på et borgermøde på Klintholm Havn. Et sammendrag af mødet indgår ligeledes i Hvidbogen.

Næste skridt

Hvidbogen, med dens vision og udviklingsplan, skal

danne grundlag for det videre arbejde med udviklingen af Klintholm Havn. For at kunne realisere en udvikling af servicehavnen, lystbådehavnen, strandene og de mange forslag til den samlede udvikling af Klintholm Havn, skal der gennemføres en række anlæg og byggerier.

Væsentlige dele af anlæggene ligger på søterritoriet og skal godkendes af Miljøministeriet og Transportministeriet som myndigheder.

På land skal de eksisterende lokalplaner revideres af Vordingborg Kommune som myndighed mht. anvendelser, bebyggelser, infrastruktur, beskyttelse af natur, kulturmiljøer mm.

Endelig skal en finansiering og udførelse gennemføres med en forventning om tætte samarbejder mellem stat, kommune, virksomheder og private, en egentlig projektorganisation skal dannes og implementering af de mange konkrete tiltag kan begynde.

2.0

Sammenfatning og anbefalinger

På baggrund af de mange interviews er de vigtigste budskaber samlet i 10 anbefalinger til udviklingen af Klintholm Havn' og et kort sammendrag. Invitationsbrevet til interviewene og de enkelte interviews er samlet i afsnit 9.0 Interviews med interessenter.

Skab attraktive, nye oplevelsesstrøg på havnen

Finde steder hvor der kan opstå promenader, der sammenbinder spisesteder, border, kunstnere, pop-ups, legepladser, solnedgangssteder, havneliv, strandliv, kulturmiljøer mm.

Thyravej er livsnerven på Klintholm Havn

Biler skal være mindre dominerende, der skal være plads til liv, promenade og nye funktioner, der kan understøtte livet i Klintholm Havn både sommer og vinter. I højsæsonen – parker bilerne uden for byen som på Nyord

Helårsbutik på Klintholm Havn

Skal ligge centralt og kunne udvikle sig med mange forskellige tilbud og aktiviteter, som kan skabe omsætning

Naturoplevelser og Klintholm Havn

Havnen som 'sporcentral' for ture i naturen, både tæt på havnen og på hele Møn (Cammønoen, Dark Sky mm.)

Nye overnatningsanlæg

Få flere overnatningsmuligheder på Klintholm Havn - teltplads, shelters, autocampere og hotel, der kan understøtte Møns unikke turisme og det nye erhvervsliv på havnen

Udvidelsesmuligheder for erhvervshavnen og lystbådehavnen

Få muligheder for udvidelse af havnebassin og landarealer i erhvervshavnen. Flere attraktive gæstepadser til sommerens gæstesejlere og trollingfiskerne

Havnens tre hovedaktiviteter skal hænge sammen

Erhvervshavn (med vindmølleaktiviteterne), fiskerihavn og lystbådehavn må ikke adskilles, men skal hænge mest muligt sammen som en attraktiv helhed – for at skabe en oplevelseshavn

Skabe hjemsteder og baser på Klintholm Havn for strandliv og det nye maritime liv

Steder og faciliteter for vinterbadere, kajaker/robåde/SUP, morgen/vinterbadere, sejlklub, trollingfiskere, udlejning af grej, baser for kurser for friluftsliv

Parkering

Finde plads til velbeliggende parkeringsmuligheder med korte gangafstande til 'herlighederne' i Klintholm Havn, og som er attraktive at bruge både sommer og vinter

Klintholm Havn og Møn

Øget trafik til havnen kan blive en udfordring for de smalle landeveje på Møn. Arbejde for cykelstier og vandre-stier fri af vejene. Udvikle den kollektive trafik for fastboende og gæster. Nye arbejdspladser på havnen giver mulighed for bosætning på Møn, udbygning af den lokale service mv., men ikke nødvendigvis ved havnen

2.1

Udviklingsprocessen bag udviklingsplanen sammendrag af borgerinddragelse

Sammendrag af interessentinddragelse

En bilfri Klintholm Havn - Thyravej med dens forløb langs havnen er en vigtig livsnerve i Klintholm Havn. Her ligger Camønobænken, hvor vandrerne tager hvil, restauranterne har udeservering, strandgæster fra Møns bedste strand køber is og trollingfiskerne sætter både i vandet i forårmånederne. Lystbådesejlere og fiskere er tæt på. I dag er denne livsnerve domineret af biler, parkering, autocampere og busser, som forhindrer plads til de bløde turister og aktiviteter. En løsning kunne være at parkere bilerne uden for byen, som på Nyord, i højsæsonen for at give plads til liv, promenader og nye funktioner, der kan understøtte livet i Klintholm Havn både sommer og vinter. Placeringen af parkeringspladserne skal være velbeliggende med korte gangafstande til 'herlighederne' i Klintholm Havn og skal være attraktive at bruge både sommer og vinter. De korte afstande har stor betydning for bl.a. trollingfiskerne, som hurtigt og effektivt skal kunne komme af med deres både i højsæsonen for trollingfiskeri. Restauranterne på Klintholm havn har ligeledes brug for, at deres gæster ikke skal bevæge sig for langt for at komme ned og spise.

Oplevelseshavn med fokus på det maritime og en bilfri Thyravej om sommeren vil betyde, at der kan opstå nyt liv langs havnen i form af attraktive oplevelsesstrøg, som bør inkludere de forslag, interessenterne er kommet med. Nye promenader omkring lystbådehavnen bør udvikles og sammenbinde Klintholm Havns mange 'steder', legepladser, maritime aktiviteter, strandliv, fiskere og kulturmiljø således, at havnen vil opleves som en helhed. Det man møder først i dag i Klintholm Havn, er de røde garnhuse, hvor man straks får fornemmelsen af, at dette er en havn, hvor fiskeriet har en stor betydning for havnens sjæl og identitet. Denne stemning af liv, hvor fritid, hobby og erhverv berører hinanden, bør være udgangspunkt for den helhedsfornemmelse, man i fremtiden vil få i Klintholm Havn.

Et stort ønske fra interessenterne er at få en ny butik i Klintholm Havn. I hjertet af havnens liv bør en ny særlig og alsidig helårsåben butik placeres, hvor lokale, lystsejlere og vandrere kan proviantere. Det særlige og alsidige består i, at butikken for at skabe omsætning nok bør fungere som base for forskellige tilbud, udlejning og aktiviteter.

Som en del af et attraktivt oplevelsesstrøg bør eksisterende maritime aktiviteter understøttes og kombineres med promenaderne. Der er allerede aktive vinter-/

morgenbadere, kajaker/robåde/SUP og trollingfiskere i Klintholm Havn, som bidrager til oplevelsen af en aktiv havn. Disse maritime aktiviteter skal synliggøre og skabe hjemsteder gennem eksempelvis klubhuse. Disse klubber kan også agere base for kurser, vinterbaderne og udlejning af grej, så alle og ikke kun 'medlemmerne' inddrages i livet på havnen.

I sommermånederne oplever interessenterne, at Klintholm Havn er særligt under pres for gæster, som ønsker at overnatte tæt på havnen. Dette gælder vandrere, som sætter telt op eller overnatter hos Marina Park Cabins. Autocamperne parkerer, hvor de kan finde plads, og i fremtiden vil der være efterspørgsel på hoteller, hvor vindmølleoperatørerne kan overnatte. Derfor er der brug for flere og bedre overnatningsmuligheder som teltplads, shelters, autocamperplads og hotel, som tilpasser sig fiskerlejemiljøet og naturen omkring Klintholm Havn og samtidig skaber hyggelige hjemlige rammer for vindmølleoperatørerne på havnen. Da Klintholm Havn også er en erhvervshavn, er det vigtigt, at promenader og maritime aktiviteter ikke generer unødvendigt og dermed skaber farlige situationer. Det er derfor vigtigt, at en ny plan tager nøje højde for, hvordan en fremtidig havn skal udvikles således, at de tre havneaktiviteter - erhvervshavn, fiskeri og rekreative maritime aktiviteter - i lystbådehavnen forenes på en konstruktiv og positiv måde.

Naturoplevelser og bæredygtighed

En udvikling af Klintholm Havn som provianteringsdestination for naturelskere og Camønovandrere kan understøttes af flere ruter og stier i landskabet, som udgår fra Klintholm Havn. Op ad Klintholm Havn mod vest ligger Busemarken Mose, et fredet Natura 2000-område, hvor et særligt plante- og fugleliv ligger til grund for beskyttelsen. I dag er dette terræn ufremkommeligt. Flere interessenter har udtrykt ønske om, at dette område inkluderes som naturoplevelse via eksempelvis fugletårne og stier, som selvfølgelig nænsomt skal tage højde for den særlige natur. Mod øst rejser et bevaringsværdigt landskab sig mod Høje Møn og Møns Klint. I dag er de eneste adgange til Klintholm Havn via strandene og landevejene, som i sommersæsonen belastes af de mange besøgende. Klintholm Havn kan blive en 'sporcentral' for ture i naturen med ruter tæt på havnen og stier, som breder sig op i landskabet og ud på resten af Møn. Møn er udpeget som Biosfæreområde af UNESCO, er Dark Sky-certificeret og har en hel særlig natur og ro, som folk kommer langvejs fra for at opleve. Denne natur og harmoni bør en udvikling af Klintholm Havn på en bæredygtig måde understøtte så vidt muligt. Det er en opgave, som kan vise sig udfordrende at løse, men ikke desto mindre bør ambitionen med udviklingen være at arbejde med initiativer, som fremmer en bæredygtig udvikling.

Udviklingen af erhvervshavnen – Der er et stort behov for at få Klintholm Havns tre hovedaktiviteter – den nye servicehavn, fiskerihavnen og lystbådehavnen – til at hænge sammen som en attraktiv, aktiv oplevelsesshavn. En vigtig del af Klintholm Havns historie er fiskeriet, som danner grundlaget for 'stedets ånd'. Det havnemiljø kommer

man for at opleve og blive en del af. Særligt den synlige placering af fiskerne og forholdet til gæster på havnen er vigtigt i videst muligt omfang at bevare, da det har stor betydning for identiteten i Klintholm Havn. En særlig udfordring kan blive udviklingen af dele af erhvervshavnen til offshore-havn, som vil betyde, at flere områder skal hegnes af, af sikkerhedsmæssige grunde, hvilket kan skabe en oplevelse af en opdelt havn.

Udviklingsmulighederne af vindmølleaktiviteterne kan nødvendiggøre en udvidelse af Klintholm Havn. En mulighed kunne være en udvidelse af havnebassinet mod øst af både kajer og land- og vandarealerne.

I foråret og sommermånederne er der et sort pres på både lystbådehavnen og erhvervshavnens kapacitet fra trollingfiskere og gæstesejlere. Det kunne derfor være en mulighed at skabe flere attraktive gæstepladser i lystbådehavnen, da der i fremtiden ikke kommer til at være plads til gæstesejlerne i erhvervshavnen.

Klintholm Havns betydning for resten af Møn – den udvikling, som Møn i øjeblikket gennemgår med et stigende antal besøgende til lands og til vands, betyder en øget trafik til havnen, som kan give udfordringer for de smalle landeveje på Møn. Et ønske fra interessenterne er, at der anlægges flere cykelstier langs landevejene for at øge sikkerheden og samtidig gøre det mere attraktivt at tage cyklen i stedet for bilen rundt på Møn. Der bør i det hele taget være fokus på at skabe bedre forhold og mere natur for de bløde gæster, som sætter et begrænset aftryk på Møns enestående natur og ro. En måde at imødekomme og tiltrække disse bløde gæster vil være at få vandrestierne fri af vejene, samt at skabe flere ruter i

landskabet, så de samme stier ikke belastes for hårdt. En anden måde at imødekomme interessenternes ønske om en bæredygtig udvikling af Møn og Klintholm Havn bør være med fokus på den kollektive trafik. Flere muligheder er nævnt i interviewene som eksempelvis en shuttlebus på el, som kan have cykler, kajaker og barnevogne med - en fleksibel transportmulighed, som både gæster og fastboende vil kunne få glæde af.

En vigtig del af udviklingen af Klintholm Havn til servicehavn er for de lokale, at de nye arbejdspladser giver mulighed for bosætning, hvilket vil betyde et løft af institutioner og flere arbejdspladser. De lokales ønske om bosætning tæt Klintholm Havn bør udvikles ved at gøre byggegrunde attraktive eller ved at istandsætte eksisterende bevaringsværdige huse.

Sammendrag fra borgerworkshop d. 13 maj 2020

Onsdag d. 13. maj blev der i Klintholm Havn, gennem tilmelding pga. COVID-19, afholdt offentlig borgerworkshop foran Ålehuset.

I alt deltog ca. 70 borgere i workshoppen, som inddelt i grupper blev guidet igennem de 8 plancher om mulige fremtidsplaner for Klintholm Havn. Susanne Kruse Sørensen og Thorsten Gregersen bød velkommen, og borgerne blev derefter ledt gennem workshoppen af Dan Hasløv og Katrine Brændholt fra arkitektfirmaet Hasløv og Kjærsgaard, som også har udarbejdet de plancher, som blev præsenteret. Ved en af plancherne stod Bjørn Buch som repræsentant for Vordingborg Kommune og gennemgik de nære fremtidsplaner for Klintholm Havn. Formålet med workshoppen var at få sat fokus på nogle af de forslag, som de 23 interviewede interessenter var kommet med, kogt ned til 10 anbefalinger. Borgerne var derfor inviteret med det formål at få indblik i arbejdet med udviklingsplanen samt at supplere, kommentere og diskutere de 8 plancher med idéer, skitser og forslag, som var blevet udarbejdet til workshoppen. På de sidste 2 plancher var der mulighed for gennem post-its at komme med forslag og kommentarer. Her er resultaterne af debatten ved de enkelte plancher:

Oversigtsplanche - med Vordingborg Kommunes planer for sommeren 2020

Forbedring af slæbested i lystbådehavnen, renseplads

for lystfiskerne, nyt hotel for vindmølleaktører, mødested for Camøno-vandrerne, ny multibygnings på beddingen (havnekontor, toilet, udekøkken, sejlerklub), vindmølleaktørens placeringer, ny mole.

Der var stor interesse for de forskellige tiltag på havnen, særligt de nye byggerier og molen. Flere lokale fiskere var kritiske overfor den nye mole, da de mener, tilsanding kan blive et problem, samt at der ikke opnås de optimale læforhold ved indsejling. I fremtiden vil molen blive udbygget således, at lystbådehavnen udvides – dette var der overvejende opbakning til. Havnens planlagte bygninger var der en del bekymringer over, samt ønsker om at 'bevare et autentisk miljø'. Et ønske er at alt, hvad der vedrører fremtidens Klintholm Havn, herunder lokalplaner, godkendte byggesager mm., bliver lagt på Vordingborg Erhvervs hjemmeside under siden 'Klintholm Havn', så det bliver mere overskueligt at forstå og følge med i udviklingen af havnen. En ny renseplads til trolling- og lystfiskerne er et særligt stort ønske, da de har mistet faciliteter i forbindelse med ombygning af havnen.

Planche 1 - Thyravej er livsnerven på Klintholm Havn

Biler skal være mindre dominerende, der skal være plads til liv, promenade og nye funktioner, der kan understøtte livet i Klintholm Havn både sommer og vinter.

I højsæsonen – parkér bilerne uden for byen som på Nyord. Finde plads til velbeliggende parkeringsmuligheder med korte gangafstande til 'herlighederne' i Klintholm Havn, og som er attraktive at bruge både sommer og vinter.

Der var overvejende opbakning til, at motoriseret trafik skulle dominere mindre på Thyravej, og at vejen i højsæsonen skal kunne lukkes, så de bløde trafikanter kan få plads.

Parkeringsmulighederne i og tæt på havnen blev diskuteret, og flere muligheder kom i spil. Dog var der overvejende tilslutning til at følge modellen som på Nyord, hvor bilerne parkeres uden for byen. På planchen var foreslået et område nord for Thyravej tæt på lystbådehavnen. Mange udtrykte bekymring for placeringen, da den grænser op til beskyttede naturområder. Det blev bl.a. foreslået, at parkeringspladserne i stedet kunne placeres på kommunens jord langs Klintholm Havnevej eller øst for Klintholm Havn ud mod stejlepladsen, hvor naturen ikke i samme grad forstyrres. En bekymring ved disse placeringer er, at gåafstanden for nogle gæster bliver for lang, og at de derfor vil fravælge at besøge Klintholm Havn, samt at trollingfiskerne får for stor afstand mellem søsætningsbroen og parkering.

Planche 2 - Skab attraktive, nye oplevelsesstrøg på havnen

Finde steder hvor der kan opstå promenader, der sammenbinder spisesteder, boder, kunstnere, pop-ups, legepladser, solnedgangssteder, havneliv, strandliv, kulturmiljøer mm.

Helårsbutik på Klintholm Havn skal ligge centralt og kunne udvikle sig med mange forskellige tilbud og aktiviteter, som kan skabe omsætning.

Der var overvejende positiv respons på at gøre Thyravej til et oplevelsesstrøg, men typerne af 'oplevelser og aktiviteter' må ikke ende som turistfælder og tomme kulisser uden for højsæsonen.

Der er behov for, at aktiviteterne i videst muligt omfang skal kunne fungere også uden for højsæsonen. En vigtig pointe var ligeledes, at aktiviteterne ikke forceres og pådømmes i Klintholm Havn, men opstår på baggrund af lokalt engagement. De rette rammer for disse aktiviteter er dog vigtige at få præciseret, så de er overskuelige, fleksible og nemme at se sig i. Ønsker og aktiviteter på havnen er: *'Små flytbare boder som kan udlejes til kunsthåndværkere, en ny central fiskerbutik, et røgeri som på Tunø, stor legeplads, føle/røre bassin med fisk, morgen/vinterbadebro, flere stier ud i naturen, et kulturhus/udstillingssted a la pakhuset, et møde- og conferencecenter i forbindelse med biosfæreprojektet. Gerne et flot gavlmaleri på pakhuset, hvor den tidligere købmand stødte op til'.*

En del af 'oplevelsesmiljøet' i Klintholm Havn er de røde garnhuse, og derfor lød flere ønsker: *'Alle røde garnhuse skal fredes', 'garnhusene skal bevares' og 'vigtigt at bevare det nuværende 'kulturmiljø' med de røde garnhuse'.*

På planchen var forslået en ny butik på området, hvor Ejerforeningen Marina Park råder over en parkeringsplads. Der var bred enighed om, at butikken skulle placeres centralt i Klintholm Havn, men hvor den præcis skulle ligge, var der flere forslag til, som f.eks. på grunden, hvor den gamle købmand lå eller på beddingen. Vigtigt er det at understrege, at der er stor forståelse og opbakning til, at butikken skal kunne udvikle sig med tilbud og aktiviteter, men at den først og fremmest skal fungere som et sted, hvor man kan proviantere hele året rundt.

Planche 3 - Havnens tre hovedaktiviteter skal hænge sammen

Erhvervshavn (med vindmølleaktiviteterne), fiskerihavn og lystbådehavn må ikke adskilles, men skal hænge mest muligt sammen som en attraktiv helhed – for at skabe en oplevelseshavn.

Udvidelsesmuligheder for erhvervshavnen og lystbådehavnen.

Få muligheder for udvidelse af havnebassin og landarealer i erhvervshavnen.

Flere attraktive gæstepladser til sommerens gæstesejlere og trollingfiskerne.

Skabe hjemsteder og baser på Klintholm Havn for strandliv og det nye maritime liv.

Steder og faciliteter for vinterbadere, kajaker/robåde/SUP, morgen-/vinterbadere, sejlkлуб, trollingfiskere, udlejning af grej, baser for kurser for friluftsliv.

Reaktionerne på mulighederne for at udvide erhvervshavnen mod øst og dermed optage en del af øststranden mødte blandede reaktioner. Der opstår et dilemma i på den ene side at være for flere arbejdspladser og deraf bosætning samt omsætning, mens der på den anden side er et ønske om at bevare Klintholm Havn og dens miljø. Bekymringen grunder i, at mange ser Vattenfalls nye bygning som eksemplet på, hvordan den fremtidige havn vil udvikle sig, hvor borgerne ikke har følt sig som en del af processen. Mistilliden går på bekymringen om,

at kommunen ensidigt vil satse på erhvervslivet og øget turisme, og at lokalmiljø og beboerinteresse derfor vil komme i anden række. En udvidelse af lystbådehavnen i forlængelse af den fremtidige mole var der opbakning til. I forbindelse med ombygning og udvidelser af havnen er der et ønske om: *'Ny fælles benzin og diesel for erhvervs- og lystbådehavnen på spidsen af midtermolen'.* Et andet ønske i forbindelse med forslaget til udvidelser af havnene samt parkeringsproblematikken er: *'Udvidelse af havn bør være ligelig mod øst og vest. Stor udvidelse mod vest låser trafik i byen, mere end én vej ind i byen (eller ud)'.*

Der var positiv opbakning til at få skabt flere hjemsteder og baser gennem f.eks. et nyt fiskerensningshus for bl.a. trolling- og lystfiskerne. Ved øststranden ønskes: *'Retablering af kajakbro' og 'et badehus a la det i Stege – også til vinterbadning'.*

I forbindelse med debatten om parkering og trollingfiskerne blev der forslået en bro til trollingfiskerne ved øststranden ud fra den forudsætning, at der etableres flere parkeringspladser i det område.

Planche 4 - Naturoplevelser og Klintholm Havn

Havnen som 'sporcentral' for ture i naturen, både tæt på havnen og på hele Møn (Camønoen, Dark Sky mm.)

Øget trafik til havnen kan blive en udfordring for de smalle landeveje på Møn. Arbejde for cykelstier og vandrestier fri af vejene. Udvikle den kollektive trafik for fastboende og gæster.

Nye arbejdspladser på havnen giver mulighed for bosætning på Møn, udbygning af den lokale service mv., men ikke nødvendigvis ved havnen.

Nye overnatningsanlæg. Få flere overnatningsmuligheder på Klintholm Havn - teltplads, shelters, autocampere og hotel, der kan understøtte Møns unikke turisme og det nye erhvervsliv på havnen.

Til idéen om Klintholm Havn som 'sporcentral' var der mange positive tilkendegivelser, der blev foreslået: *'Trampestier i markskel, vandresti til Borre ad 'Oldtidsvejen', Oldtidsvejen fra Busene Havn til Borre igennem Hvilestedvej, vandre-/gæsti rundt om Klintholm Mose, vandrestier med hensyn til dyrelivet, vandre-/cykelsti langs kysten til Råbylille Strand. Til gavn for Camøno, lokale, sejlere på foldecykel og lokale virksomheder'.*

Et andet forslag til at styrke naturoplevelserne er: *'Byg et lille fugletårn på toppen af klitterne, så man kan se og opleve Busemarke Mose, for de mange faglelskere vil 2 fugletårne være optimalt'.*

Den fremtidige trafiksituation er en bekymring, da erhvervshavnen vil medføre mere tung trafik, som kan ødelægge vejene og skabe utrygge situationer. Derfor ønskes der flere cykelstier og sikker færdsel for gående ved Klintholm Havn og generelt på Møn. Særligt på Klintholm Havnevej er det et stort ønske, at der kommer cykel-/vandresti: *'Cykelsti kun ved hovedvejene til glæde for natur og lokalbefolkning'.*

En måde at imødekomme de 'bløde' turister på er ligeledes ved at udvikle den kollektive trafik, således at det

bliver nemmere at komme rundt på Møn uden bil til f.eks. Møns Klint. Det vil samtidig også gavne de lokale og de vindmølleoperatører, som skal overnatte i havnen. Et stort ønske er bosætning i og omkring Klintholm Havn, hvoraf et af argumenterne er: *'En moderat øget bosætning også i byen vil både styrke grundlaget for kollektive trafikløsninger og en købmandsbutik i byen'.*

Det øgede fokus på at tiltrække 'bløde' turister til Møn har medført, at mange ønsker at overnatte og vandre i naturen, og med tiden vil presset kun blive større. Langt de fleste var enige i, at der mangler flere og bedre muligheder for at overnatte i naturen via telt-/lejrplads og shelters med muldtoiletter og affaldsbeholdere for ikke at overbelaste naturen. Et ønske som overnatningsmulighed på 'Søbadsgrunden' er: *'Reetablér 'Søbadet' som det ikoniske, historiske sted det var. Skab et badehotel som Andersens. Gør det til et museums-hotel'.*

Sammendrag af borgermøde onsdag d. 18. juni 2020 på Klintholm Havn

Onsdag d. 18. juni 2020 blev der i Klintholm Havn afholdt offentligt borgermøde i Restaurant Klintholms lokaler. Pga. mange tilmeldinger blev der holdt to borgermøder. I alt op mod 70 deltog. På mødet blev det første udkast til udviklingsplanen præsenteret. Borgermødet var det andet i rækken af møder.

Borgmester Michael Smed (ved 1. borgermøde Nils Natorp fra styregruppen) bød velkommen til mødet. Det blev understreget, at der er tale om skitser, der skal inspirere en debat om de mange muligheder, der er for udviklingen i Klintholm Havn – og vigtigt – at der ikke er foretaget nogen politisk behandling af skitserne endnu. Dan Hasløv og Katrine Brændholt gennemgik udviklingsplanen (du kan se skitserne på www.vordingborgerhverv.dk/hvidbog-klintholm-havn).

Gennemgangen fokuserede på:

- Hvorfor en udviklingsplan for Klintholm Havn?
- Resultater fra den tidligere afholdte workshop på havnen
- Første udkast til udviklingsplanen med visionen, etaper og planens mange delelementer
- Næste skridt i arbejdet med udviklingsplanen

Efter præsentation blev en folder med udviklingsplanen delt rundt. Efter 20 minutters indledende debat ved bordene gik debatten i plenum i gang. Debatten var livlig og fokuserede på mange emner jf. følgende:

Natur og dyreliv - Natur, dyreliv og friluftsliv er vigtigt i og omkring Klintholm Havn. Busemarke Mose er beskyttet natur, og derfor bør man være varsom, hvis man vil anlægge en sti ved stranden til Råbylille. Ved øststranden er i udviklingsplanen vist, at landskabet åbnes fra Thyravej og ud mod vandet. Her blev der gjort opmærksom på problemer med sandfygning – så der må ikke åbnes for meget. Vigtigt at tage hensyn til, at det er et udsat sted. Og beplantningen, hvis der ændres på de nuværende forhold, er meget længe om at etablere sig på den udsatte placering i kystzonen.

Klimasikring - Der blev spurgt ind til, hvorvidt der i planerne er taget højde for klimasikring. Havneanlæggene skal bygges, så de kan modstå fremtidens stormfloder og forhøjede vandstande. Der blev peget på en oplevelse af, at vandet løber videre ind ved stormflod, og at sikring mod dette bør indgå i planen.

Erhvervshavnen

Udviklingsplanen viser mulighed for, at fiskerne på lang sigt får aktiviteter tre steder på havnen. De mindre både på vestsiden af erhvervshavnen, en fortsat landingsmulighed ved OVJ's hus – og som en meget langsigtet vision – en lille jollehavn foran de røde garnskure, hvor der engang var strandbred. Der blev rejst kritik af en spredning af fiskeriet i havnen. Det vil besværliggøre fiskernes arbejde. I forvejen oplever de, at de er blevet flyttet rundt i havnen efter, at vindmølleoperatørerne er rykket ind. Derfor er ønsket at samle fiskerne ét sted. Beddingen bør bevares, så fiskerne kan benytte denne.

Bosætning og byggeri

På mødet blev der spurgt ind til planer om bosætning i forbindelse med, at Klintholm Havn udvikles med nye arbejdspladser i forbindelse med vindmølleservice. Udviklingsplanen viste ikke nye boligområder i Klintholm Havn, men kommunens areal ved Klintholm Centret kan i fremtiden bruges til boligbyggeri. Det blev foreslået, at arealet for enden af Thyravej mod øst kunne bebygges med boliger, men strandbeskyttelseslinjen kan gøre dette svært at realisere. En anden foreslog, at de mange tomme grunde og huse, som ligger rundt omkring på Møn, først bliver udnyttet, inden der bygges nyt i Klintholm Havn. På havnen, ved byggerier og i forbindelse med de fremtidige lokalplaner, bør der sættes fokus på bevaring og bæredygtighed, både når der bygges nyt, og når der bygges om. Karakteren af det nye erhvervsbyggeri på havnen er mange kede af. Det blev foreslået at søge statslige byfornyelsesmidler, der kan skabe grundlag for en øget kvalitet.

Infrastruktur

Som følge af vindmølleaktiviteterne på Klintholm Havn vil der komme mere tung trafik. Det blev positivt modtaget, at der i visionsplanen var indtegnet en cykelsti langs Klintholm Havnevej. For at inddrage så lidt areal langs vejen som muligt, blev det foreslået, at vejen kunne gøres lidt bredere, således at der blev plads til afmærkede baner for både gående og cyklister. Autocampere er om sommeren et problem. De er velkomne, men breder sig. De parkerer rundt omkring, betaler ikke for overnatninger og skaber uretfærdig kon-

kurrence overfor campingpladser og Bed and Breakfast. Derfor ønskes mere ordnede forhold med pladser, hvor de skal betale for at overnatte.

Kulturliv

Tidligere har pakhuset på havnen fungeret som galleri for lokale kunsthåndværkere, kulturhus mm. Det er et stort ønske at få genskabt, da det var med til at skabe et særligt liv på havnen. Hvis det ikke er muligt efterspørges andre steder på havnen, som kan fungere som kulturhus.

Den 'moderne' kultur, som Klintholm nu skal leve af, er også vigtigt at understøtte. En mulighed er at skabe positiv opmærksomhed omkring vindmølleoperatørerne, med en udstilling af deres aktiviteter, så der kommer et sted på havnen, som kan formidle deres arbejde med grøn energi.

Nye butikker

I forbindelse med muligheden for at gøre Thyravej og pieren til attraktive strøg, var det et stort ønske jf. udviklingsplanen, at der indtænkes muligheder for butiksliv, boder og fiskebutik/røgeri. Ligeledes er det stadig et stort ønske, at der kommer en løsning på, at der igen kommer en helårsbutik på havnen.

Formidling af planer og offentlige møder

Til mødet var der kritik af, hvordan borgermødet var blev meldt ud, bl.a. primært gennem digitale medier.

Havnen – ønsker til store og små forbedringer

Kan den nye trætrappe ved øststranden genbruges, hvis den ikke kan blive på den nuværende placering?

Der er behov for udbygning af toiletforholdene ved et stort event som det årlige Trollingstævne.

Pas på mørket/Dark Sky, så der ikke kommer for meget lys på havnen.

2.2

Klintholm Havn, servicehavn og fiskerihavn

- Udviklingsplanenes anbefalinger

To virksomheder inden for vindmølleservice **bliver til flere**

I den danske del af Østersøen er der ved Krigers Flak en vindmøllepark med 72 vindmøller under opførelse. Havvindmølleparken er planlagt sat i drift i 2021 og forventes at have en levetid på 25 år. Parken ligger 24 sømil fra Klintholm Havn og vil kunne ses fra Møns Klint. Vindmølleparken serviceres af Vattenfall.

Det forventes at udbygningen af Krigers Flak vil fortsætte med udbud af nye etaper, der placeres nord og syd for Krigers Flak, stadig tæt på Klintholm Havn. Det betyder, at flere operatører ventes at ønske en placering på Klintholm Havn.

I den tyske del af Østersøen ligger Baltic I og Baltic II med henholdsvis 21 og 80 vindmøller og ventes også udbygget med nye parker. Disse parker ligger i ca. 20 sømils afstand fra Klintholm Havn. Parkerne serviceres af EnBW Offshore Service Denmark under det tyske energiselskab EnBW. Klintholm Havn er også valgt som servicehavn af operatøren af disse parker og flere kan komme til.

De to virksomheder er etableret på arealer på Klintholm Havn, der tidligere blev brugt af fiskeriet.

Mangel på arealer med direkte kajadgang

Det er et ønske at bevare Klintholm Havns autentiske miljø, hvilket er uforeneligt med etablering af flere vindmølleoperatører på havnen som den er i dag. Som en foreløbig løsning på et større behov for arealer til bebyggelse, oplag mm. vil der kunne anvises et område øst for Klintholm Havnevej, ved indkørslen til byen, men i afstand til havnen. Kajpladser til CTV'er og ledige kajarealer vil kunne vanskeligt kunne anvises og vil ikke give en tæt sammenhæng i virksomhedernes aktiviteter.

Det er derfor vigtigt, at udviklingsplanen for Klintholm Havn kan anvise nye placeringsmuligheder til servicevirksomheder der giver mulighed for direkte kajadgang.

Udbygningen af havmølleparker vil derfor kræve en udbygning af faciliteterne på Klintholm Havn, enten ved udvidelser af de allerede etablerede virksomheder, eller ved at give mulighed for etablering af nye. Antallet af virksomheder som vil ønske at bruge Klintholm Havn

kan på nuværende tidspunkt kun skønnes, men en udbygning bør omfatte min. 3 nye placeringsmuligheder

De nye behov som Klintholm Havn skal kunne imødekomme

For operatørerne skal en servicehavn kunne tilbyde gode besejlingsforhold, kajer til CTV-fartøjer, bygningsfaciliteter med plads til depoter, værksteder, administration, mandskabsfaciliteter, en god logistik for virksomhedernes aktiviteter i Klintholm Havn, en lokal service, lokale overnatningsmuligheder for udstationeret mandskab, mulighed for tilflytning/bosætning og en god infrastruktur. Hver operatør ventes at skabe ca. 30 arbejdspladser, som vil ligge på selve havnen og på de fartøjer – CTV-fartøjer - som skal bruges ved serviceaktiviteterne i vindmølleparkerne. Derudover ventes der skabt arbejdspladser gennem underleverandører og servicevirksomheder i lokalområdet og på Møn.

Hver operatør forventes at skulle disponere over et samlet grundareal på op mod 2000 m², en bebyggelse på ca. 1000 m² og en kajstrækning med plads til 2 CTV-

Pieren

Kystredningstjenesten

Beddingen

fartøjer. Funktionen som servicehavn forudsætter, at der kan etableres et hegnet område til de enkelte operatører hvor adgang mellem CTV-fartøjer, kaj, bygning og udearealer kan sikres ifølge ISPS-regler.

CTV-fartøjerne skal bruge dele af det indre havnebassin, som hidtil har været en del af fiskerihavnen. De større fiskefartøjer flyttes til det ydre havnebassin som beskyttes af et nyt moleanlæg. Dette bassin har hidtil haft funktion som gæstehavn for sommerens gæstesejlere.

Klintholm Havn vil ikke blive brugt til udskibning af store komponenter i anlægsfasen – fundamenter, tårne, gear, vinger mm. Servicehavnen skal bruges til drift og vedligeholdelse af vindmøllerne, mandskabstransport og transport af mindre reservedele

Fiskeriet på Klintholm Havn

Fiskeriet fra Klintholm Havn omfatter bundgarnsfiskeri, trawl og garnfiskeri. Fiskeriet har pga. kvoter været i tilbagegang, men er stadig en vigtig del af Klintholm Havns særlige miljø, både for fastboende og gæster.

Indpasningen af de to første servicevirksomheder har ændret væsentligt på dette miljø.

Ud over at sikre liggepladser, adgang til kajarealer, grejhuse mm. er det en væsentlig del af udviklingsplanen at sikre, at fiskeriets placeringer i havne- og bymiljøet stadig skaber oplevelser og kvaliteter for Klintholm Havn. Det gælder både østsiden af Klintholm Havneby, området ved Camønobænken, det tidligere beddingsområde, garnhusene og molen mod øst og syd med dens forbindelse til stranden.

Udfordringer for Klintholm Havn

Trafik - Selv om den vejtrafik vindmølleaktiviteterne skaber på land, primært er persontransport og kun i begrænset omfang lastbiltrafik, vil selv en moderat lastvognstrafik være en udfordring for bløde trafikanter, særligt i sommerens intensive liv på Klintholm Havns små veje – Klintholm Havnevej og Thyravej.

Begrænset adgang til kaj for offentligheden - hegning af kajer og bygning vil være en stor forandring i forhold til, at hele Klintholm Havn hidtil har ligget åben og tilgæn-

gelig. Denne åbenhed har været en vigtig del af det særlige miljø i Klintholm Havn, hvor moler og kajer altid har været en del af stedets herlighedsværdier. Hegning er alene mulig for Vattenfalls faciliteter, da de ligger ud til kaj. EnBW Offshore Service Denmark har ikke kunnet få direkte adgang til kaj, hvilket giver en uhensigtsmæssig drift.

Nye skalaer i Klintholm Havn - de nye bygninger som opføres, kan være store i forhold til den skala, der præger Klintholm Havn. Indpasning af flere virksomheder er derfor en særlig udfordring, både i forhold til kulturmiljø, udsigter, herlighedsværdier mm. oplevet fra Thyravej, Klintholm Havneby, garnhusene og Øststranden.

Fiskerihavnens to bassiner har om sommeren en vigtig funktion som gæstehavn for sommerens gæstesejlere. Havnen omkring feriehusene kan ikke rumme alle gæstebåde når op mod 300 både samtidig overnatter i havnen. Pladserne er også små og vanddybden begrænset. Det er en stor kvalitet for den maritime turisme, at fiskerihavnens kajer kan bruges af de større lystbåde, skonnerter mm, en mulighed som nu begrænses og på sigt måske helt ophører.

O.V. Jørgensen og fiskere

De røde garnhuse

Overgang mellem havn og øststrand

Udviklingsplanens anbefalinger til servicehavnens og fiskerihavnens udvikling

Fiskerihavnen og servicehavnen udvikles mod øst med udgangspunkt i de to eksisterende havnebassiner. I en etapevis udvikling omdannes og udvides havnes vand- og landareal mod øst, ud over den nuværende mole hvor ca 140 m af stranden inddrages. Den nuværende afgrænsning af havnen mod syd fastholdes. I sin fulde udbygning giver det plads til en udvidelse med 3 nye kajrelaterede servicevirksomheder med tilhørende liggepladser for CTV-fartøjer. Derudover kan der etableres erhvervsgrunde tæt sammenhæng med de kajrelaterede grunde uden selvstændig kajadgang. I alt kan der sikres en arealtilvækst på ca. 23.000 m² til virksomheder inden for vindmølleservice. Alle de beskrevne udviklingsmuligheder lægges i større afstand fra Thyravej, så de vigtige by- og landskabsrum omkring Thyravej bevares.

Det ydre bassins østlige del forbeholdes CTV-fartøjer bortset fra pieren med O.V. Jørgensens fiskeeksport, som fortsat bruges af fiskerne. I forbindelse med den-

ne pier kan der etableres en ny bro med liggepladser til de større fiskefartøjer. Vestsiden af de to havnebassiner skal fortsat bruges af fiskere, redningsstation og gæsteanløb af større lystfartøjer, skonnerter mm.

Udviklingsplanen fastholder således en blandet udnyttelse af erhvervshavnens to bassiner. Sikring af sejladsikkerheden i forhold til besejling med både fiskefartøjer og CTV-fartøjer fastlægges i havnens ordensbestemmelser, og understøttes af at brugerne af disse bassiner helt overvejende er hjemmehørende fartøjer.

Besejlingen af Klintholm Havn ændres med etablering af en ny dækmole, som beskytter havnen mod vinde og bølger fra vestlige retninger. En udbygning af lystbådehavnen muliggør, at der kan etableres en egentlig forhavn, som vil give en bedre og sikrere besejling end den nuværende, snævre indsejling.

Sydmolens kaj ind mod havnens ydre bassin kan fungere som en liggekaj for både fiskere og CTV-fartøjer. Etablering af den planlagte ny mole vest for den nuværende indsejling vil sikre ro i havnebassinerne ved vinde fra vestlige retninger.

Infrastrukturen udbygges med etablering af en ny adgangsvej til servicehavnen og fiskerihavnen, så al trafik ledes direkte fra Klintholm Havnevej til erhvervsområdet, uden en belastning af Thyravej. Infrastrukturen muliggør også en sammenhæng mellem fiskernes garnskure, oplag og liggepladser.

Kajstrækningerne ved servicevirksomhederne kan hegnes. Der kan opretholdes offentlig adgang til Sydmolen og molehovedet ved indsejlingen til havnen.

Hvis der i fremtiden viser sig et større udbygningsbehov til ATV'er og fiskefartøjer muliggør planen, at sydmolen kan lægges længere mod syd. Dette kan evt. ske i sammenhæng med en nødvendig fornyelse af den eksisterende mole.

En meget langsigtet mulighed, er at skabe en kulturhistorisk inspireret omdannelse af den indre del af fiskerihavnen. Havnebassinet udvides ind mod land og genskaber de røde garnhuses tidligere sammenhæng med vandet.

2.3

Klintholm Havn, lystbådehavnen - Udviklingsplanenes anbefalinger

En lystbådehavn med flere funktioner

Klintholm Havn er for lystsejladser en særlig havn. Den har kun få hjemmehørende både, men har en særlig rolle i den maritime turisme.

Havnen er en vigtig anløbshavn på den 'Blå Hovedvej', der forbinder den nordtyske og polske kyst i syd med Øresund i nord. Det betyder, at et stort antal lystfartøjer fra Tyskland, Polen, Danmark og Sverige, primært i højsæsonen om sommeren, bruger havnen som anløbshavn undervejs over Østersøen. Også norske og hollandske sejlere kommer i større antal.

Der er ingen alternative havne med samme gode beliggenhed og anløbsmuligheder, også i dårligt vejr, bortset fra den lille havn i Hesnæs. Presset på havnens kapacitet kan derfor være stort, med op til 300 gæstende både af vekslende størrelse, der overnatter i havnen. Den nuværende lystbådehavn har ikke tilstrækkelig kapacitet og derfor bruges fiskerihavnen i betydeligt omfang af gæstesejlerne. Fiskerihavnens ydre bassin bruges også som svajebassin af lystsejlerne, specielt i dårligt vejr. Selve den nuværende indsejling er snæver, men de gode svajemuligheder i det ydre bassin er væsentlig for sejladssikkerheden.

Den nuværende lystbådehavn er heller ikke indrettet til de stadig større lystfartøjer, som besejler Østersøen,

med større krav til dybde, manøvreplads og liggemuligheder. Blandt de store gæstefartøjer er mange ældre skonnerter og tyske/hollandske historiske skibe der sejler som charterfartøjer. Selv om mange primært bruger havnen som et stop for natten på ruten nord/syd, er længere ophold også almindeligt. Her betyder Klintholm og Møns herligheder meget, for at det bliver en god oplevelse - med indkøb, spisesteder, promenader, kultur, badning, udflugter mm. Det længere ophold kan være selvvalgt eller skyldes dårligt vejr, men den gode oplevelse er en vigtig del af Klintholm Havns attraktion for både sejlene gæster og Klintholm Havns mange besøgende fra land.

Klintholm Havn bruges også som udgangspunkt for flere maritime aktiviteter, hvor gæsterne kommer i bil. Klintholm Havn er udgangspunkt for et omfattende trollingfiskeri, hvor adgang til slæbesteder med en stor kapacitet er vigtig. Havnen bruges også af roere, kajaker og andre maritime aktiviteter som fx dykning. Alle disse anvendelser forudsætter adgang til parkering.

Havnens besejling med flere CTV-fartøjer vil forringe mulighederne for fortsat at bruge det ydre bassin som svajebassin.

Udviklingsplanens anbefalinger til lystbådehavnen udvikling

Lystfartøjernes brug af fiskerihavnen vil med det stigende antal CTV-fartøjer skulle begrænses og på sigt evt. helt ophøre. Derfor er der et behov for at sammenkoble udviklingen af servicehavnen med en større udbygning af lystbådehavnen, så den nuværende kapacitet i lystbådehavn og fiskerihavn opretholdes i en udvidet lystbådehavn. Fordi hovedparten af pladserne skal bruges af gæstesejlere, er der i modsætning til havne med mange hjemmehørende både ikke behov for udlæg af arealer til vinteropbevaring eller p-pladser for sejlerne.

Faciliteter for trollingfiskere og robåde, kajaker mm. integreres i lystbådehavnen.

Udvidelsen skal muliggøre anløb og liggepladser for store lystfartøjer og der skal skabes et forhavsbassin af hensyn til en sikker afvikling af de mange forskellige typer sejladser – erhvervssejladser og fritidssejladser. Indsejlingen skal også kunne fungere sikkert i forhold til en øget anvendelse af havnen af et stigende antal små både.

For at understøtte det maritime livs store oplevelsesværdi for miljøet i Klintholm Havn er det vigtigt, at den udvidede lystbådehavn udformes med stor hensyntagen til, at der skabes et unikt havnemiljø. Klintholm Havns blandede miljø og lystbådehavnen faciliteter udvikles, så de understøtter de vigtige strøg i Klintholm Havn.

Overgang mellem strand og lystbådehavn

Bro, lystbådehavnen

Feriehuse og lystbådehavn

2.4

Thyravej og Klintholm Havneby, Pieren - Udviklingsplanenes anbefalinger

De to veje er hovedstrøget i Klintholm Havn

I interessentinddragelsen er Thyravej og Klintholm Havneby, pieren, understreget som det centrale omdrejningspunkt for Klintholm Havn, både i sommerens intensive liv og den mere stille hverdag uden for højsæsonen. Biltrafikken og parkeringspresset er om sommeren en belastning, og den tunge trafik til erhvervshavnen, som på delstrækninger også vil benytte Thyravej, ses som et problem. De to veje er en vigtig del af strøgmiljøet i Klintholm Havn.

Den ønskede vitalisering af de to strøg gør det vigtigt, at eksisterende og nye aktiviteter i Klintholm Havn lokaliseres og indpasses funktionelt og arkitektonisk, så de understøtter de to strøg.

Thyravej

Udviklingsplanens anbefalinger til Thyravejs og Klintholm Havnebys udvikling

Tilkørslen til erhvervshavnen ændres, så Thyravej ikke længere skal benyttes som adgang til denne del af havnen. Med hensyntagen til garnhuse og bevaringsværdige træer etableres en ny krydsning mellem Klintholm Havnevej, Thyravej og en ny fordelingsvej på erhvervshavnen. Krydsningens udformning skal også muliggøre en ny placering af bussen, som ikke belaster miljøet på Thyravej.

Den grønne sommerparkering på vestsiden af Marselisborg Havnevej udbygges, og anvendelsen fremmes så biler og parkeringssøgning på Thyravej begrænses væsentligt. For at øge attraktionsværdien af parkering her, skal fodgængerpassagen fra p-pladsen, mellem søen og byen udvikles som et nyt, naturpræget oplevelseselement.

Det store ønske om en butik i Klintholm Havn imødekommes foreløbig med en lille butik placeret i den tidligere centerbygning. Udviklingsplanen peger på en byggemulighed på parkeringsområdet nord for centerbygningen, som kan kombineres med en kvalitetsudvikling af de nuværende parkeringsarealer, så feriebyen og lystbådehavnen får en bedre og smukkere sammenhæng med Thyravej.

Udviklingen af Klintholm Havnebys nordre del er allerede i gang, med nye spisesteder, den lille butik, redningsstationen og en tæt kontakt til fiskermiljøet. En forlængelse mod syd vil være en del af en ny indsejling og forhavn. Forlængelsen skal udformes, så den bliver et attraktivt udflugtsmål i sammenhæng med strøgene i Klintholm Havn. Udsigten over havet, trafikken ud og ind af indsejlingen, nattehimlen, storm, stille skal udvikles til stedbundne kvaliteter.

Flere rekreative aktiviteter skal kunne indpasses med hjemsteder på den udvidede lystbådehavn. Det kan være foreningshjemsteder (natur- og kulturhistorisk formidling, morgen/vinterbadning, trollingfiskere, kitesurfing, dykkere, kajaker, roere mm.), legepladser og pop'ups (med grejudlejning, kurser, cafeer, helse, grill mm.).

Det udvidede lystbådehavnsbassin indrettes med en struktur, der bidrager til et varieret miljø - fra pladser der giver nærhed til det livlige miljø i byen, til pladser hvor fred, ro og nærhed til kystens natur og stranden er i centrum. Havnebassinet skal også udformes så der er gode rammer for småbådssejlads i beskyttet farvand. Som en del af bassinet indrettes en større, ny rampe for småbåde og trollingfiskere med en direkte adgang til et mindre parkeringsområde.

2.5

Strandene

- Udviklingsplanenes anbefalinger

Naturstranden mod vest

Sandtransporten langs kysten, som skabes af strøm og bølger har udviklet to meget forskellige strande på vest- og østsiden af Klintholm Havn. Transporten går fra øst mod vest, og skabes af de store bølger, der opstår ved kraftige vinde fra østlige retninger. De to strande er attraktive og brugerne kommer fra et stort opland.

Den vestlige strand ligger åbent, med forholdsvis lavt vand. Placeringen i forhold til sandtransporten og havnens moler gør, at kysten her er præget af en kronisk erosion med tilbagerykning af kysten og lejlighedsvis ophobninger af ålegræs og alger. Der er flere høfder langs kysten, Hele kysten er udpeget som en del af Natura 2000. Tæt på havnen ligger morænelandskabet helt ud til havet med et smalt klitlandskab og en smal strand. I ca. 100 m afstand fra den vestlige mole ændrer kysten karakter med Bussemarke Mose og foranliggende strandvolde, som er fremhævet i udpegningsgrundlaget Natura 200 området. Bortset fra høfderne ligger kysten uberørt og med et stærkt naturpræg.

Udviklingsplanens anbefalinger til stranden mod vest

Udvidelsen af lystbådehavnen indebærer at den vestlige mole skal flyttes ca. 100 m mod vest. I forbindelse med flytningen ændres dens linjeføring, så den møde kysten i en skrå vinkel. Det vil begrænse den kroniske erosion på vestsiden af havnen og fremme en naturlig rensning af stranden for ålegræs og alger. Udvidelsen vil ikke forringe kystprofilen vest for den nye mole.

Inde i det udvidede havnebassin kan kysten fremstå som en strand, egnet som legeområde.

Interessentinddragelsens ønske om at udvikle en natursti mellem havnen og Råbylille Strand bør undersøges nærmere.

Veststranden

Foto: Peter Holst

Sti til øststranden

Foto: Peter Holst

Øststranden

Klintholm Havn i dag

-
- 1 Busemarke Mose
2 Veststranden
3 Lysbådehavnen
4 Feriebyen
5 Mandskabshotel
6 Kystredningstjenesten
7 Pieren
8 De røde garnhuse
9 Vattenfall
10 EnBW Offshore
Service Denmark
11 Fiskerne
12 Øststranden
13 Busstop
- Thyravej
Klintholm Havnevej
Klintholm Havneby
Klintholm Havneplads

Klintholm Havn, udviklingsplanen

Oldtidssti

Sti til Råbylille

P

Legeplads

Grill / picnic

Ny rampe

Soppestrand

Nyt stisystem

P

P

P

Ny butik

Sti

Vandhave

Legeplads

Toilet / køkken

Bus

P

Hotel

Kiosk

P

Lejrplads

Udvidelse af havn

Udvidelse af promenader

Pieren udvikles

Udvidelse af havn

Vindmølle-
operatører

Ny vej

Lagune

Badebro

Evt udvidelse

N

3.0

Grøn og bæredygtig omstilling

Folketinget har besluttet at Danmark i 2050 er CO2-neutralt. I 2019 blev Danmarks første klimalov vedtaget som skal sikre, at Danmark når i mål med at reducere udledningen af drivhusgasser med 70 procent i 2030 sammenlignet med niveauet i 1990. Det ambitiøse mål skal opnås gennem investeringer i bla. grøn energi, herunder vindmølleenergi.

Den grønne omstilling skal imødegå de omfattende samfundsmæssige konsekvenser af stigende temperaturer, der fører til klimaforandringer og et stigende havniveau. Lokalt har den grønne omstilling også stor betydning, og understøttes af FN's 17 verdensmål for en bæredygtig udvikling. Klintholm Havn har i denne sammenhæng vigtig en rolle – at vise hvordan den en vigtig del af den grønne omstilling, produktionen af den grønne energi, kan udvikles på en bæredygtig måde i et lille samfund hvor mange interesser skal kunne fungere side om side, og understøtte hinanden.

Dialogprocessen med de mange interessenter på og omkring Klintholm Havn, har understreget at blandingen er en del af Klintholm Havns store kvaliteter både for lokale og gæster.

Havnen vil i fremtiden have tre forskellige brugere:

- vindmølleservicehavn,
- fiskerihavn og
- lystbådehavn.

Denne tredeling betyder, at der i udviklingsplanen er lagt vægt på at skabe en sammenhæng mellem de mange aktiviteter, eksisterende som nye, og undgå at især servicehavnen udskilles af miljøet.

Samtidig skal udviklingsplanen understøtte Klintholm Havns vigtige rolle som støttepunkt for lokalsamfund og turisme generelt – som stedet hvor man kan bo, besøge, opleve, spise, købe fornødenheder, få kulturoplevelser, naturoplevelser, bade, gå ture, opleve fred og ro, og møde et rigt og varieret liv på havnen og kysten.

Udviklingsplanen skal understøtte at Klintholm Havn kan udvikles på en måde, der bygger på det stærke profil Møn gennem årene har udviklet som:

- UNESCO-Biosfære,
- Dark Sky og
- Camønoen,

som alle sætter fokus på den 'bløde' og bæredygtige turisme.

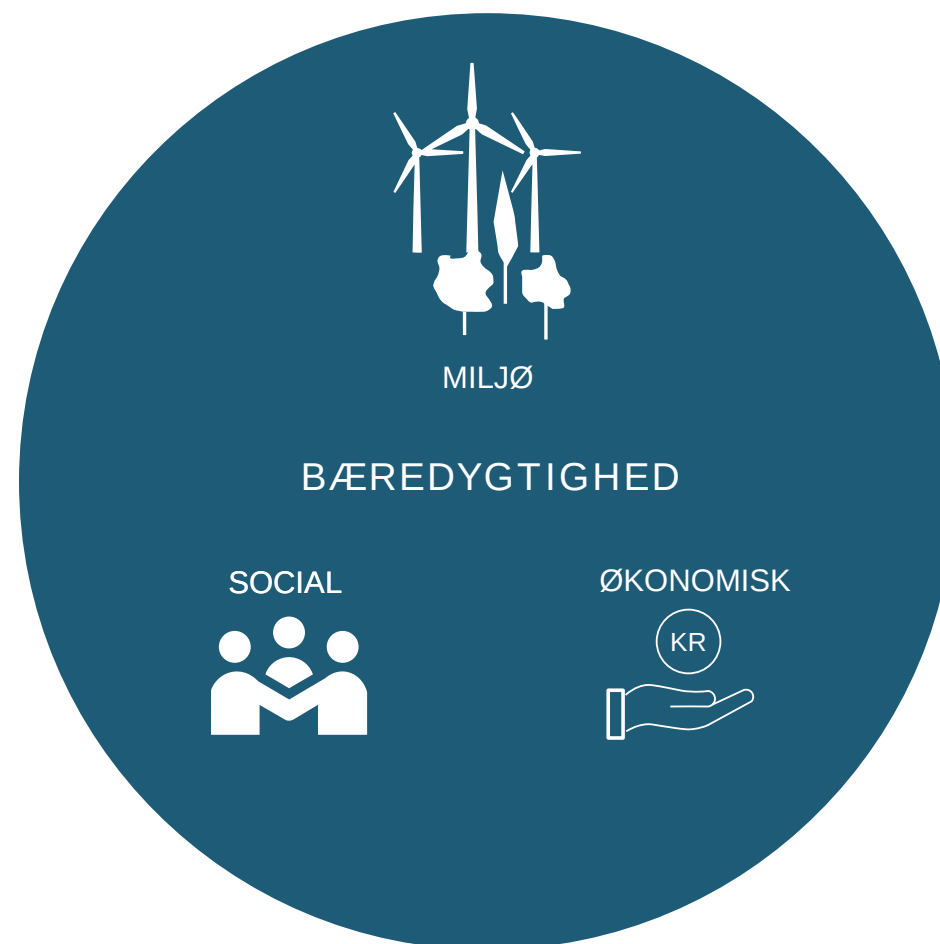
Livsnerven i denne udvikling er at fastholde og udvikle Thyravej som det lille bysamfunds hovedstrøg som inviterende sammenbinder lokalområdets mange 'steder' – havnen, strandende, kystlandskabet, spisesteder mm.

Med Hvidbogen for Klintholm Havn belyses de mange muligheder der er, for at skabe gode rammer for den grønne omstilling, med flere, grønne arbejdspladser, et styrket lokalsamfundet og bæredygtig turisme – alle vigtige elementer i FN's 17 verdensmål.

Vindmølleparken på
Kriegers Flak forventes
at kunne levere strøm
til 600.000 husholdninger

Mere end 40 procent af
Danmarks samlede elpro-
duktion stammer nu fra
vindenergi

I 2025 forventes vindkraft
at dække ca. 60 procent
af det danske elforbrug

4.0

Planforudsætninger

- Natura 2000
- Bevaringsværdige landskaber
- Økologiske forbindelser
- Beskyttet natur
- | Strandbeskyttelseslinje

Klintholm Havn er omfattet af forskellige kommuneplan-rammer, lokalplaner, helhedsplaner, beskyttelsesområder og bevaringsværdige kulturmiljøer og landskaber, der skal tages højde for i udviklingen af havnen.

Fire forskellige lokalplaner sætter aktuelt rammerne for Klintholm Havn og dens udvikling. Planerne er vedtaget mellem 2004 og 2019 og dækker over forskellige delområder og planer, der har været ønsket realiseret.

Det er ikke muligt at realisere Hvidbogens udviklingsplaner inden for de gældende lokalplaner. Havnen skal udvides for at kunne udvikles som servicehavn for havvindmølleparken Kriegers Flak, lystbådehavnen skal også udvides og en række delområder, deres anvendelse, byggemuligheder og infrastruktur skal også ændres. Der er behov for en ny lokalplan, som sætter rammerne for udvikling af Klintholm Havn som helhed, så de mange, forskellige områder og funktioner tænkes sammen

Naturbeskyttelsesinteresser

Klintholm Havn ligger nær et Natura 2000-habitatområde. Busemarke Mose og Råby Sø grænser direkte op til Klintholm Havn. Klinteskoven og Klinteskov Kalkgrund (Møns Klint), hvoraf sidstnævnte også er fuglebeskyttet

sesområde ligger ca. 4 km øst for Klintholm Havn. Natura 2000-områder er internationale naturbeskyttelsesområder, hvor der gælder særlige regler for planer og projekter med henblik på at beskytte naturtyper og arter.

Klintholm Havn ligger også i et område med forskellige beskyttede naturtyper i form af sø, mose, eng, overdrev og vandløb. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af beskyttede naturtyper, for at sikre at de ikke forsvinder, og antallet af levesteder for dyr og planter svinder ind. Havnen ligger inden for kystnærhedszonen og strandbeskyttelseslinjen, hvor der ikke må ske ændringer af tilstanden, etableres hegn, placeres campingvogne eller foretages udstykning, dog med undtagelse af havnerelaterede erhverv.

Østmøn og dermed også Klintholm Havn er en del af Dark Sky, som går ud på at mindske udendørs belysning mest muligt, for at bevare den klare stjernehimmel.

Helhedsplaner

Der blev i 2014 udarbejdet en helhedsplan for Klintholm Havn, 'Klintholm Havn – en plan for fremtiden', som peger på en række indsatsområder og anbefalinger til udvikling af havnen. Planen anbefaler, at havnen tilpasses

som servicehavn for havvindmølleparken Kriegers Flak, men samtidig skaber gode faciliteter til andre funktioner i havnen, såsom erhvervsfiskeri, trollingfiskeri og sæsonforlængende aktiviteter for turister. Derudover foreslås det, at der skabes mere overnatningskapacitet, ny parkeringsstruktur, en plan for rekreative områder og adgang til mosen nord for havnen. Bosætningsmulighederne i Klintholm skal tydeliggøres, og der skal sættes fokus på bæredygtighed med bl.a. et klima- og energiprojekt.

I forbindelse med Realdanias projekt Stedet Tæller, blev en projektidé udarbejdet i 2015 med visionen om, at Klintholm Havn skal være en havn med det hele – for borgere, erhverv og turister. Det foreslås, at ankomsten til havnen styrkes, og at Thyravej som bygade skal fungere som rygrad og kobling mellem forskellige steder og attraktioner. Der skal defineres karakterfulde byrum til ophold og formidling af havnens historie og tilgængeligheden til det omkringliggende landskab skal styrkes. Havnetrappen på havnens østlige mole og Camønobænen på bytorvet blev etableret som del af Stedet Tæller.

Natura 2000-habitatområde vest for havnen:

Busemarke Mose og Råby Sø
Området grænser direkte op til Klintholm Havn.

Busemarke Mose er den største mose på Møn, som indtil 1970'erne er blevet udnyttet til rørskær. For at optimere rørhøsten, forsøgte man at tørlægge mosen ved gennemgravning af det marine forland. Det betød et betydeligt fald i antallet af ynglefugle, indvandring af salttåle vegetation og gradvis forringelse af botaniske værdier. Dog rummer området stadig en varieret rigkærsvegetation.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet skyldes naturtyperne: lagune, strandvold med flerårige planter, strandeng, forklit, grå/grøn klit, havtørnklit, kransnålalge-sø, kalkoverdrev, avneknippemose, rigkær, elle- og askeskov samt arten sumpvindelsnegl

§3-områder ved Klintholm Havn

Mose, sø, vandløb, overdrev og eng.

Sø og mose lige nord for Klintholm: Observation af drosselrørsanger (fugl).

Sø vest for Klintholm: Observation af savisanger (fugl).

Mose nordvest for Klintholm: Observation af stor vortetand (mos).

Generelt: Naturtyperne er beskyttede for at bremse udviklingen hen imod, at disse naturområder forsvinder og dermed også levesteder for mange vilde dyr og planter.

Planforudsætninger

0 20 40 60 80 100 m

4.1

Planlægning for anlæg på søterritoriet og på land

Væsentlige dele af udviklingsplanens anlæg skal ligge på søterritoriet og skal derfor godkendes af Miljøministeriet (Kystdirektoratet, KDI) og Transportministeriet (Transport, Bygge- Boligstyrelsen, TBBST) som myndigheder. KDI's godkendelse vil omfatte lystbådehavnen, med hjemmel i Lov om Kystbeskyttelse. TBBST's godkendelse vil omfatte erhvervshavnen, med hjemmel i Havneloven.

KDI/TBBST afgør om de ønskede anlæg på Klintholm Havn skal behandles og godkendes på grundlag af en miljøkonsekvensvurdering (VVM), eller en anlægstilladelse hvor alle relevante miljøforhold skal belyses.

KDI er også myndighed for strandbeskyttelseslinjen jf. Naturbeskyttelsesloven.

Vordingborg Kommune er myndighed på land. Mange elementer skal indgå - planlægning jf. Planloven, kystbeskyttelse jf. Lov om Kystbeskyttelse, naturbeskyttelse i forhold til Naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelse jf. Miljøbeskyttelsesloven.

Anlæg der både omfatter anlæg på søterritoriet og på landområdet søges udviklet, så de gennemføres som

en integreret, og samtidig proces i en tæt dialog mellem kommunale og statslige myndigheder. Klimasikring indgår som et aktuelt og højt prioriteret område i flere af de beskrevne myndighedsopgaver.

0 20 40 60 80 100 m

5.0

Udviklingsplanens særlige temaer og delområder

Planens hovedtræk er beskrevet i afsnit 2. I dette afsnit gennemgås de særlige temaer, der har været i fokus i arbejdet med udviklingsplanen. Udviklingsplanens hovedidé er vist på diagrammet – og udbygget på de følgende sider.

5.1

Klintholm Havn - En oplevelseshavn

Klintholm Havn er en oplevelseshavn, som hvert år har over 30.000 overnatninger i lystbådehavnen og en et stigende antal gæster fra land, herunder en blomstrende vandreturisme.

Thyravej er rygraden i oplevelseshavnen. Udviklingsplanen viser hvordan Klintholm Havn kan udvikles som destination for blå og bløde turister gennem udvikling af havnemiljøet, bymiljøet med grundlag for forretning, små boder, restauranter, opholdspladser, friluftsliv, udvikling af strandene. Ligeledes forbedres lystbådehavnen så den understøtter udviklingen af en oplevelseshavn med mange maritime anvendelser. Bl.a. små krydstogtskibe som fx charterfartøjer, skonnerter kan anløbe havnen

Autentisk miljø

Udsigt

Kiosk

Spisested

Leg på land

Bar

Overnatning

Butik

Blå tursime

Lystfiskeri

Erhvervshavn

Naturruter

Gode badeforhold

Friluftsliv

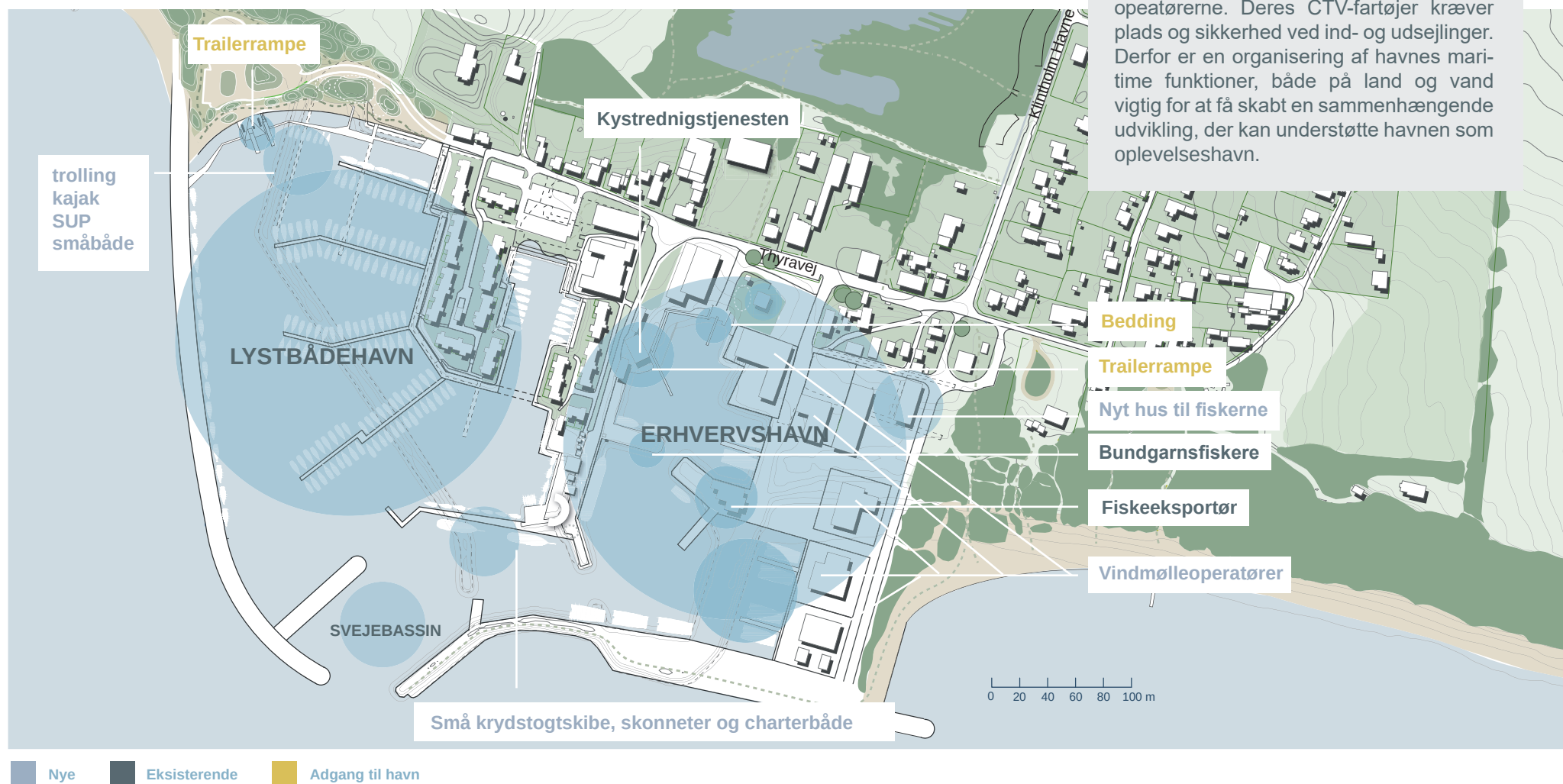

Aktiviteter på vand

5.2

Mange maritime aktører

Havnen er allerede hjemsted for mange forskellige maritime funktioner, herunder erhvervsfiskeri, fritidsfiskeri, trollingbåde, udflugtsbåde, søværnets kystredningstjeneste, lystsejlere og kajakker m.m.

De nye maritime brugere er vindmølleoperatørene. Deres CTV-fartøjer kræver plads og sikkerhed ved ind- og udsejlinger. Derfor er en organisering af havnes maritime funktioner, både på land og vand vigtig for at få skabt en sammenhængende udvikling, der kan understøtte havnen som oplevelseshavn.

5.3

Stier

En måde at understøtte den bæredygtige turisme, er ved at skabe flere stier der forbinder Klintholm Havneby og det omliggende landskab. Udviklingsplanen viser forskellige typer af stier, både interne i Klintholm Havn som sammenbinder for- siden og bagsiden af havnen bedre sammen, samt nye vandreruter til fortidsmind- er og landskabs- og kyststier.

5.4

Veje og parkering

En stor udfordring i Klintholm Havn er den intensive trafik i højsæsonen, de manglende parkeringsmuligheder og den nye trafik vindmølleoperatørerne vil skabe. Derfor er der i udviklingsplanen lagt væk på at få tung trafik væk fra Thyravej, og skabe en mere sikre forbindelser for gående og cyklende ved at etablere cykelsti langs Klintholm Havnevej. Nye parkeringspladser med et stærkt naturpræg etableres ved veststranden, ved feriebyen, langs Klintholm Havnevej og mod øst ved øststranden. Centralt vil være at højsæsonens mange bilende gæster føler det attraktivt at parkere ved indkørslen til Klintholm Havn, ved Klintholm Havnevej. Bussen flyttes således at den undgår at køre på Thyravej, hvor den er til gene for restauranter og rekreativt liv.

5.5

Introduktion til delområder

Udviklingsplanens mange forslag til Klintholm Havn, er på de følgende sider gennemgået med kortfattede, kvalitative beskrivelser, illustrative skitser og planer for delområderne. Udgangspunkt i alt 5 delområder. De viste forslag vil i en videre udviklingsproces skulle detaljeres, prioriteres mm. og realiseringen nærmere fastlægges når **plangrundlag, finansiering** og 'ejerskab' er nærmere fastlagt.

Illustrationsplan, delområder

5.6

Delområde - erhvervshavnen

Erhvervshavnen spiller en central rolle i Klintholm Havn som base for fiskere, Søværnet og de nyankomne vindmølleoperatører. Udvidelsen af erhvervshavnen er udformet, så den imødekommer de lovgivningsmæssige krav som vindmølleoperatørerne er pålagt. Der skabes ligeledes plads til de store CTV-fartøjer som placeres, så de kan indgå i opleveleshavnens mange udsigter og strøg. Fiskerne har stadig en central rolle og placering i havnen med fiskeeksportør O.V. Jørgensen's bygning placeret centralt i havnen. Afhængig af hvor mange operatører og lokale virksomheder som ønsker at etablere sig i Klintholm Havn, kan erhvervshavnen på sigt yderligere udvides mod øst.

Det som giver erhvervshavnen karakter og sammenhængskraft er, at den rekreative pier (Klintholm Havneby), med fiskere og vindmølleoperatører stadig har en visuel kontakt, således at havnen opleves som en helhed, en arena hvor nye og gamle aktører opererer fra og skaber et foranderligt og livligt havnemiljø.

Klintholm Havnevej forlænges og forskønnes med en grøn allé. Vejen fører direkte ud til fiskeeksportør og vindmølleoperatører hvilket betyder at den tunge trafik, modsat i dag, undgår at køre på Thyravej.

Hvor Vattenfall ligger, lå tidligere Fiskernes Fælleshus med renseplads til fiskerne og Trollingfiskere som også bruger rampen i bunden af erhvervshavnen. På beddingen kan

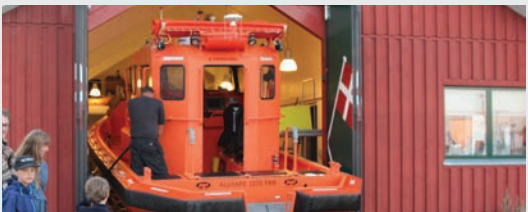
etableres udekøkken med en ny renseplads og toilet til glæde for fiskere og turister, hvis trollingfiskernes fiskernes brug af rampen kan opretholdes, når flere CTV-fartøjer skal besejle havnen. Alternativt kan denne aktivitet flyttes til den udvidede lystbådehavn og et nyt, større rampeanlæg her.

Erhvervshavnens havnebassin disponeres så vestsiden fortsat bliver hjemsted for fiskere, redningsstation og gæstekaj (for større skibe) og udflugtsbåde. Den nye forhavn, der kan etableres i forbindelse med udbygningen af lystbådehavnen skaber gode liggemuligheder for både CTV-fartøjer og fiskere i den ydre del af havnen. Mens kajen foran servicevirksomhederne vil blive hegnet, vil molerne fortsat kunne have offentlig adgang.

REFERENCER OG SKITSER

Maritime aktiviteter

Kystredningstjenesten på øvelse

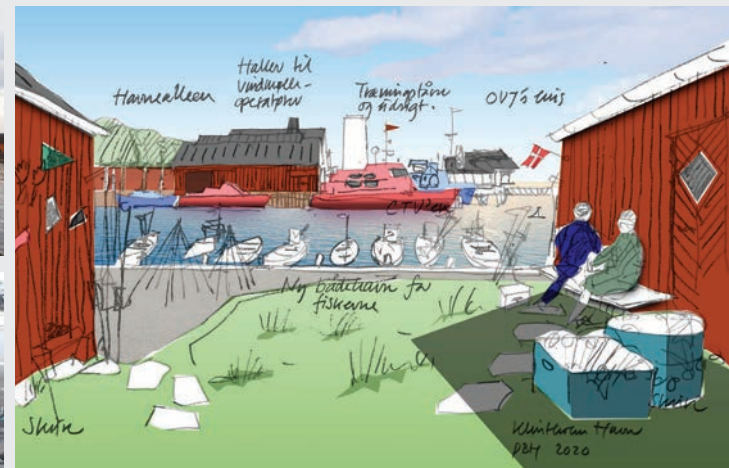
Ceremonielle maritime aktiviteter

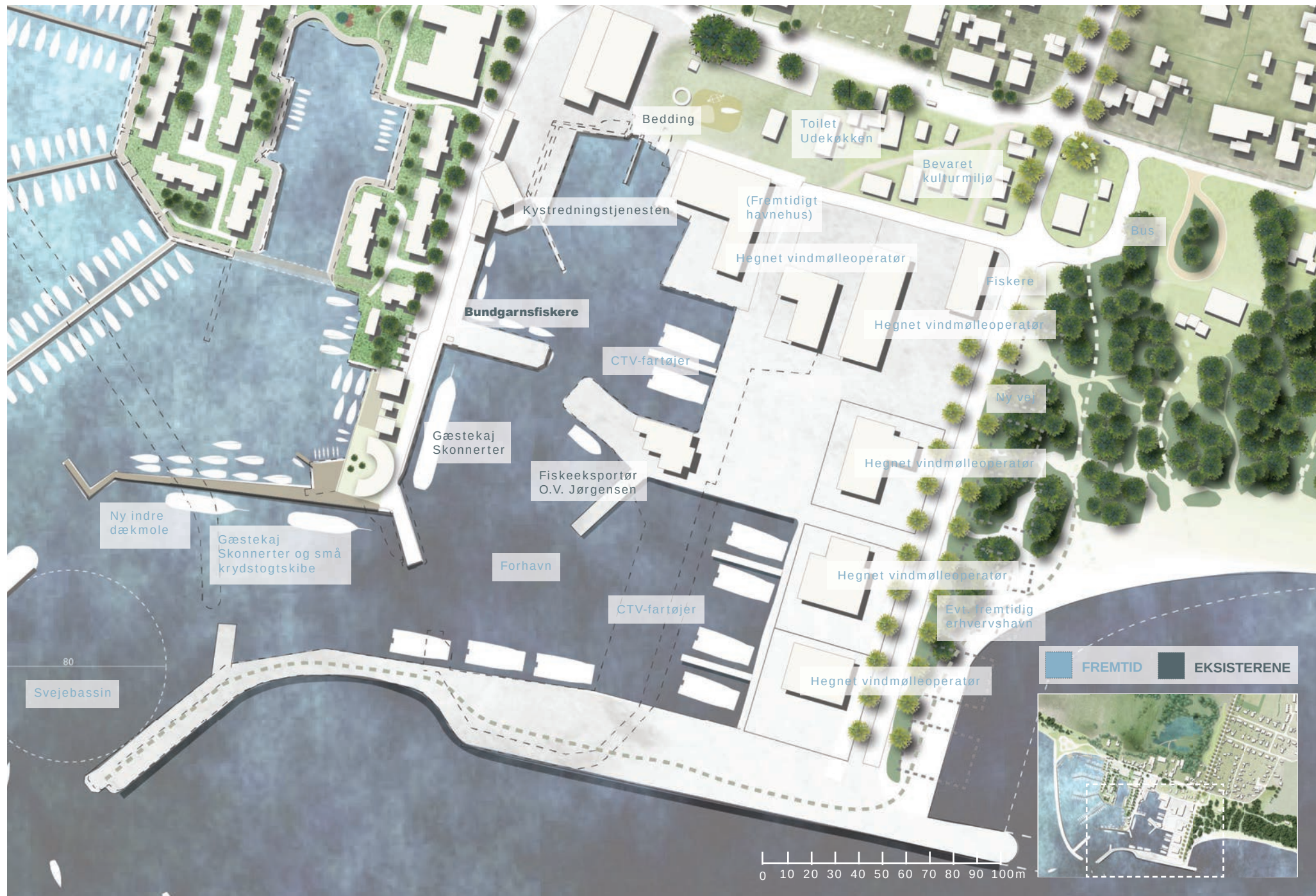
CTV-fartøj

Fællesskab blandt fiskere

Erhvervshaven set fra de røde garnhuse

5.7

Delområde - lystbådehavnen, klitterne og den rekreative strand

Lystbådehavnen har i dag ikke nok kapacitet til gæstesejlere i sommersæsonen og fylder godt op i erhvervshavnen for at få plads til sommergæsterne. Derfor udvides lystbådehavnen til op mod 300 gæstepladser. De nye broer kobler sig på den bredere promenade og knytter feriebyen, Thyravej, butikken og et grønt rekreativt område og Pieren / Klintholm Havneby sammen til en helhed.

Fra feriebyens afslutning mod vest stopper den asfalterede Thyravej og landskabet og naturen dominerer herfra. Det nye havneanlæg gives her en særlig, landskabelig udformning hvor der bevares en sandstrand inde i hav-

nen, som et sted for leg og ophold. Den nye udformning ændrer væsentligt byens afslutning mod vest – fra et hårdt belastet p-område, til en naturhavn. En grusvej mellem anlagte klitter fører ud til en ny parkeringsplads gemt i et nyt klitlandskab. Friluftsgæster kan sætte både, kajaker og SUP i vandet fra trailerrampen eller fra stranden. Den nuværende lille rampe erstattes af en større, som kan udvikles som samlingssted for et maritimt liv året rundt.

De elementer der skal understrege lystbådehavnen som et stemningsfuldt og lokkende element for et besøg i Klintholm Havn, er udviklingen af soppestranden, klitlandskab,

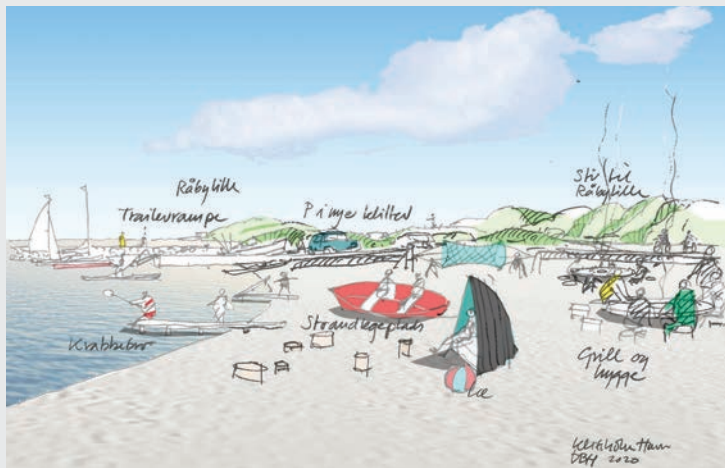
en maritim legeplads, grillpladser, bålhytte og promenadebroer med en meget forskellig karakter.

Fra klitterne i lystbådehavnen oprettes naturstier i landskabet mod Råbylille ca. 2 km fra Klintholm Havn. I Natura 2000 området Busemark Mose mod nord kan der nænsomt etableres stier til fugletårne hvorfra man kan opleve de vilde traner. Lystbådehavnen vil med sit landskab, strand og aktiviteter få karakter som tilbyder en anden oplevelse, og som adskiller sig fra det aktive badeliv, der udvikles i den østlige del af Klintholm Havn.

REFERENCER OG SKITSER

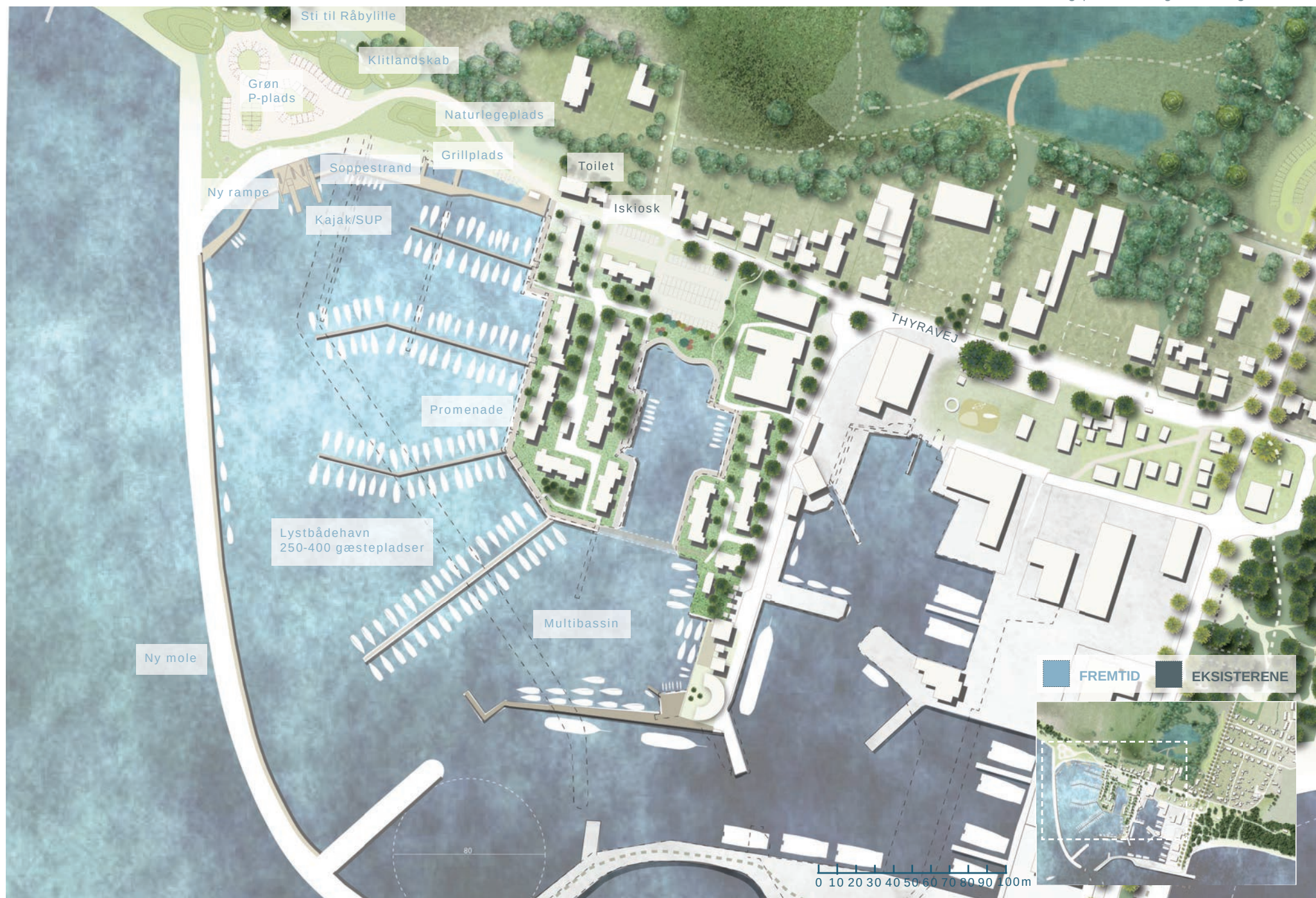
Kunstigt klitlandskab, Amager Strandpark

Soppestrand, klitlandskab og rekreative aktiviteter

Promenade i lystbådehavnen

5.8

Delområde - Thyravej, livsnerven

Thyravej er rygraden og livsnerven i Klintholm Havn som forbinder strandene, lystbådehavnen, feriehusene, restauranter og fiskerne i erhvervshavnen. I visionsplanen er der fokuseret på hvorledes nye aktiviteter og tiltag kan styrke oplevelsen af Klintholm Havn, som en helhed man inspireres til at gå på opdagelse i.

I store træk foreslås Thyravej bevaret som den er i dag, men trafikken, som om sommeren dominerer, begrænses ved at oprette flere grønne parkeringspladser ved indkørslen til byen, og busstopstedet flyttes så bussen

undgår at skulle vende for enden af Thyravej. Fra Thyravej oprettes nye vandreruter ud i landskabet. Nord for Klintholm Havn ligger fortidsminder som kan blive en del af nye ruter, mod vest det beskyttede naturområde Busemark Mose, og mod øst det starter tæt på byen, det imponerende Høje Møn. For at understøtte vandrekulturen og dermed en bæredygtig turisme, gøres Klintholm Havn til en 'sporcentral' med Thyravej som destination for Camønovandrere og friluftsliv.

I den vestlige del af Thyravej har feriehusene i dag en grusparkering til offentlig brug, samt legeplads. Ved at flytte legepladsen til beddingen og udnytte grusparkeringen bedre opstår muligheden for at kunne placere en ny multibutik langs Thyravej og samtidig forskønne denne del af Thyravej. Butikken vil med sine funktioner som eks. dagligvarebutik, bager, café, marmeladefabrik og cykeludlejning, grejulejning til søsport/leg være et nyt ankerpunkt i Klintholm Havn. Butikken vil med sin centrale placering med tilstødende grønne haverum binde feriebyen og havnen sammen med Thyravej.

REFERENCER OG SKITSER

Vandreruter ud i naturen

Events på havnen

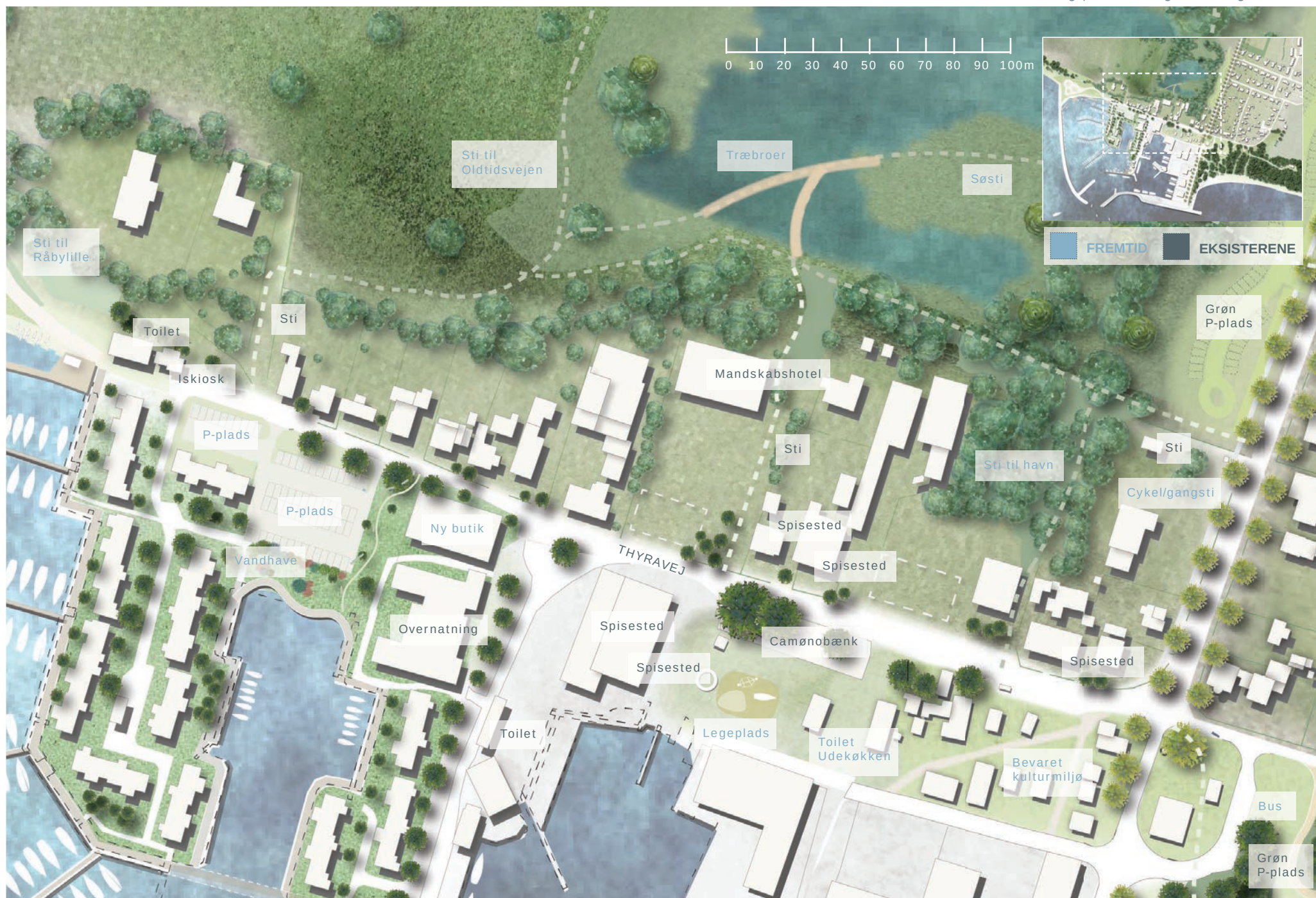
Legeplads

Fiskesalg

Butik og grønne områder set fra den nuværende parkeringsplads

5.9

Delområde - Pieren

Klintholm Havn har i samspil med de mange maritime kvaliteter en række vigtige rekreative funktioner og opholdsmuligheder. Pieren, der allerede er et samlende punkt mellem lystbådehavn og erhvervshavn og forener det maritime og der rekreative landliv.

På vej ud på pieren møder man et potpourri af det som Klintholm Havn består af; restaurant som før var ålehu-se, redningstjenesten røde hus, fiskere, oplag af garn, rombar, sejkkutteren Discovery, frem til anløbsplads for

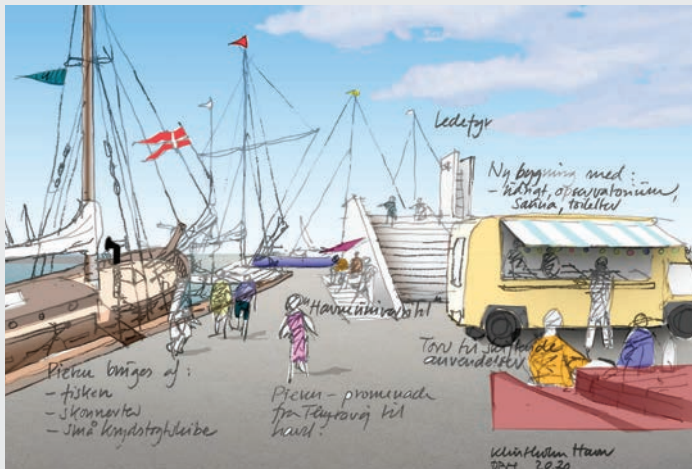
større gæstefartøjer. På vestsiden af pieren mod lystbådehavnen multibassin viser udviklingsplanen hvordan mange nye funktioner kan indpasses, i form af små pop-up boder til eks. lokale kunsthåndværkere, lokale madspecialiteter og udlejning af grej, en sail-in bar kan etableres hvor kajakker og mindre både kan 'proviante-re' samt fiskebutik/røgeri hvorfra lokale fisk kan sælges. Uden for højsæsonen kan et multihus til eksempelvis sejlerstue, havnemuseum, vinterbadeklub, beboerfor-ening give helårsliv på havnen og Pieren.

Pieren vil med sin sammenbindende placering blive et attraktivt oplevelseselement for både maritime brugere, lokale og gæster fra oplandet. Alene udsigt til indsejlin-gen vil kunne blive en stor attraktion både på gode dage og når der er storm. Pieren skal have en stærk maritim identitet med træ og mange sidde- og opholdsmulighe-der, som skaber grobund for et kreativt og inspirerende miljø.

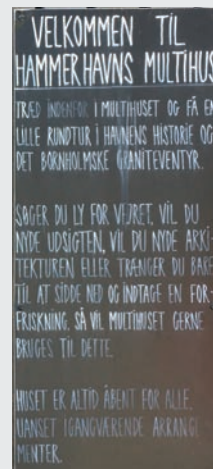
REFERENCER OG SKITSER

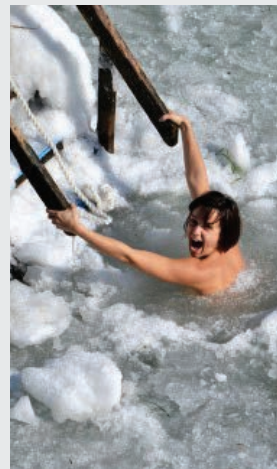
Røgeri i Klintholm Havn

Pieren med pop-up

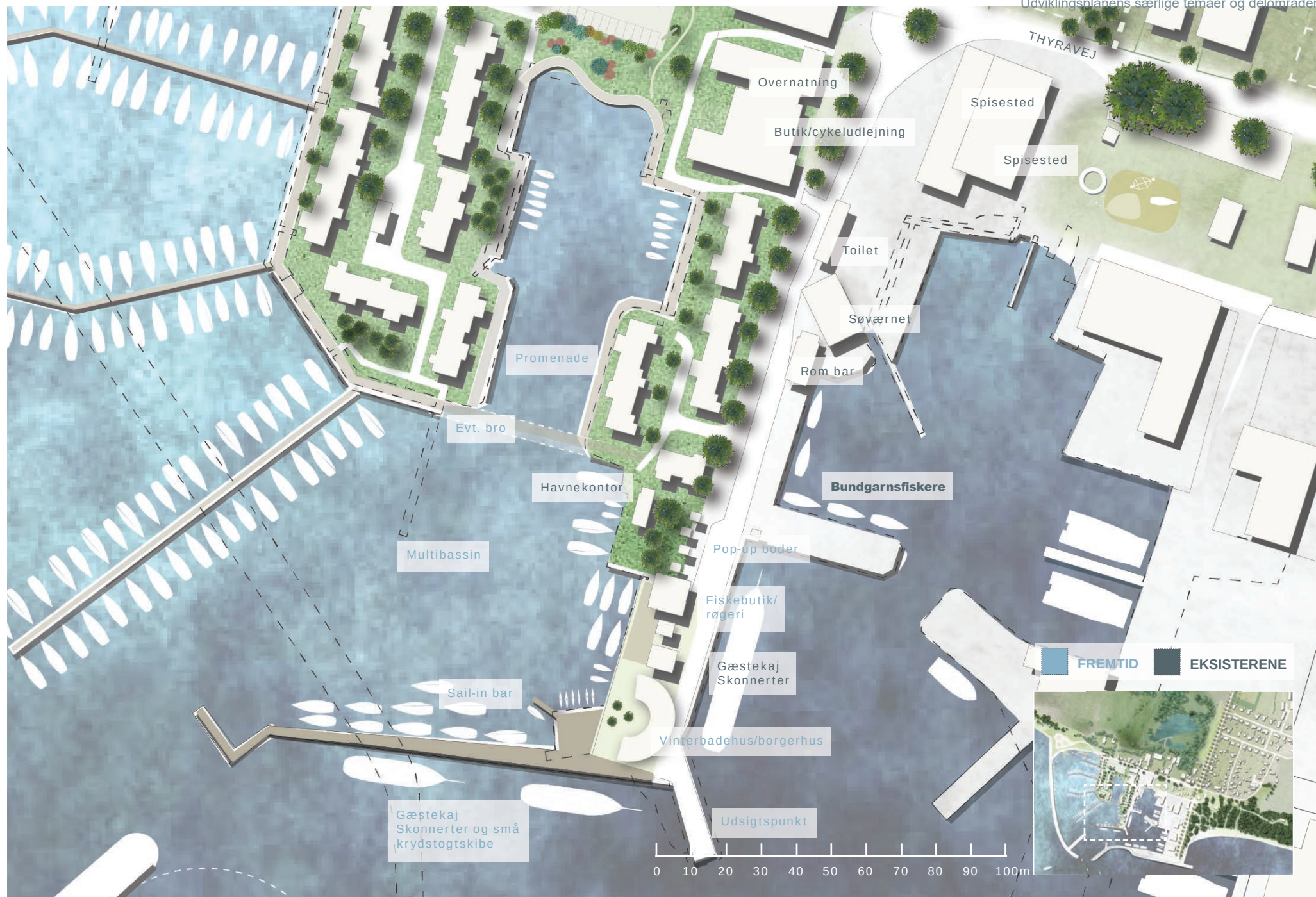
Multihus på Bornholm

Vinterbadning

Sail-in bar

5.10

Delområde - øststranden

Det overordnede greb handler om at få skabt en bedre forbindelse til Thyravej, samt at gøre stranden åben og attraktiv med badebro, grillpladser, klitlandskaber og en strandkiosk som tilsammen skaber en intim og hyggelig strandstemning.

Skitser og plan viser at der mod øst kan etableres en bedre forbindelse mellem havnen og stranden idet området åbnes op, med respekt for beplantning og bevaringsværdige træer. Området omkring øststranden rummer i dag toiletbygning og shelters til primært vandrere og autocampere. For at

understøtte vandrekulturen og livet ved stranden forbedres i planen den lille lejrplads mod øst med bålsteder og sanitære forhold, mens der mod syd mellem klitter og vild bevoksning kan etableres strandkiosk med overdækning til picnic og grillaftner. I forbindelse med udvidelsen af erhvervshavnen mod øst opstår en attraktiv lagune som følge af sandvandringen fra øst mod vest. Den brede sandstrand ved lagunen kan buges til forskellige aktiviteter som bla. volleyball og strandtennis. En badebro placeres i forlængelse af stien fra Thyravej og villakvarteret mod nord, hvorfra

morgen/vinterbadere kan nyde et koldt gys og i aftentimerne nyde solnedgangen fra broen. Tidligere lå på stranden Klintholm Søbad. I lyset af de mange populære badehotellers genopståen, vil et nyt badehotel med restaurant ved Møns bedste badestrand være en ideel placering.

REFERENCER OG SKITSER

Nyt Søbadshotel med hytter

Strandcafe

Melsted Badehotel, badehotel med restaurant

Bålhygge på stranden

Strandkiosk og ophold

Strand med plads til aktiviteter

6.0

Etape 0

Diagram - etape 0

Etape 0 viser forandringer og tiltag.

De største forandringer kommer som følge af at to vindmølleoperatører har etableret sig på havnen, i en ny bygning på beddingen og i eksisterende bygninger bag kajen. Der er ligeledes opført et nyt mandskabs-hotel på den gamle 'Ålehusgrund'. Det forventes at flere vindmølleoperatører etablerer sig Klintholm Havn, hvorfor der nord for havnen, langs Klintholm Havnevej, gøres klar til at midlertidige faciliteter kan opstilles som kontor/opbevaring/overnatning indtil erhvervshavnen er udvidet.

I erhvervshavnen hvor fiskeeksportør O.V. Jørgensen ligger renoveres kajen som i dag er i meget dårlig stand. Uden for havnen etableres en ny mole som senere kan forlænges når lystbådehavnen udvides.

Af rekreative tiltag er grillpladsen ved lystbådehavne fornyet og afløst af 4 små pausesteder/grillpladser som er fordelt rundt på lystbådehavnen. Der etableres også en flydebro som kan flyttes efter behov til mindre både og kajakker.

På beddingen opføres en ny mindre bygning med toilet og udekøkken med renseplads for fiskerne.

Feriehusene har opført en ny legeplads hvor den gamle lå.

6.1

Etape 1

Diagram - etape 1

For at undgå tung trafik på Thyravej forlænges Klintholm Havnevej ned til erhvervsområdet. I samme ombæring flyttes det nuværende busstopsted således at også bussen undgår at køre og holde i tomgang på Thyravej.

Langs Klintholm Havnevej udbygges den eksisterende grønne parkering og sti til Thyravej. Stien til Thyravej gøres mere synlig og en ny 'smutvej' for gående etableres ned langs Pakhuset.

Mod vest opføres en ny naturlegeplads og i forlængelse af den oprettes en ny sti, som skal forbinde sommerhusområdet Råbylille ca. 2 km mod vest med Klintholm Havn.

Ved øststranden opføres en ny badebro.

6.2

Etape 2

Diagram - etape 2

I etape 2 udgør de største forandringer udvidelsen af både erhvervshavnen og lystbådehavnen. Erhvervshavnens udvidelse styrker Klintholm Havns position som attraktiv havn for vindmølleoperatører med direkte adgang til kaj fra hegnet område.

Lystbådehavnes udvider sin kapacitet, får ny rampe til tollingfiskere, kajakroere og småbåde som i dag bruger beddingen.

Broerne i lystbådehavnen udvides til en boardwalk med pausepladser.

Legepladsen ved feriebyen flyttes til beddingen og parkeringsarealet omlægges med det samme antal nuværende parkeringspladser.

Flytning og omlægning af parkering skaber plads til at en ny multibutik kan opføres. I forbindelse med butikken knyttes et grønt område og vandhave sammen med boardwalken.

Mod vest nedlægges grusområdet ved lystbådehavnen og et kunstigt klitlandskab etableres. En grusvej føres ud til et parkeringsområde skjult bag klitter og bevoksning. I forbindelse med landskabet skabes en soppestrand i lystbådehavnen til glæde for familier og rekreativt liv.

I forbindelse med udvidelserne havnearealerne udbygges og opfyldes Pieren. Dette skaber plads til badehus med toilet samt opholdspladser. Der skabes ligeledes grundlag for at mindre iværksættere med eksempelvis boder eller udlejning af grej kan etableres sig på Pieren.

Som følge af udvidelsen af erhvervshavnen opstår en lagune på øststranden. Stranden udvikles og gøres attraktiv med grillfaciliteter, kiosk og overdækning. Den eksisterende lejrplads forbedres med bedre sanitære forhold og udekøkken. De eksisterende parkeringsområder fastholdes.

Langs Klintholm Havnevej etableres cykelsti til Magleby.

6.3

Etape 3

Diagram - etape 3

Havneudvidelsen i etape 3 muliggør en udvidelse af landarealet i erhvervshavnen. Etape 3 forudsætter at interessen fra lokale virksomheder og vindmølleoperatører er stor nok til at erhvervshavnes landarealer opfyldes mod øst.

Stranden kan udformes så den bevarer sine rekreative og landskabelige kvaliteter.

7.0

Økonomi

Økonomi og drift

På baggrund af udviklingsplanen er udarbejdet et indledende økonomi- og driftsoverslag baseret på overordnede enhedspriser (uden egentlig projektering) eller nødvendige tekniske forundersøgelser.

Skemaerne viser den økonomi der er knyttet til de enkelte delområder og etaper

Udviklingsplanens forslag til anlæg vurderes ikke at være driftstunge. Der foreslås alle steder anvendt robuste konstruktioner mv. med lang levetid. Klimasikring af havnekonstruktionerne, specielt i forhold til havstigninger er ikke forudsat, men molekonstruktioner kan forberedes for senere forhøjelser. Højvandssikring af havneområdet og byen kan indgå i det videre arbejde med udviklingsplanen.

Den endelige udformning af indsejlingen kan få væsentlig betydning behovet for oprensning og opretholdelse af en ønsket vanddybde i indsejlingen. Samspillet med at bruge dette sand til sandfodring vest for havnen, for at begrænse den kroniske erosion på kysten ud for Bussemarke Mose, kan ligeledes indgå i det videre arbejde med planen.

Samlet anlægsoverslag

Samlede anlægsudgifter, alt inkl. ex. moms.

Anlægsudgifter		111.089.700 kr.
Anstilling + drift af arbejdspladsplads	14%	15.552.558 kr.
Rådgiverbistand	15%	16.663.455 kr.
UFO	25%	35.826.428 kr.
Samlede anlægsudgifter, alt inkl. ex. moms.		179.132.141 kr.

ETAPE 1				
Ny "Banan" stenkastning	lbm	0	18.000 kr.	0 kr.
Etablering af ny adgangsvej, busholdeplads samt ny parkeringsplads :				
Opgravning og bortkørsel af råjord, vej og P areal, ikke forurenat	m³	108	100 kr.	10.800 kr.
Vej, asfalt tung trafik, incl. underbygning	m²	600	700 kr.	420.000 kr.
P-areal, grus, incl. underbygning	m²	1.100	550 kr.	605.000 kr.
Opgradering af eks vej :				
Opgravning og bortkørsel af råjord, ikke forurenat	m³	390	100 kr.	39.000 kr.
Vej, asfalt tung trafik, incl. underbygning	m²	650	700 kr.	455.000 kr.
Kyststi til Råbylille :				
Etablering af grussti, ca. 1m bred, måske egnet for cykling, incl. underbygning	lbm	3.000	450 kr.	1.350.000 kr.
Øststrand, badebro :				
Etablering af træbro	m²	170	6.500 kr.	1.105.000 kr.

ETAPE 1 CA. 4.000.000 KR

ETAPE 2				
Ny mole mod vest :				
Nedbrydning af eks. stenkastning	lbm	415	8.000 kr.	3.320.000 kr.
Opbygning af ny stenkastning	lbm	255	28.000 kr.	7.140.000 kr.
Opbygning af badebro langs stenkastning	m²	960	5.500 kr.	5.280.000 kr.
Uddybning af havnebassin samt indbygning af sand i nyt landareal mod vest :				
Uddybning og indbygning af sand, indpumpes	m³	58.000	110 kr.	6.380.000 kr.
Nyt rampeanlæg samt ny badebro :				
Opbygning af Rampekonstruktion	m²	360	4.000 kr.	1.440.000 kr.
Opbygning af badebro	m²	390	5.500 kr.	2.145.000 kr.
				3.585.000 kr.
Etablering af ny adgangsvej, ny parkeringsplads samt nyt klitlandskab :				
Vej og P-areal, grusbelægning, incl. underbygning	m²	3.585	550 kr.	1.971.750 kr.
Etablering af nyt klitlandskab, sand	m³	6.920	110 kr.	761.200 kr.
Etablering af ny Vandhave ved Butik :				
Opbrydning og bortkørsel af eks. grusbelægning, ikke forurenat	m³	285	100 kr.	28.500 kr.
Udlægning af muld, plantebede, specificeret	m³	285	100 kr.	28.500 kr.
Planteprojekt	stk	1	150.000 kr.	150.000 kr.
Opbygning af træbro-promenade langs vandhave	m²	130	3.500 kr.	455.000 kr.
Etablering af P areal ved Butik :				
Opbrydning og bortskaffelse af muld og råjord som ikke genanvendes, ikke forurenat	m³	493	100 kr.	49.300 kr.
Ny kørebanebelægning, grus incl. underbygning	m²	835	550 kr.	459.250 kr.
Bådebroer, udvidelse af lystbådehavn :				
Etablering af både træbroer, incl. nedbrydning	m²	1.180	5.500 kr.	6.490.000 kr.
Udvidelse af både træbroer ved feriebyen, incl. nedbrydning	m²	1.640	6.500 kr.	10.660.000 kr.
Udvidelse af Midtermole				
Etablering af spunsvæg, incl. hammer	lbm	110	18.000 kr.	1.980.000 kr.
Opfyldning, råjord bag spunsvæg	m³	1.680	80 kr.	134.400 kr.
Belægning, asfalt, incl. underbygning	m²	620	650 kr.	403.000 kr.

Havneudvidelse mod øst :				
Nedbrydning af eks. stenkastning og eks. spunsvæg	lbm	500	4.000 kr.	2.000.000 kr.
Opbygning af ny stenkastning	lbm	415	15.000 kr.	6.225.000 kr.
Etablering af ny spunsvæg som kajkant	lbm	650	18.000 kr.	11.700.000 kr.
Opfyldning af nyt landareal, råjord	m³	65.000	90 kr.	5.850.000 kr.
Belægninger på opfyldt areal, tung trafik, asfalt incl. underbygning	m²	18.000	700 kr.	12.600.000 kr.
Etablering af ny adgangsvej til nyt erhvershavneområde :				
Opgravning og bortkørsel af råjord, vej, ikke forurenat	m³	360	100 kr.	36.000 kr.
Vej, asfalt tung trafik, incl. underbygning	m²	1.930	700 kr.	1.351.000 kr.
				1.387.000 kr.
Etablering af ny cykel/gangsti langs Klintholm Havnevej :				
Etablering af grussti, dobbeltrettet, incl. underbygning	m²	600	550 kr.	330.000 kr.

ETAPE 2 CA. 95.000.000 KR

ETAPE 3				
Havneudvidelse, fortsættelse mod øst :				
Bortgravning af sand ved eks. strand til indbygning i ny lagune	m³	6.500	110 kr.	715.000 kr.
Opbygning af ny stenkastning	lbm	160	12.000 kr.	1.920.000 kr.
Opfyldning af nyt landareal, råjord	m³	35.000	80 kr.	2.800.000 kr.
Belægninger på opfyldt areal, tung trafik, asfalt incl. underbygning	m²	10.000	700 kr.	7.000.000 kr.
Belægninger på opfyldt areal, indbygning af sand	m³	3.000	110 kr.	330.000 kr.

ETAPE 3 CA. 13.000.000 KR

8.0

Tids- og aktivitetsplan

På tids- og aktivitetsplanen er hovedfaserne og tidsforløbet i realisering vist.

Myndighedernes beslutning om VVM er afgørende for tidsforløbet. Skal der udarbejdes VVM vurderes det at tidsforbruget i fase 2 og 3 øges med 1 – 2 år, og skal gennemføres med et andet indhold end vist på planen. I fase 1 afklares de grundlæggende forudsætninger for realiseringen af planen og den videre fremdrift. Målet er at Vordingborg Kommune som ejer af havnen træffer beslutning om igangsætning af planproces. I denne

fase afklares finansiering, projektets videre organisering mm. Et temamøde og en studietur kan bidrage til at understøtte beslutningsprocessen.

I fase 2 og 3 gennemføres den planlægning, der skal føre frem til en anlægstilladelse for det ønskede anlæg, enten i sin helhed eller etapedelt. Der skal gennemføres et parallelt udviklingsforløb med de to statslige myndigheder på søterritoriet og Vordingborg Kommune. I dette forløb skal projektet detaljeres, screenes og der gennemføres flere offentlige høringer.

I fase 4 realiseres planerne, evt. etapedelt som beskrevet i udviklingsplanen. I et samlet anlægsforløb vurderes anlægsperioden til 1 ½ til 2 år.

Klintholm Havn

27-08-2020

Tids- og aktivitetsplan (uden VVM)

HASLØV & KJÆRSGAARD

Årstal/kvartal/måned	1		2				3				4			
Faser	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

1. Grundlæggende forudsætninger / igangsætning														
- Økonomiske sonderinger														
- Temamøde og inspirationstur														
- Beslutning om igangsætning af planproces														
- Nedsættelse af styregruppe + møder i denne														
2. Anlægstilladelse KDI / TBBST, søterritoriet														
- Tekniske forundersøgelser														
- Projektudvikling														
- Ansøgningsdokumenter														
- Screening af projekt i forhold til miljøvurderingslov														
- Sagsbehandling														
- Offentlig høring														
- Anlægstilladelse														
3. Plangrundlag														
- Tekniske forundersøgelser														
- Projektudvikling														
- Udarbejdelse og behandling af lokalplananmodning														
- Screening af planer i forhold til miljøvurderingslov														
- Afgrænsning af emner i miljøvurdering og offentlig høring heraf														
- Politisk behandling af evt. forhøring til ændring af kommuneplan														
- Offentlig høring, ideer og forslag til evt. ændring af kommuneplan														
- Udarb. af lokalplan, kommuneplantillæg og miljøvurdering														
- Offentlig høring, planer														
- Politisk behandling af lokalplan, kommuneplantillæg og miljøvurdering														
- Endelig vedtagelse														
- Byggesagsbehandling														
- Byggetilladelse														
4. Udførelse														
- Hovedprojekt														
- Udbudsdokument og udbud														
- Beslutning om igangsætning														

9.0

SWOT - analyse

STYRKER

- **Havnen har en central placering ift. nuværende og fremtidige vindmølleprojekter**
- **Udviklingen skaber grundlaget for et stort antal arbejdspladser og mulighed for øget bosætning i kommunen, særligt på Møn**
- **Planen er fleksibel og kan skaleres efter behov**
- **Planen understøtter, at der kan komme en butik på havnen, som videre vil øge muligheden for bosætning tættere på havnen**
- **Planen udvider lystbådehavnen**
- **Planen styrker tilkørselsforholdet og adresserer eksisterende problematikker ift. trafik**
- **Planen laver en mere skarp opdeling af havnens funktioner og aktiviteter og giver dermed mulighed for flere aktiviteter**
- **Planen bygger ud mod havet i stedet for at tage mere af kysten**
- **Udviklingen respekterer fiskeaktiviteter ved at bevare og/eller bygge nye faciliteter til fiskere**
- **Planen forstærker miljøet omkring Thyravej, som kan tiltrække turister**
- **Den udvidede midterpier skaber et attraktivt miljø for både turister og lokale**
- **Turistsæsonen kan forlænges med flere aktiviteter og spisesteder**
- **Placering af jollehavnen Thyravej bidrager til at fastholder fiskermiljøet og dermed havnestemningen**
- **Indfaldsvejen til offshore-aktiviteterne vil skabe let trafik for medarbejdere i vindindustrien og adskille erhvervstrafik fra Thyravej**
- **Der er overvejende positiv opbakning fra lokale i Klintholm Havn og havneaktører inkl. fiskere**

SVAGHEDER

- **De skitserede offshore-aktiviteter kommer til visuelt at ligge adskilt fra Vattenfalls bygning**
- **Der kan komme til at mangle centralt placerede parkeringspladser, særligt til trollingfiskere i højsæsonen.**
Både kapacitet og placering kan være en udfordring. Parkeringspladsen i vest er dog indrettet således at trollingfiskerene med trailere kan benytte sig af den i forbindelse med rampen.
- **Butikkens foreslåede placering kan skabe udfordringer i forbindelse med udnyttede areal af P-plads/affaldsgård.**
- **Outdoor-turister spredes til hver sin del af havnen og kan være en udfordring uden for højsæsonen**
- **Der mangler en nærmere afvejning af udvikling på arealerne øst for havnen der afbalancerer natur og nye anvendelser (badehotel og café/strandbeskyttelse)**
- **Et af de eksisterende røde garnhuse skal flyttes ift. anlæggelse af indfaldsvejen til offshore-del på havnen.**

- Udviklingsplanen forudsætter et nyt lokalplangrundlag. Udviklingsplanen berører statslige interesser, Natura 2000, strandbeskyttelseslinje og kystbeskyttelse (både kommune og stat)
- Kystlandskabet på begge sider af havnen påvirkes af udviklingen
 - o Mod vest holder udbygningen sig i afstand fra de dele af Natura 2000 som er væsentlig for udpegningsgrundlaget. I øst inddrages kun de nyere klitområder hvis dannelse skyldes havnens påvirkning af kystprocesserne. Og klitterne vil naturligt genopstå forskudt lidt mod øst
- Infrastruktur gennem Stege kan være en forhindring for erhverv
 - o Men det er kun et problem i højsæsonen på visse tidspunkter

MULIGHEDER

- Havnen kan blive videnscenter for offshore-branchen (Baltic Sea Offshore Center)
- Planen kan tiltrække flere offshore-virksomheder
- Udviklingsplanen kan skabe stor vækst i afledt erhverv på hele Møn
- Udviklingsplanen kan være grundlag for dialog med investorer
- Midterpier kan skabe et aktivitetsområde for turister og borgere
- Udvikling på havnen og aktiviteter kan forlænge sæsonen
- Der er flere områder omkring havnen, hvor der kan skabes flere parkeringspladser
- Kajakker og andre aktiviteter ved lystbådehavnen kan flyttes til østhavnen og dermed samle alle outdoor-aktiviteter ved stranden
- Øget turisme
- Outdoor-erhverv kan bruge havnens område og aktiviteter til at drive virksomhed
- Udviklingen kan øge bosætning omkring havnen og resten af kommunen
- Udviklingen kan give nyt liv i eksisterende bebyggelse
- Realisering af planen kan klimasikre byen
- Der kan opstå øget efterspørgsel på ledige grunde, som findes nord for havnen
- Offentlig transport kan understøtte øget trafik til havnen

TRUSLER

- Godkendelsesprocessen i stat og kommune kan forsinke eller forhindre planen
- Udfordring med finansiering
- Manglende politisk opbakning
- Manglende interesse fra servicevirksomheder
- Der kan være modstand mod udviklingen
- Havnen ligger i Dark Sky- (lysforurening) og biosfære-området
- Hvis erhvervsfiskerne ikke inddrages i udviklingsplanen i højere grad, kan der opstå modstand
- Lav lokalt entreprenørskab
- Der er risiko for, at det oprindelige havnemiljø forsvinder

10.0

Interview med interessenter

I dette afsnit er samlet alle interviews med de 23 interessenter samt den **invitation de hver især fik inden interviewet.**

Invitation til interview

Klintholm Havn

Invitation til interviewrunde med foreninger, interessenter, erhverv m.fl. om en udviklingsplan for Klintholm Havn

Baggrund:

Vordingborg Erhverv, Vordingborg Kommune og Initiativgruppen For Byggeri og Miljø ønsker at fremme en udvikling af Klintholm Havn. En ny udviklingsplan skal udarbejdes i de kommende måneder. Den skal understøtte, at turisme, fiskeri, erhverv og bosætning i forbindelse med de nye områder for havvindmøller på Kriegers Flak skaber en attraktiv udvikling i Klintholm og på Møn.

Klintholm Havn er allerede hjemsted for en omfattende turisme og besøges både af sejlere, feriecenterets gæster og mange gæster fra land. Havnen er også hjemsted for fiskeri. Området er præget af store naturværdier.

Som noget nyt skal havnen nu også fungere som servicehavn for de store vindmølleparker på Kriegers Flak, ca. 20 sømil øst for Klintholm. Den nære sammenhæng med havmølleområdet giver havnen unikke muligheder. Klintholm Havn kan udvikles som servicehavn både i anlægs- og driftsfasen. Udviklingen vil skabe arbejdspladser og bosætning, og det forventes, at både erhverv, turisme og fiskeri kan få gavn af denne udvikling. Udslibning af dele og materiel til vindmølleparken kommer dog til ske fra andre og større havne.

Invitation til interview:

For at få det bedst mulige grundlag for en kommende udviklingsplan ønsker Vordingborg Erhverv og Vordingborg Kommune en tidlig dialog med de mange lokale interessenter om, hvad en kommende udviklingsplan bør fokusere på.

Der er ikke fastlagte planer ud over to lokalplaner for delområder i Klintholm. I tæt dialog med de mange interessenter, der er knyttet til området og dets udvikling, er målet med interviewene at få ideer og forslag til, hvordan en kommende plan skal se ud.

Første skridt er, at der i de kommende uger gennemføres en interviewrunde med de lokale interessenter, se bilag nederst i mailen, for at få udbyggede og detaljerede ønsker til planen. Arkitektfirmaet Hasløv & Kjærsgaard, som har en særlig viden om havne og turisme, skal udføre denne opgave for Vordingborg Erhverv.

Tilmelding:

Interview vil ske via Skype eller telefon fra d. 23. – 26. marts i tidsrummet 08.00 – 17.30. De/I bedes derfor vende tilbage hurtigst muligt i uge 12 omkring, hvornår vi må kontakte Jer således, at møderne kan planlægges. Tilbage meldinger skal ske til Katrine Brændholt, e-mail KAB@hogk.dk og tlf. 2061 5098

Spørgsmål:

Er der spørgsmål til arbejdet, er De velkommen til at kontakte Susanne Kruse Sørensen, Vordingborg Erhverv, tlf. 5534 0393 og e-mail sks@vordingborgerhverv.dk

Jeres forberedelse:

Interviewene gennemføres som samtaler af ca. 1 times varighed baseret på de enkelte interessenters generelle viden og interesse for havnen og lokalområdet. Der vil derfor både være mulighed for at komme med synspunkter på havnens udvikling

generelt og på, hvordan f.eks. en forening eller en erhvervsvirksomhed ser på udviklingen i Klintholm.

Godkendelse:

Hasløv & Kjærsgaard udarbejder efter hver enkelt samtale et kortfattet koncentrat. Disse vil – efter at de er blevet godkendt af de enkelte interessenter – blive samlet i en hvidbog, der offentliggøres som en del af grundlaget for den kommende udviklingsplan.

Er der andre vi skal kontakte?

Nederst i mailen er en oversigt som viser, hvem der er planlagt at kontakte med henblik på interview. Vordingborg Erhverv modtager gerne forslag til, hvem der også kunne kontaktes.

Det er afgørende, at interviewene får belyst så mange interesser som muligt – dvs. at man både får belyst interesser fra dem, der er hjemmehørende i området, fra dem der generelt bruger området, men også hvad der er særligt værdifuldt, hvad der kan ændres på, hvad der bør beskyttes mv.

Workshop:

Når alle interviewene er gennemført, er det planlagt, at der inviteres til en workshop i Klintholm. På dette møde vil resultaterne af interviewrunden og de første skitser til helhedsplanen, inspireret af de gennemførte interviews, også blive fremlagt til diskussion.

Med venlig hilsen

Dan B. Hasløv

NB! På grund af COVID-19 vil interview foregå pr. telefon eller Skype.

Referat af interview d. 27. marts 2020

Ejerforeningen Klintholm Marinapark

Jørgen Junge-Andersen, formand

Baggrund

Ejerforeningen Klintholm Marinapark er en ejerforening med 80 ejerlejligheder, Klintholm Havneby 2-81. I Lokalplan 99 fra 2004 besluttede byrådet at overføre hele byområdet til byzone. Ændringen fra land- til byzone var foranlediget af ønsket om, at feriecentret (som det var på daværende tidspunkt) ikke kunne videreføres som hotel. Således kunne de 80 lejligheder i stedet opdeles og anvendes som individuelle ferielejligheder uden pligt til udlejning. Det medførte, at der kunne sælges 80 lejligheder som individuelle ejerlejligheder. I forbindelse med dette salg var der udført beregninger på finansiering med udlejning, hvilket et betydeligt antal af de nye ejere gjorde brug af.

I dag er et betydeligt antal af ejerne i gruppen +50 år. De, som køber lejligheder i dag, er ofte i samme aldersgruppe. Demografien i ejerforeningen betyder, at der er sket en reduktion i udlejningen, hvilket er en tendens, som formodentlig vil fortsætte. I dag udlejes omkring halvdelen af lejlighederne enten via Danland, Novasol eller Feriepartner Møn.

Ejerforeningens vedtægter omhandler primært bestemmelser om udvendig vedligeholdelse af ejerlejlighederne. Byggeriet blev oprindeligt opført i 80'erne. Mange fastboende – især på Thyravej – var imod byggeriet, idet de mistede deres havudsigt.

Klintholm Marinapark i Klintholm Havn

Ejerforeningen har generelt ingen problemer med, at skibene i lystbådehavnen ligger tæt på deres terrasser. Midlertidigt kan det dog være generende, at større fartøjer tager udsigten, men samtidig er det også en del af det miljø, ejerne har købt sig ind i - og nyder.

Ejerforeningen har et ønske til Vordingborg Kommune om at vedligeholde stensætningerne omkring havnen/ejerforeningens byggeri bedre. Det er ved at være kritisk!

Det gamle fiskermiljø - som der desværre er blevet mindre af - savnes. Det gav sjæl til Klintholm Havn. Ejerforeningen så gerne, at havnen blev bibeholdt, som den er i dag uden vindmølleservicefartøjer i den inderste del af erhvervshavnen. Der er dog også forståelse for, at det er et vilkår i forhold til nedgangen i fiskeriets betydning for Klintholm Havn.

Ejerforeningen Klintholm Marinapark disponerer – iht. Lokalplan 99 - over p-pladsen ved feriebyen. I lokalplanen er fastlagt et antal pladser til foreningen (1 pr. ferielejlighed) og herudover

et antal til restauranter og butikker. Det er i højsæsonen en udfordring, at arealet til foreningens medlemsparkering ikke svarer til lokalplanens bestemmelse. Der er i alt plads til ca. 65 biler på arealet, hvilket ikke engang modsvarer lokalplanens bestemmelse om ejerforeningens tildeling.

Uden for højsæsonens 6-8 uger er det normalt ikke noget, som generer ejerforeningen, men i højsæsonen og ved særlige lejligheder (f.eks. trolling-konkurrencer) kan der være trængsel. Det bør – igen – overvejes, at turister (som på Nyord) parkerer i periferien og må vandre ind til havnen/kysten. Samtidig bør trollingfiskerne (naturligvis) kunne anvende de etablerede slisker ved søsætning/optagning af fartøjer, men straks derefter anvende p-pladser på f.eks. stejlepladserne øst og vest for Klintholm by. Autocampene kan – iht. reglerne – parkere på de offentlige p-pladser, men hvis kommunen ønsker, at disse skal kunne campere, bør der etableres et samarbejde med eksisterende campingpladsudlejere og samtidig etableres egnet areal separat til dette formål. F.eks. kan "badehotel"-grunden i den østlige del af byen anvendes. Der kommer jo alligevel aldrig et nyt badehotel!

Størstedelen af ejerne i E/F Klintholm Marinapark er ikke bosat i Vordingborg Kommune. Foreningen ønsker at fremme naboskabet i området ved samarbejde med de lokale foreninger.

Ejerforeningen har tidligere oplevet, at interaktionen med aktørerne på havnen og de fastboende har været begrænset. Foreningen ønsker at medvirke til et godt naboskab i Klintholm Havn og har - som eksempel - taget initiativ til at forny foreningens legeplads under temaet 'Det gode naboskab' med økonomisk og praktisk samarbejde med de lokale stakeholders.

Stod det til ejerforeningen vil det være en god idé yderligere at fremme sammenholdet og koordinere interesser blandt alle interessenter i Klintholm og derved stå stærkere i forhold til udviklingen af hele området omkring Klintholm.

Den tidligere købmand var en betydelig faktor for området omkring Klintholm Havn. Det er af vital interesse, at der etableres en tilsvarende facilitet i Klintholm. Det er et godt initiativ at Brugsen i Borre har etableret en "Mini Brugsen" i feriesæsonen, men den dækker ikke det fulde behov for hverken de fastboende eller turister (hvad enten de er sejlende, camønoer, cyklende, autocampere, eller ejere/lejere i foreningens ferielejligheder).

Ejerforeningen ser gerne, at der kommer mange flere stier i området, særligt vest for havnen (Busemarken Mose mod Borre). Som det er i dag, skal man være forsigtig, når man bevæger sig ud i moseområdet, det vil derfor være bedre med en vedligeholdet grussti.

Referat af interview d. 25. marts 2020**House of Møn****Simon Zahodnik, direktør for House of Møn****Baggrund**

House of Møn er et anpartsselskab, som er ejet af Møn-Sydsjælland Turistforening og Møn Handelsstandsforening. De er i alt 2 deltidsansatte, 1 flexjobber og 25 frivillige. House of Møn driver den bredere forankring inden for turisme og handel i Vordingborg Kommune. Deres primære opgave er at være udviklingshus for turismen i Vordingborg Kommune og herunder særligt Møn. Yderligere varetager de funktionen som turistinformation med base i Stege.

Simon Zahodnik er direktør for House of Møn, næstformand i Møn-Sydsjælland Turistforening og driver egen virksomhed med fokus på turisme gennem Moenguide og folderen '50 things to do on Møn'.

Visioner for Klintholm havn

House of Møn oplever, at der godt kunne være mere information og formidling til aktører, virksomheder og borgere omkring udviklingen af Klintholm Havn. Havnen er en turistattraktion på Møn, og derfor følger hele øen med i udviklingen. Et positivt resultat vil påvirke turismen på resten af Møn. House of Møn skulle i samarbejde med projektrepræsentanter have afholdt en præsentation for virksomheder, interessenter og borgere på Sukkerfabrikken omkring de 20 projekter, som der i øjeblikket er gang i på Møn, herunder Klintholm Havn. Pga. COVID-19 er dette desværre blevet aflyst.

Som det er i dag, er Klintholm Havn på trods af sine udfordringer stadig en turistmagnet på Møn med bl.a. omkring 10.000 anløb, og der er mange tilsejlende turister hvert år. På trods af forskellige tiltag til at føre den røde tråd igennem havnen virker Klintholm Havn stadig opdelt og en smule fragmenteret. Der udtrykkes bekymring for, om udviklingen som offshorehavn vil forstærke denne opdeling, hvor erhvervshavnen dominerer for meget, og om turismen vil få svære kår.

House of Møn ser muligheder i et samarbejde med vindmølleinteressenterne om at formidle den gode historie om bæredygtighed og vindmøller. De foreslår, at man kunne lave forskellige tiltag som 'Besøg en vindmølle' eller et videnscenter, som ville gøre vindmøllehistorien levende og samtidig vil kunne knytte turisme og erhverv

sammen i stedet for at ligge separat.

Det bredere perspektiv

House of Møn har følgende 3 brandingstrategier: Dark Sky, Camønonen og Møn Biosfære. Brandingen Møn Biosfære er opstået på baggrund af, at UNESCO har udpeget Møn som biosfæreområde, og netop her kunne Klintholm Havn evt. indgå med temaet bæredygtighed via en bæredygtig turismestrategi.

Hos turistinformationen oplyser House of Møn, at der ofte bliver efterspurgt vandsportsaktiviteter som SUP (Stand UP Paddling), kitesurfing og kajakroning, hvilket der på trods af Møns mange strande ikke er den store mulighed for. House of Møn er i kontakt med Møn Watersports, hjemmehørende på Østmøn, som i dag faciliterer kurser inden for vandsport. De har udtrykt, at Klintholm Havn kunne være et hyggeligt støttepunkt for vandsport på Møn.

Referat af interview d. 25. marts 2020

Camp Møns Klint

Ole Eskling, Resort Manager

Baggrund

Ole Eskling har siden 1998 drevet turismen med Møns Klint Resort under Klintholm Gods.

Ud over denne rolle ejer han 'Pier to Heaven', det gamle isværk på havnen, samt en af de sidste bevaringsværdige bundgarnsbåde. Han er desuden aktiv i udviklingen af Møns oplevelsesturisme.

Interesser i Klintholm Havn

Ole Eskling oplever, at programmeringen af den nuværende havn ikke fungerer optimalt. Lystbådehavnen, som støder op til feriebyen, virker distanceret fra det autentiske havnemiljø mod øst, det er derfor et ønske, at der bliver gjort tiltag til at forbedre dette.

Klintholm Havn har tidligere været en havn, hvor oplevelsesøkonomien blomstrede, hvor Ålekroen var trækplaster for turister fra vand og land, og hvor man i 1985 tænkte stort og anlagde Danland (i dag privat ejede lejligheder) og Marina Park Cabins. Siden er det gået ned af bakke, restauranter er lukket ned, Danland har været gået konkurs et par gange, og udvalget af butikker og beværtninger er svundet ind. Dette betyder, at de sejlere, som måtte lægge til i Klintholm Havn, ikke har mulighed for at bruge de penge, de ellers ville have lagt, hvis der var et stort nok udvalg af spisesteder, butikker, barer m.m.

Ole Eskling ser gerne, at havnen får sin storhedstid tilbage som oplevelseshavn, hvor lystbåde lægger til i og ved den vestlige del af midterbassinet ved midtermolen, hvor havnekontoret er og i vest. Og samtidig skaber liv i offshorehavnen mod øst med fiskerflåden i den østlige del af yderbassinet og ikke mindst med en attraktiv grænseflade. Han udtrykker selv ønsket om et autentisk havnemiljø, hvor turisme og erhverv kan bidrage til denne stemning. Der skal være liv i en havn.

Ole Eskling oplever i øjeblikket, at huspriserne stiger som reaktion på, at Møn har fået nyt image som skandinavisk turistattraktion med eksempelvis Dark Sky Park,

Unesco Biosfære og Camønoen, hvilket måske kun er starten på den fremtidige udvikling.

Det bredere perspektiv

Ole Eskling har selv sejlet på alle de 7 have og kender til sejlerkulturen. Han oplever, at der er et potentiale i den globale sejlereturisme, hvor velhavende midaldrende europæere i stigende grad vender fokus mod Østersøen, 'down sizer båden' og går på opdagelse i den maritime europæiske kulturhistorie. Her har Klintholm Havn med sin historiske baggrund et stort potentiale som stop på det blå kulturspor.

Ole Eskling ser gerne, at man i Klintholm Havn tør investere mere i havnen og tænke større med idéen om at udvide mod øst og rette den østlige mole ud, gennem tiltag som er mere end det Realdania-projekt, Stedet Tæller, der er i dag, samt at der kom en mere helhedsorienteret plan for havnen. Der mangler en stærk gennemgående fortælling om stedet og en rød tråd, som kan skabe forbindelser mellem turisme og havneaktiviteter, så fiskerhavnsatmosfæren med lugt af tjære, fisk og røde træskure bliver bevaret.

Referat af interview d. 26. marts 2020

Møn-Sydsjællands Turistforening

Nils Natorp, formand

Baggrund

Møn-Sydsjællands Turistforening er en af de ældste turistforeninger i Danmark og har eksisteret i næsten 120 år. Turistforeningen dækker hele Vordingborg Kommune og har 140 medlemmer, hvoraf over 100 er erhvervsdrivende. Turistforeningen varetager turisterhvervets interesser i Vordingborg Kommune og i det større 4 kommunale destinationssamarbejde. Det er en netværksbaseret organisation, der har fokus på strategisk og langsigtet udvikling af et for kommunen meget vigtigt erhverv.

De senere år har der været fokus på at sikre en bæredygtig udvikling i turismen, derfor har turistforeningen deltaget i processerne med et få etableret Møn Unesco Biosfære, Dark Sky og senest med at få gjort Møns Klint til UNESCO verdensarv. Endvidere har vi fået Camønoen, som støtter hele den bæredygtige udvikling.

Foreningen har også, sammen med Møn UNESCO Biosfære, været initiativtager til det igangværende strategiarbejde, der skal føre til en opdateret turismestrategi for Vordingborg Kommune. Det er målet at kunne konkurrere internationalt på unikke naturoplevelser, samtidig med at den bæredygtige udvikling sikres.

Visionen for Klintholm Havn

Møn-Sydsjællands Turistforening ønsker nyt liv, der understøtter lokalsamfundet på hele Østmøn med institutioner, nye arbejdspladser og bosætning. Det er ønsket, at Klintholm Havn bliver en oplevelseshavn, en servicehavn og et sted, hvor man kan spise godt, få gode oplevelser og gå på havnen, stranden og i kystnaturen. Hellere en aktiv havn end en død havn. Historisk set er alt livet i Klintholm Havn kommet fra havet, og det vil det også gøre i fremtiden med havnen som offshorehavn for vindmølleparken i Kriegers Flak.

Møn-Sydsjællands Turistforening forestiller sig bl.a., at man med en udbygning af havnen vil kunne tiltrække små luksuskrydstogtskibe, som fra Klintholm Havn vil kunne køre passagererne rundt i det sydsjællandske og være med til at skabe liv og turismeomsætning.

Hos turistforeningen har man fulgt udviklingen i Klintholm Havn, hvor havnen er gået fra at være en destination med Ålekroen som det store trækplaster til en havn, som blev kørt i sæk af den tidligere tyske ejer. At kommunen har købt havneområderne tilbage på

danske hænder har stabiliseret havnen til det bedre, og med investeringerne fra 'Stedet Tæller' er havnen på vej frem. I den igangværende hvidbogsproces er det vigtigt at sikre de lokales ejerskabsfølelse.

I turistforeningen kunne vi godt tænke os en stærkere lokal forankring rent ledelsesmæssigt. En fast havnefoged, der kan tage ansvar, styrkede og forbedrede forhold for turistinformationen og ikke mindst en styrket formidling af den gamle fiskerikultur.

Turistforeningen foreslår derfor at etablere et formidlingscenter i de gamle bygninger på området, som kan formidle den gamle fiskeriindustri og specielt ålefiskeriets historie. Men man skal også kunne formidle det nye vindmølleeventyr – *det historiske møder fremtiden*. Ønsket er, at havnen bliver en oplevelseshavn.

Vi er helt sikre på, at fremtiden tilbører vindmølleeventyret, men i udbygningen af havnen skal man passe på ikke at presse de nødvendige nye infrastrukturinvesteringer for langt mod vest, hvor fritidshavnen og overnatningsmulighederne ligger.

I turistforeningen mener vi, at erhvervshavnen hellere skulle udvides mod øst. Det ville bedre kunne fastholde en levende turisme.

Der er også en hvis bekymring for, at den nye erhvervsudvikling kan få negative konsekvenser for Øststranden og sammenhængen med 'byen'.

Der er mange 'historier', der kan fortælles. Ny industri møder gammelt industrifiskeri.

'Pier to Heaven' er et super sted med nyt spændende koncept.

'Ålehuset' kan bruges til en formidling af ålehistorien.

Om 15 år vil Klintholm Havn have været igennem en meget positiv udvikling. Der er selvstændige indfaldsveje til boligområderne og til erhvervs- og turistområderne. Der er opstået nye små formidlingscentre med fokus på den gamle kulturhistorie og det nye vindmølleeventyr. Der er kommet flere restauranter og et supermarked, og endelig er der igen etableret færgefart mellem Klintholm Havn og en række vigtige havne, herunder bl.a. Sassnitz på Rügen (som vi skal være UNESCO verdensarv sammen med). Havnen kan også rumme små eksklusive krydstogtskibe (og store træskibe), som kan berige havnelivet og styrke økonomien.

Referat af interview d. 30. marts 2020

Trollingfiskeri

Claus Jaltoft, repræsentant for Møn Trolling Klub

Baggrund

Møn Trolling Klub er lokalt forankret i Stege, hvor de har deres klublokale. I alt er de ca. 90 medlemmer, hvoraf en del har familiemedlemsskaber. Da trollingfiskeri er en relativ dyr hobby, har de ikke så mange unge medlemmer - det typiske medlem er en mand over 40 år. Møn Trolling Klub har tidligere haft klubhus i Klintholm Havn og har indtil for nylig holdt til i Fiskernes Fællesalg, hvor der har været gode faciliteter til at kunne rense fisk og fryse dem ned. Ud over deres klub har de også en Facebook-gruppe med omkring 2.500 medlemmer, hvor der er livlig aktivitet og er et sted, hvor folk arrangerer fisketure og deler billeder af fangsten.

Trollingfisker i Klintholm Havn

Trollingfiskeriet foregår typisk uden for turistsæsonen i vintermånederne, inden laksene går op i vandløb i maj måned. Klintholm Havn har en unik placering i forhold til dansk laksefiskeri, hvilket gør havnen attraktiv for trollingfiskere fra hele landet. I vintermånederne og det tidlige forår er der ca. 100 trollingfiskere igennem Klintholm Havn i weekender og i påsken helt op til 180 pr. døgn, hvoraf flere overnatter i havnen. Når vejret er godt, fiskes der i et større farvandsområde – fra den svenske sydkyst til Rügen.

Siden 2013 har Klintecuppen været afholdt i påsken fra Klintholm Havn. Maks 150 både kan deltage, og der er sponsorpræmier på op til 200.000 kr. Til Klintecuppen er det primært danskere, som deltager, men også ca. 5 tyske både. Til sammenligning er der til Trolling Master Bornholm omkring 400 både.

Ud over beliggenheden er havnen attraktiv med 3 slæbestedsramper og Fiskernes Fælssalg, som har kunnet bruges til renseplads og som et synligt samspil for fiskere og nysgerrige turister.

Faciliteter på Klintholm Havn

Nedrivningen af Fiskernes Fællessalg kommer til at have stor betydning for trollingfiskerne. Det er ikke kun fiskerne, der har mistet med nedrivningen. Også

traditionen med at lokale og turister kunne komme ind og få en oplevelse, mister man nu. Ved hallen stod en tavle, hvor trollingfiskerne fik taget billeder med deres 'trofæer', hvilket gjorde det genkendeligt på sociale medier, at man havde været i Klintholm Havn.

Vordingborg Kommune er meget interesseret i at beholde trollingfiskeriet, da de giver liv og indtægter til havnen uden for sæson. Som det er nu, er de erstatningsfaciliteter, som er blevet tilbudt, for eksempel midlertidige containere med renseborde, ikke kommet. Desværre har havnefogeden svært ved at finde containerfirmaer, som tillader, at der renses og køles fisk i dem. Ny renseplads kunne for eksempel være ved O. V. Jørgensens fiskeeksport, hvor de evt. kunne overtage halvtaget på bygningen. Grunden til dette er, at kloaksystemet skal være dimensioneret til 'fiskesnask' og med fiskecontainer, hvor fiskeaffaldet kan håndteres og blive brugt til minkfoder. Uden disse rensefaciliteter ser Claus Jaltoft ingen mening i at opføre en ny renseplads.

Konsekvensen ved ikke at få etableret disse forhold er, at folk skal rense fisk i bådene ude på vandet, hvilket er ærgerligt, da interaktionen med publikum dermed forsvinder. Fiskeaffaldet bliver de nødt til at skille sig af med til søs.

I dag er der to slæbesteder med i alt tre ramper i marinaen og en dobbeltrampe i erhvervshavnen, hvilket er tilstrækkeligt. Inden bådene sættes i vandet, er der '10 gode ramperåd'-retningslinjer, for at båden skal klargøres, så tiden ved rampen minimeres. Tidligere har der været plads nok til klargøring af både, men uden parkeringspladsen på Ålekrogrunden og beddingspladsen vil de komme til at mangle plads.

Der bliver et generelt parkeringsproblem ved dobbeltrampen i erhvervshavnen nu hvor der, hvor Ålekroen lå bliver til hotel, og 45-50 pladser forsvinder. Parkeringspladsen lå ideelt i forhold til at sætte bådene i vandet hurtigt og effektivt. Grusarealet mod vest ved stranden understøtter, at ca. 30-40 biler med trailer kan holde parkeret. Da toilettet ved stranden er lukket om vinteren, er der dog meget langt til toiletfaciliteter, hvis de bliver et par dage i havnen. Brug af vestrampe understøttes ikke af, at bil og trailer parkeres andre steder i byen.

Ved mosen er parkeringen fyldt op under Klintcuppen og uden parkeringspladsen på Ålekrogrunden, bliver det svært at finde ekstra plads til de mange biler med trailer. En mulighed er at bruge dele af stejlepladsen og/eller søbadsgrunden.

Problematikken i ikke at have parkeringsmulighed tæt på ramperne er, at der går meget tid med at få sat bådene i vandet, hvis bådføreren skal køre bilen tilbage til en parkeringsplads langt væk og derefter gå tilbage, hvilket kan tage 15-20 min, hvor ingen andre kan bruge rampen. Claus Jaltoft ser derfor kun en mulighed i at gøre broerne længere og udvide ramperne, så der er fralæggerplads på vandet til båden, og at den derfor ikke blokerer for, at andre kan sætte deres båd i vandet. Et andet problem, som opstår, når der er ventetid ved ramperne, er, at bilerne holder i kø, så for eksempel busserne ikke kan komme forbi. Dette sker også, når der ikke er Klint Cup. I laksesæsonen er der typisk 30-50 biler og både om dagen i Klintholm Havn. Mener derfor ikke, at nærheden til ramperne i havnen skal dimensioneres efter 100 både eller mere, men nærmere de gennemsnitlige 30-50, som dagligt bruger den i dag. Max kapaciteten skal dog stadig være 150 biler/trailer med evt. længere gang mellem bil og båd.

Claus Jaltoft har lejlighed i feriebyen og ønsker, at der kommer bedre stisystemer, for eksempel rundt om mosen, da det er svært at komme rundt i dag. Han påpeger også, at der mangler en kyststi, så man ikke skal gå på stranden eller landevejen for at komme op til fyret. Han oplever generelt, at der på Østmøn mangler stier, da der kun er asfalt og landevej, hvor der bliver kørt 80-100 km/t. Generelt ønsker han, at det bliver muligt at gå tur, hvor man ikke er sammen med biler.

Referat af interview d. 31. marts 2020
Danmarks Naturfredningsforening (DN)
Flemming Kruse, næstformand

Baggrund

Danmarks Naturfredningsforenings hovedfokus er at få mere natur, sammenhæng i naturen og at sikre, at borgerne har god adgang til den. Danmarks Naturfredningsforening Vordingborg dækker hele Vordingborg Kommune og har 1.500 medlemmer i kommunen. DN har stort fokus på Møns natur og turismens påvirkninger. DN mener, at der i øjeblikket er en uoverensstemmelse om, hvad udviklingen af Møn skal være i forhold til interesser. Kommunen melder mange positive tanker ud om natur, men planlægger og tillader ofte aktiviteter, der er i modstrid med naturhensyn.

Klintholm Havn

Det er særligt området vest for Klintholm Havn, hvor Busemark Mose (Natura 2000) ligger, som har en særlig naturinteresse. Nye aktiviteter i Klintholm Havn må ikke forringe området. Mod øst og nord ligger landskabsfredningen, og inden for rammerne af den ligger værdifulde naturarealer. I dem ligger fra øst til vest økologiske forbindelser og spredningskorridorer. Alt sammen har uvurderlig værdi for Østmøn som et nationalt naturområde og betydningsfuldt turismeområde.

Udviklingspotentialer for Klintholm Havn

Omkring Klintholm Havn er der mange naturinteresser, og derfor ser DN ikke Klintholm Havn som det mest oplagte sted at lave offshorehavn og anbefaler, at man tænker sig godt om, inden man udvikler havnen. DN mener, at bygningskroppen på Vattenfalls servicebygning er for stort set i forhold til det lille samfund, som Klintholm Havn er, og ser derfor gerne, at der fremadrettet bliver taget større hensyn til det lille samfund.

DN erkender, at Klintholm Havn ikke er en uspoleret fiskeridyl, men en stagneret fiskerihavn med få bevaringsværdige bygninger. Feriebyen virker som et fremmed element i Klintholm Havn, og det ville være en gevinst, hvis denne del kunne justeres, så den faldt bedre på plads i havnemiljøet. Klintholm Havns grønne områder og træer/bevoksninger er med til at give byen et grønt udtryk, og det er derfor vigtigt, at

de bevares.

Det er vigtigt, at man med udviklingen af Klintholm Havn ikke forringer strandene og deres åbenhed i landskabet. Da øststranden er blandt Møns bedste, bør man tage særligt hensyn til denne. Ved øststranden står i dag et toiletskur, som trænger til at blive forbedret, og i den ombæring kunne bedre information om strandene sættes op. Der mangler også gode parkeringsmuligheder ved øststranden.

Vest for Klintholm Havn ligger Busemark Mose, strandvolde, sø og Natura 2000-område med særlige beskyttelseshensyn, som der kun er adgang til via stranden. DN ser gerne, at der laves enkle stier fra Klintholm Havn til et fugletårn til glæde for naturgæster, men påpeger, at man skal være meget varsom med, hvor de placeres.

DN mener, at der er grundlag for at lave små naturformidlingsdestinationer, særligt mod øst og vest for Klintholm Havn, da området er kendt for et af Danmarks bedste flagermuslokaliteter. Det er velkendt, at flagermus opsøger vindmøller langt til havs, og det må formodes også at ske ved Kriegers Flak.

Naturområder på Møn

DN mener, at der skal laves flere tiltag til at skabe sammenhæng i naturområderne på Møn, og at de skal tænkes ind i alle udviklingsplaner. Som det er i dag, er Østmøn præget af mere landskab end egentlig natur med fraktioneret natur mange steder. Som del af projektet Grønt Danmarkskort er der udlagt en økologisk forbindelse fra Klintholm Havn til Busemark og Klinskoven, og DN ser gerne, at der tages flere tiltag i den retning.

DN er glade for, at Camønoen er en succes, og at tanken om at brande Møn som vandrededestination har holdt vand. Typen af turister på Camønoen er skånsomme og kræver ikke mange faciliteter i landskabet, dog mangler der bedre toiletfaciliteter. Stisystemerne kunne ligeledes udbygges uden at forandre eller forstyrre landskabet og naturen, så de samme ruter ikke belastes. Her er det vigtigt at nævne, at DN ikke er tilhængere af flere mountainbikeforløb i skovene.

Interviewrunde i forbindelse med Hvidbog Klintholm Havn 17. april 2020

Møn Naturforening (tidl. Østmøn Naturforening) dækker hele Møn og har med udgangen af marts 2020 ca. 120 medlemmer med en stadig stigende tilslutning til foreningen.

Processen er kommet skævt fra start

MØN er stærkt kritisk over for proces, nedsættelse af styregruppe mv. og har nedenstående betragtninger:

MØN ser det som sammenblanding mellem offshore erhvervsinteresser og turisme erhvervsinteresser, hvor der ikke foreligger forudgående planer eller forklaringer, der begrunder en sådan sammenblanding.

Ifølge den politisk vedtagne indstilling ([BØN-udvalget 21.1.2020](#)) skal hvidbogen afdække, hvordan Klintholm Havn, Møn og kommunen kan få **"fuldt udbytte af udviklingen"**. Proces og styregruppe skal naturligvis være loyal mod dette formål. Det mener vi ikke, de er. Tværtimod bliver processen fra start skævvredet jf. ovenstående.

Styregruppen skal ifølge BØN-indstillingen have en **"bred sammensætning af lokale og erhvervsinteresser"**. Det mener vi ikke, at afspejles i styregruppens faktiske sammensætning. Det lokale er stærkt underrepræsenteret, og erhvervsinteresserne har en ubegrundet overrepræsentation af de i forvejen dominerende turismeinteresser. MØN savner en bredere sammensætning. Alle erhvervs- og borgerinteresser har som udgangspunkt krav på demokratisk indsigt i og indflydelse på udviklingsmulighederne, jf. kommunens egne vedtagne politikker for nærdemokrati og borgerinddragelse, samt FN's verdensmål for bæredygtig udvikling, som kommunens Planstrategi 2019 modellerer sig efter.

Møn Naturforening, og alle andre, kan ikke være tilfredse med hverken forløb eller udpegning af styregruppe. Der er i den grad tale om inhabilitet, pleje af særinteresser og personsammenfald i Styregruppen. En sammensætning, som er det værste tænkelige udgangspunkt for et godt resultat for Møn og Vordingborg Kommune. I værste fald mister kommunen en unik mulighed for at realisere udviklingspotentialer gennem faste arbejdspladser og bosætning, det egentlige opdrag efter BØN-udvalgets indstilling.

MØN finder det faktisk så alvorligt i forhold til den demokratiske proces og brug af skatteydernes penge, at det er en "ommer". Ny styregruppe og habil formand.

Som det næste er 22 interessenter, herunder MØN, inviteret til workshops. Her vil vi blive præsenteret for skitser, udarbejdet på basis af de gennemførte interviews. Fremgangsmåden, hvor deltagerne forudsættes at kunne improvisere feedback på hidtil usete skitser, synes vi er useriøs. Vores ønske om at få adgang til skitsematerialet inden workshops er blevet gentaget afvist.

Tilsvarende har Vordingborg Erhverv afvist vores forslag om at finde en alternativ måde at inddrage den brede offentlighed i en tidlig fase, når nu det planlagte borgermøde måtte udskydes på ubestemt tid p.g.a. corona. Det kunne have været i form af en offentlig høring.

Fokus på bosætning i stedet for turisme

Med det overordnede formål **"fuldt udbytte af udviklingen"** må der være et overordnet fokus på bosætning: Hvordan kan arbejdspladserne i størst mulige omfang integreres i lokalsamfundet, som regulær bosætning? Vurderingen er helt i tråd men kommunens egen satsning for nylig: [Kommunen har i marts måned frigivet 1,4 mio. til at styrke indsatsen for øget bosætning](#), jf. vedhæftet avisudklip fra Sjællandske d. 27. marts.

Vi efterlyser et overordnet fokus på bosætning i hele hvidbogsprocessen, med analyser og inddragelse af lokalsamfundet. Hvad skal der til, for at arbejdskraften vil bosætte sig? Hvad er samspillet mellem landsbyer, institutioner, uddannelse?

Hvordan sikrer vi trafikal fremkommelighed og sikkerhed, som jo desuden er en forudsætning for at erhvervshavnen i det hele taget kan være funktionsdygtig?

Vi efterlyser analyser over risici forbundet med yderligere kvantitativ udbygning af turisme, herunder konsekvenser for natur, bosætning og trafik.

Fortsættes turismelinjen ufortrødent skal vi gøre opmærksom på, at EU-naturdirektiverne kommer i spil, Kystdirektoratet på banen, og vi kommer til at sætte lys på det faktum at Geocentret kun har tilladelse til de museums lignende indendørs aktiviteter - og ikke de fysisk udfordrende udendørs aktiviteter og events, som det sidenhen er blevet kendt for. Vi refererer til Miljøklagenævnets afgørelse af d. 20. maj 2005 om fritagelse fra VVM-undersøgelse.

Vi ønsker hverken et nyt Skagen eller at være anløbssted for krydstogtskibe. Begge dele strider imod indholdet i alle de fine internationale udpegninger Møn har opnået de sidste år, samt ønske om bæredygtighed, opfyldelse af verdensmål osv.

Det er selvfølgelig naturligt at tænke turisme ind i selve havneudvidelsen (lystbådehavn, ferielejligheder, spise- og opholdssteder osv.) indenfor bygrænsen. Det er jo netop her, at den lokale repræsentation er så vigtig.

Det vigtigste er imidlertid at satse på fast bosætning i tilknytning til faste arbejdspladser og dermed også skattegrundlag for kommunen, den mulighed må ikke ofres på turismealteret.

På vegne af bestyrelsen,
Margareta Dahlström

Referat af interview d. 30. marts 2020

Møn Biosfære

Annette Tenberg, Biosfære-koordinator

Baggrund

Annette Tenberg har været ansat på Møn Biosfære-projektet siden idéen blev født i 2015. Hun er ansat som koordinator for Møn Biosfære i Vordingborg Kommune siden UNESCO i 2017 udnævnte Møn til 'biosfære' som det første sted i Danmark.

Udnævnelsen er sket på baggrund af Møns natur i verdensklasse og en bæredygtig udvikling af lokal-samfundet baseret på FN's Verdensmål.

Møn Biosfære har fokus på naturen på land, i vandet og den uforstyrrede nattehimmel repræsenteret ved Dark Sky-udnævnelsen. Høje Møn og dens artsrige bagland inkl. Klintholm Havn er et af fokusområderne i Møn Biosfære.

Møn Biosfære arbejder ud fra mottoet 'liv og arbejde i samspil med naturen'. Derfor er Møn Biosfære også interesseret i erhvervsudvikling med fokus på bæredygtighed - her bl.a. et samarbejde med landbrug, fødevareproducenter, byggeri og turismeerhverv, som er i gang med eller inspireres til en omstillingsproces.

Klintholm Havn som en del af Møn Biosfære

Med sin beliggenhed tæt på Møn Biosfæres østlige naturs kerneområde, hvor det handler om at bevare en natur i verdensklasse, er Klintholm havn et fokusområde for Møn Biosfære.

Klintholm Havn indtager derudover en central rolle som livsåre for befolkningen på Østmøn med arbejdspladser, handel og service for lokalbefolkningen.

Fiskeri og turisme har været - og er fortsat - med til at skabe liv og arbejde på havnen.

At Klintholm Havn nu kan få et fremadrettet perspektiv som servicehavn for vindmøllebyggeri, vil understøtte de centrale elementer: liv og arbejde. Som en del af Møn Biosfære vil det samtidig være vigtigt at se på, hvordan Klintholm Havn spiller sammen med den omgivende natur, bevarelse af dens historiske betydning som fiskerihavn og dens høje potentiale som turistmål.

Klintholm Havn kan blive en del af Møn Biosfære ved en række tiltag som:

Udvikling

Det nye serviceområde for Kriegers Flak bør opføres i samspil med Møn Biosfære og Dark Sky. Det

kan gøres ved at vælge bæredygtige materialer og teknikker, ved at overholde en belysning, der ikke forstyrrer nattehimmelen, og ved at anlægge artsrige og giffrie grønne områder omkring servicearealet.

Lokale produkter, som f.eks. ålegræs fra de mønske strande, kan bruges i bæredygtige tiltag som isolering til huse (se evt. zoster.dk).

For at skabe synlighed omkring den nye bæredygtige arbejdsplads kan der f.eks. arbejdes med affaldssortering - evt. også genanvendelse på stedet (?), adgang til el-bil-opladning eller støtte til bæredygtig offentlig transport.

Møn Biosfære vil gerne samarbejde med vindmølleaktører på Klintholm Havn om mindre el-busser med anhænger til cykler eller anden bagage. Busserne vil kunne forbinde Møn Biosfæres kerneområder og understøtte den bæredygtige turismeudvikling af Møn, som arbejder med udvikling af kvalitetstilbud inden for cykling, vandring og sejlsads. Busserne kan samtidig fungere som reklamesøjle for bæredygtig energi for sponsoreren. De vil synligt markere servicehavnens bæredygtige element.

Bevarelse

Fiskeriet er en stor tradition i Klintholm Havn. Der bør arbejdes aktivt med at bevare et område for erhvervsfiskeri på havnen. Ved omlægning af erhvervsfiskeriet til en bæredygtig drevet forretning i en kombination af bevarelse og monitorering af den lokale bestand af havfisk, årstidens lokalt fangede fisk, frisk solgte og forædlede lokalt på Klintholm Havn, vil der blive bevaret havnens traditionelle udseende og et vigtigt led i turismemiljøet.

Der er stor efterspørgsel på frisk fisk i sæsonen fra turisterne, og det kunne derfor være en mulighed fortsat at have Klintholm Havn som leverandør. Her kan der høstes gode erfaringer fra 'Søstrene' ved den lokale fisker Hans Holger Strander Petersen.

Biosfære på offentlige arealer og i private haver

Møn Biosfære arbejder med inspiration til mere biodiversitet i det offentlige rum. Grønne arealer og stier til nær natur holdes giffrie, og der vil blive anlagt små refugier til insekter, herunder vilde bier og sommerfugle, som formidles til brugere. Samtidig inspireres borgere til indsatser i private haver. Det vil give Klintholm Havn et grønt ansigt udadtil.

Alle disse tiltag vil kunne skabe synlighed for Klintholm Havn som del af Møn Biosfæreområde.

Referat af interview d. 27. marts 2020**Friluftsrådet Storstrøm****Henrik Bülow Simonsen, bestyrelsesmedlem****Baggrund**

Henrik Bülow Simonsen er bestyrelsesmedlem i Friluftsrådet Storstrøm og er også bestyrelsesmedlem af Danmarks Naturfredningsforenings Vordingborg-afdeling og har været bosiddende på Østmøn de sidste 20 år. Hans udtalelser er egne synspunkter.

Forslag til forbedringer i Klintholm Havn

Der er et ønske om, at der bliver lavet sti langs Klintholm Havnevej, så man kan færdes trygt både som vandrere og cyklist.

Omkring Klintholm Havn er der beskyttet natur, herunder mosen og området vest for, som er beskyttet som Natura 2000. Der skal tages hensyn til det rige fugleliv i området, så det ikke forstyrres.

Der opleves en stigende efterspørgsel på muligheder for at ro i kajak og robåde. Som det er i dag, anbefaler Friluftsrådet Storstrøm Klintholm Havn som destinationen eller som stop på ruten rundt om Møn. Han ser gerne, at der kommer flere overnatningsmuligheder. Den stigende efterspørgsel mærkes i Stege Roklub, som også har overnatningsmuligheder, her er det bl.a. gæstere fra Tyskland, som ønsker at ro i kajak og robåd. Det opleves, at der også er flere, som vil ro Møn rundt, hvor Klintholm Havn er et ideelt stop for overnatning og pitstop. En mulighed kunne være at udvikle Klintholm Havn som base for mange forskellige kystnære aktiviteter.

Der er de sidste 5-10 år kommet flere lystfiskere til øen, som går langs strandene og fisker efter ørred. Han oplever dog ikke, at havnens moler bliver brugt til at fiske fra.

En del af Camønovandrerne går langs strandene, hvilket det meste af året fungerer fint. I højsæsonen er der dog problemer med, at nogen ikke rydder op efter sig selv, og da kysten er den eneste reelle natur, der er tilbage, er der behov for at den evt. reguleres, eller at der bliver ryddet op efter de mange vandrere. Det foreslås, at der kunne sættes flere muldtoiletter op, som Naturstyrelsen f.eks. har gjort ved shelterpladserne.

Det er problematisk, at der ikke længere er købmand i Klintholm Havn. Den midlertidige brugs er et fint initiativ, men dækker ikke det behov, der er for at kunne handle ind som gæst i havnen. Brugsen i Borre er for langt væk, hvis man kommer som gående eller sejlen i sejlbad, kajak eller robåd. Derfor er der et stærkt ønske om, at der kommer bedre indkøbsmuligheder.

Friluftsliv på Møn generelt

Friluftsrådet ser generelt udfordringer med, at dele af friluftslivet bliver mere sport end naturoplevelse. Det opleves, at det nuværende niveau af mountainbike ikke forstyrrer Klinteskoven for meget, men der udtrykkes bekymring for, om et stigende antal vil kunne skabe konflikt.

Folk kommer for at besøge Møns enestående natur, men der udtrykkes dog bekymringer for den stigende turisme. Det er forudsigeligt, at der kommer flere turister, men der er ikke mere natur, de kan sprede sig på, så hvis man vil have flere turister, må man også skabe mere natur - jo mere natur des bedre.

Et roligt og fredeligt tiltag for turisme kunne være at oprette flere ruter til rideture, da der i fremtiden nok også vil være et kommende pres for at komme ud og ride i naturen.

Referat af interview d. 25. marts 2020

Klintholm Havn

Rigo Højby Jørgensen, havnefoged

Baggrund

Havnen ejes af Vordingborg Kommune. Rigo Højby Jørgensen har været havnefoged for Klintholm Havn siden 2019 og startede som havneassistent 2018.

Klintholm Havn i dag

Havnefogeden beskriver Klintholm Havn som en hybridhavn med en blanding af fritid og erhverv.

Lystbådehavnen ligger mod vest, og erhvervshavnen ligger mod øst, men med mange rekreative funktioner som f.eks. kajaker, Camønøbænk og trappeanlæg til stranden, som ligger i erhvervshavnen.

To store aktiviteter fylder i havnen – lystsejlere og trollingfiskere, som fungerer hele året. På havnen opleves, at der kommer flere tilmeldinger til trollingfiskeri og dermed flere trollingfiskere i havnen i forårsmånederne. De fylder godt op på de få parkeringspladser, der er, og de mangler et klubhus/sejlerstue.

Klintholm Havn er for sejlerne en transithavn, hvor man blot tager én overnatning. I højsæsonen kan der ligge over 300 lystbåde pr. døgn i havnen - så mange at de ofte ligger i lag 4-5 både udenpå hinanden, og personalet også må fylde erhvervshavnen op. Der er derfor et stort pres på havnekapaciteten. Sæsonen varer ca. 4 måneder og højsæsonen med flest gæster 2 måneder, da gæsterne allerede kommer i april, og sæsonen først slutter med udgangen af september. Klintholm Havn er en frihavn for træskibe, der overnatter gratis det første døgn, hvis de er med i træskibssammenslutningen. Dette gør, at der ofte i højsæsonen ligger mellem 1 og 3 skonnerter i havnen, som typisk bliver et par dage.

En tendens i havnen er, at bådene bliver større og større. De typiske både er charterbåde/udlejningsbåde med tilslutning af turister fra Tyskland, Holland, Polen og færrest fra Danmark.

Et typisk døgn beskrives som, at skibene kommer i havn i løbet af eftermiddagen og aftenen, overnatter én nat og sejler ud igen om morgenen. Havnen er nærmest tom midt på dagen. I Klintholm Havn er der ikke særlig mange gæster, som bliver mere end et døgn, ganske få bliver en måneds tid, og enkelte vælger at ligge i havnen 2-3 måneder, hvor de er på sejlerferie i smålandsfarvandet med base i Klintholm Havn. Der kommer typisk 1 eller 2 af den sidste slags gæster.

På havnen opleves relativt få kajaker. De bruger i dag broerne, hvor trollingfiskerne

sætter i. Der blev etableret en lille flydebro til dem. Den var ikke bygget hensigtsmæssigt, da den er for stiv til, at den kan give sig nok i takt med flod og ebbe, så den har en tendens til at vride sig løs og ødelægge de led, som den er sat sammen med. Da erhvervshavnen igen vil blive fyldt op af bl.a. CTV'er, bør de rykkes ind i lystbådehavnen for at undgå farlige situationer med de bløde sejlere i kajaker og de store CTV-både.

På havnen mærkes et stort opsving i autocampere. Sidste år var der ca. 460 autocampere på besøg i Klintholm Havn, og dette tal stiger år for år. Det gør sig også gældende i de andre havne på Møn. Det stigende antal skaber et stort pres på havnens i forvejen begrænsede parkeringsmuligheder, hvilket gør, at de parkerer rundt omkring. Grunden, hvor Ålekroen lå, har fungeret som midlertidig parkeringsplads, men da der skal bygges hotel på grunden, kommer presset til at stige yderligere. Det kan være svært at styre dem, og derfor ønsker man, at der anlægges deciderede autocamperpladser og indføres restriktioner på, hvor de må holde. Pladserne kunne evt. forpagtes af en campingplads eller lignende – modellen er ikke relevant, men det vigtigste for havnen er, at der kommer en løsning, hvor autocamperne kan håndteres. Af områder, der kunne benyttes som autocamperparkering, kunne være et område mod vest. Her er der restriktioner ved en tinglysning, der siger, at autocampere ikke må opstille. Det holder beboerne på, der i sin tid fik lavet restriktionen. Problemet er formuleringen i tinglysningen. Autocampere må ikke opstilles, altså campere. Men da området i lokalplanen er udlagt som offentlig parkering, så må autocampere altså godt raste på pladsen, og havnen kan ikke opkræve dem havneafgift. Det eneste, tinglysningen gør, er, at hindre havnen i at have en indtjening på autocampere, men den forhindrer dem som sagt ikke i at overnatte på pladsen lovligt. Lige nu er havnefogeden i dialog med beboerforeningen for at finde ud af, om de er villige til at ændre deres beslutning.

Ønsker til den fremtidige havn

Lystbådehavnen bør få dobbelt størrelse. Det samme gælder erhvervshavnen, som også bør uddybes til 6-8 m.

I lystbådehavnen vil det være ønskværdigt, at broerne, der skal ligge derude, bliver flydebroer i betonelementer. De kræver næsten ingen vedligeholdelse, og de kan ligge sikkert inde bag havnens værker, så vi ikke vil få samme problemer, som de har oplevet i f.eks. Præstø.

Erhvervshavnen og lystbådehavnen bør blive mere adskilt. Som det er i dag, ligger 'Camønobænken' og kajakkerne i erhvervsdelen. Ikke en fysisk adskillelse, så erhvervsdelen ikke er en del af havnen, men en adskillelse af erhverv/turisme, så der ikke opstår farlige situationer med 'bløde trafikanter' mellem erhvervsfartøjerne.

Et klubhus/sejlerstue kunne styrke foreningslivet i havnen både for trollingfiskerne og andre klubber og få en stemme i havnen. Som det er i dag, er det primært erhvervsinteresser, som har indflydelse i havnen. Trollingfiskerne mangler efter nedrivningen af Fiskernes Fællessalg et sted, hvor de kan rense deres fisk. Det er et stort ønske fra de mange trollingfiskere, at der kommer et sted til at rense fisk, et sted hvor de kan smide deres fisk i en fryser, og erhvervsfiskerne efterlyser en kaffestue. Det havde de tidligere i fællessalget, der nu er revet ned.

Vinterbadernes forhold med et klubhus med sauna. Lige nu bader de ude ved stranden i øst. I vintermånederne er stranden ikke ligefrem brugervenlig, så de vil gerne se på muligheden for at kunne dyppe tæerne inde bag havnens værker. Her er de i sikkerhed for vind og vejr.

Flere hjemmehørende lystsejlere vil også styrke havnelivet.

Havnens fremtidige udformning: Havnen er i dag opdelt i en erhvervshavn mod øst og lystbådehavn mod vest, men da fiskeriet er gået tilbage, bruges erhvervshavnen særligt i sommermånederne også til lystbåde, når der er fyldt i lystbådehavnen. Det sker dagligt. Klintholm Havns erhvervshavn er i øjeblikket ved at blive omdannet til offshorehavn for vindmøller og skal omstruktureres således, at inderhavnen bliver for vindmølleaktørerne med CTV'er og det ydre bassin for erhvervs-, lyst- og bundgarnsfiskere.

Klintholm Havn har fået bevilliget 11 mil. kr. til bl.a. at udbygge lystbådehavnen med en læmole, der skal skærme af for vind og bølger inde i yderbassinet i erhvervsdelen, hvor erhvervsfiskerne skal være, hvilket havnefogeden hilser velkommen. Fiskerne kan, som indsejlingen ligger i dag, ikke arbejde i yderhavnen. Bassinet er for uroligt, og en læmole vil gøre, at de kan være der. Det er også i yderbassinet, at skonnerterne ligger til - de vil helt sikkert også hilse et roligere bassin velkommen.

Indsejlingen kan godt være et problem, når vinden står i vest-syd/vest. Her opstår der tidevand og høje bølger inde i selve indsejlingen, der gør havnen til et problematisk sted at sejle ind. Det er et ønske fra havnen, hvis der skal udvides eller bygges om, at man tager indsejlingen med i betragtningerne. En indsejling, der er mere syd-syd/østlig, vil være en fordel.

Da inderhavnen mod øst bliver fyldt helt ud af de vindmølleaktører, der er nu, vil der i fremtiden mangle plads. En udvidelse af erhvervshavnen bør også indgå i planerne. Særlige ønsker: Ved det første slæbested vil det være godt, om der kunne etableres en sejlerstue, rensefaciliteter til fisk (evt. udendørs/under halvtag) og offentlige toiletter – det taler vi om (havnefogeden og faglederne). Havnen håber på, at det vil kunne lade sig gøre.

Havnens bomme ved slæbestederne har der været mange blandede følelser omkring. De kom aldrig til at fungere i den udformning, som de havde. Hverken brugerne eller havnens personale kunne være tilfredse med dem.

Til gengæld er det et ønske fra havnens personale, at bommene bliver genetableret, men i en anden udformning.

Ved slæbestedet i øst ville det være ideelt, at der blev placeret en bom helt oppe ved beddinghuset og igen en bom øst for beddinghuset. På den måde ville havnen have en vendeplads, hvor brugere skulle ind bag bomanlægget tidligere end i dag, og de ville ikke have noget hastværk, når de kommer og sætter i eller tager op.

I slæbestedet mod vest kunne man evt. sætte en bom ved toiletbygningen, hvor der betales for at komme ind på pladsen. Er det her, der skal autocampere ned, kan de ikke komme ind uden betaling, og er det her, der skal en trollingfisker ned, kan de heller ikke komme ind uden betaling.

Årsagen til, at havnens personale gerne så bomanlæg igen, er, at der var problemer med de bomme, der var her, men der var større muligheder for at styre adgangen til slæbestederne. Der bruges lige nu store ressourcer på at kontrollere brugerne til slæbestederne.

Bommene skal ikke være de samme. Det skal være hydrauliske bomme af en kraftigere kvalitet end de gamle.

Referat af interview d. 30. marts 2020
Klintholm Havn Fiskeriforening
Kim Kær Hansen, formand

Baggrund

Klintholm Havn Fiskeriforening har eksisteret siden 1945 på Klintholm Havn med medlemmer på Langeland og i Rødbyhavn. Da fiskeriet har været støt tilbagegående, er de ikke mange fiskere tilbage i Klintholm Havn på trods af havnens gode placering i forhold til bl.a. laks og sild. Foreningen organiserer kun erhvervshavnen.

Klintholm Havn Fiskeriforening i Klintholm Havn

Vordingborg Kommune ejer havnen og leverer vand, strøm, kajanlæg og uddybning af havnen.

Fiskeriet i Klintholm Havn består primært af bundgarnsfiskeri, trawl og garnfiskeri. I Klintholm Havn er hjemmehørende 3 trawlfartøjer, 2 garbåde og 1 bundgarnsfartøj.

Trawlfiskeriet er den type fiskeri, som i dag økonomisk holder Klintholm Havn i gang. For fiskerne i Klintholm Havn er det kvoterne, der bestemmer, hvor stor en indkomst de har.

Fiskerne bruger O. V. Jørgensens faciliteter, som er den aktør, der holder liv i havnen.

Den nye indretning af havnen betyder, at fiskeriet er flyttet ud i yderbassinet mod øst i erhvervshavnen, hvor også O. V. Jørgensen ligger. Inderbassinet er det bedste i forhold til last og losse, da det er det mest rolige bassin. Det er vigtigt at vanddybden bliver vedligeholdt i indsejlingen, da nyere fartøjer stikker dybere end for år tilbage.

Klintholm Havn Fiskeriforening ser et problem i de nye 'installationer' lavet i erhvervshavnen i Klintholm Havn, da det har betydning for sikkerheden. Mod øst er der bygget en trappe til stranden, og problemet opstår, idet fiskerne kører med trucks, hvilket kan skabe farlige situationer. I erhvervshavnen er der en rampe til kajaker, hvilket Fiskeriforeningen mener er uforsvarligt. Med CTV'er i inderhavnen kan det kun gå galt. Fiskeriforeningen opfordrer til, at den nuværende fiskerihavn (øst) adskilles helt fra rekreative formål.

De hollandske skonnerter kommer stadig til at ligge i østbassinet. Fiskeriforeningen mener, at de er en del af det autentiske havnemiljø og hilser dem velkommen. Problemet i vesthavnen er, at sejlbådene bliver større, hvilket giver problemer ved indsejlingen, hvor de sejler ind i vestbassinet for at vende og derefter sejler ind i lystbådehavnen. Denne trafik kan være til gene, når CTV'erne og fiskerne skal ud og ind.

Fiskeeksportøren O.V. Jørgensen har stor betydning for fiskeriet med faciliteter som sildesorteringsanlæg, trucks og is. Der udtrykkes bekymring ved, om O.V. Jørgensen forbliver i havnen med de mange omstruktureringer, da det ikke er en guldgrube at ligge i Klintholm Havn. Hvis fiskeeksportøren lukker ned, er det endeligt slut med fiskeriet i Klintholm Havn, og de må derfor fiske fra Rønne Havn i stedet.

Fiskeriet i Klintholm Havn er for dem som bestemt *vil* fiske. Det er økonomisk tungt at komme i gang som fisker, og da der ikke er skole tæt på Klintholm Havn, fritidsaktiviteter eller andre arbejdspladser, vælger unge familier ikke at flytte til havnen.

Fiskeriforeningen hilser offshore velkommen, da de ser det som en håndsrekning for at holde liv i havnen og molerne. I yderste konsekvens håber de på, at nogle af fiskerne kan få job hos vindmølleaktørerne.

Klintholm Havn Fiskeriforening bibeholder tre huse på grunden øst for havnen ved stranden, som bygges sammen til et hus. De ser ingen problemer ved at bygge tæt på stranden, da de ikke kommer til at ændre på placeringen.

Referat af interview d. 24. marts 2020 – revideret af A.M. Hørlyck

Klintholm Havns Borger- og Grundejerforening

Anne Marie Vibeke Hørlyck, formand for foreningen, og Renny L. Madsen, kasserer.

Baggrund

Klintholm Havns Borger- og Grundejerforening (herefter KHBG) er en gammel forening, som dækker lokalområdet inden for bygrænsen med ca. 80 % af boligejerne som medlemmer. Det er en aktiv forening og har bl.a. været med til at få iværksat den tidligere helhedsplan for Klintholm Havn. Generelt udtrykker KHBG ønske om, at de meget gerne vil være med i processen omkring hvidbogen og helhedsplanen.

Interesser i Klintholm Havn

Fra fiskerihavn til offshorehavn

De lokale fastboende er overvejende for at Vattenfall, det tyske energiselskab ENBW, samt fremtidige aktører slår sig ned i Klintholm Havn, da det vil give skatteindtægter, bosættelse og liv på havnen. Det eksisterende fiskeri er svundet ind og kommer ikke tilbage, og man ønsker derfor en erhvervsaktiv havn med offshorehavnen som drivende kraft, men hvor der stadig skal være plads til fiskerne – en havn uden fiskere er ikke en rigtig havn.

Ønsket er dog, at de evt. fremtidige bygninger, som skal opføres, så vidt muligt tager hensyn til det eksisterende kulturmiljø og tilpasser sig stedets karakter, samt at der sikres lokalbefolkningen og turister fortsat adgang til strandområderne!

Købmand/indkøbsmuligheder

At købmanden er brændt ned og ikke er blevet genopført, er et stort problem, da dette selvfølgelig går ud over de lokale, men ikke mindst er en forudsætning for tiltrækning af serviceaktører for vindmøllerne, fiskerne, trollingfolket, sejlerne, Camøno-vandrerne og de mange øvrige turister, som besøger havnen. Der mangler et lokalt sted, som kan servicere på helårsbasis, og selvom den midlertidige Mini Brugsen er et godt initiativ, er det ikke nok til at dække behovet.

Fastholdelse af et unikt kulturmiljø

Vigtigheden af, at turister fortsat oplever Klintholm Havn som et kulturhistorisk miljø, er beskrevet i Møns Kulturarvsatlas. Det er et endog meget stort ønske fra lokalbefolkningen, at de røde garnhuse bevares i videst muligt omfang, da de fortæller

en vigtig historie om Klintholm Havn som fiskerihavn. Industrifiskeriet er i stærk tilbagegang, og det er et ønske, at man bevarer stemningen af fiskerlandsby gennem garnhusene, som giver karakter og atmosfære af et lille fiskerleje – gerne ved at området, der omfatter de røde garnhuse, udlægges til et egentligt bevaringsværdigt kulturområde og friholdes for fremtidige udbygningsplaner! KHBG foreslår, at man kunne levendegøre fortællingen gennem f.eks. plancher og fiskeredskaber, som kunne formidle den historiske og kulturelle kontekst om Klintholm Havn og nærområdet på Østmøn.

Transport og parkering

Busdriften ud af havnemiljøet

Der går i dag bus til Klintholm Havn hele året rundt, og i sommermånederne kører der flere busser til Geocentret, hvilket er vigtigt for at få byen til at fungere. Problemet opstår navnlig i sommermånederne, når busserne kører slalomkørsel mellem turister og personbiler ad Thyravej hen langs havnen, vender om ved Danland for derefter at have holdeplads foran restauranter, som føler sig generet af osen og tomgangslarmen. KHBG foreslår derfor, at holdepladsen flyttes til den gamle stejleplads lige vest for søbadsgunden, hvor den ikke vil genere nogen.

Parkeringsmuligheder

Med den begrænsede mulighed for parkering, der bliver, når Ålekrogrunden bebygges, kan der godt blive lidt for trængt på havnen, når der trolles i foråret, da trollingfiskerne med sig har både på trailere. Der er derfor behov for mere parkeringsplads og regulering af, hvor de kan/må holde. I påsken 2020 var der langt over 100 vogntog de fleste af dagene – trods Coronakrisen!

Om sommeren er der virkelig tryk på Klintholm Havn, hvor en hel del turister kommer i bil enten for at komme på havnen eller besøge vores dejlige badestrande. I dag fungerer Ålekrogrunden som midlertidig parkering, hvilket har taget noget af parkeringstrykket af havnen, men da der skal bygges hotel, vil der komme til at mangle muligheder for at kunne parkere. KHBG anbefaler derfor til kommunen, at der bliver skabt mange flere parkeringsmuligheder for de besøgende.

Trollingfiskerne

I foråret starter trollingsæsonen, hvilket betyder at op mod 150-200 trollingbåde fra hele landet besøger Klintholm Havn. KHBG hilser dem velkommen, da de skaber liv i byen, lægger penge i restauranterne og booker overnatninger. Da trollingfiskerne er blevet et fast element i hverdagen, ville det være godt, hvis der var faciliteter i form af mødelokale samt ikke mindst et sted at kunne rense deres fisk, holde dem på køl og eventuelt grille dem.

Autocampere

Der kommer flere og flere autocampere særligt i højsæsonen, hvor der kan være parkeret 10-20 stk. i døgnet. Problemet er, at der, som det er i dag, ikke er nogen faste pladser til dem, hvor de kan få strøm og vand - de parkerer derfor rundt omkring i området. Det er derfor et ønske, at der kan komme bedre retningslinjer og muligheder for autocamperne.

Rekreative områder

Strandområderne

KHBG oplyser, at der på øststranden er kommet bedre forhold for strandgæster og lokale med bl.a. en toiletbygning. Yderligere bliver der, når badesæsonen starter, rullet sveller ud, som gør adgangen til øststranden nemmere for gangbesværede, familier med børn m.fl. Der savnes dog en badebro med tilknyttet vinterbadeklubhus med sauna, hvor vinterbaderne kan samles i et vinterbadelaug. Som det er nu, er der ca. 10-20, som fast er morgen-/vinterbadere. En anden mulighed for at få en vinterbadeklub er i forbindelse med den nye mole, hvor der kunne påsættes en badebro. I den forbindelse nævner de ønsket om at få et havnebad ved den bro, der kaldes 'Dronningebroen'.

Stranden mod vest er en mere flad strand, som er god til børnefamilier. Dog opleves problemer med tang, hvilket i perioder gør den mindre attraktiv.

Camøno- og havkajakturister

Hvor Camønovandrerne før i tiden typisk kun kom i sommersæsonen, ses det nu, at der kommer vandrere hele året. Uden for højsæsonen mangler der faciliteter til

dem som f.eks. rent drikkevand. Flere er begyndt at slå telt op nær toiletbygningen på øststranden, hvor der er også adgang til vand – om sommeren. Der er nu et stigende behov for at få såvel shelters og bålplads etableret som en egentlig teltplads, og toiletbygningen kan relativt nemt udvides med såvel et overdækket borde-/bænkeområde som med en udendørs bruser.

I de senere år er der sket en stigning i antallet af havkajakker i Klintholm Havn. De bruger den særlige bådebro til kajakker, der ligger ved siden af trollingfiskernes rampe. I sommermånederne ligger der typisk flere havkajakker i havnen hver dag, som slår deres små telte op for overnatning – et shelter tæt på deres kajakbro vil være ønskeligt, alternativt kan det placeres i det nærliggende moseområde.

Moseområdet

Ud over vores dejlige strande er nu sikret adgang fra havnen til moseområdets dejlige natur med et righoldigt fugle- og dyreliv. KHBG har på to spots opstillet i alt 6 borde-/bænkesæt, men der mangler en regulær grillplads begge steder, ligesom der er langt til det nærmeste affaldsstativ.

Det har længe været et ønske, at der etableres stiadgang hele vejen rundt om moseområdet, samt opsætning af en træbro, evt. flydepontoon, der kan tages ind i vinterperioden, således at der gives mulighed for at studere livet i vandet! Det kan være med børnenes små fiskenet eller gennem simple vandkikkerter, der opsættes til fri afbenyttelse, men er fastgjort med kæde til bro/pontoon.

Legepladser

I Klintholm Havn eksisterer der reelt ingen rigtige legepladser! Der ligger en offentlige plads bag Dorteavej, men den er kommunen på vej til at nedlægge og den anden private nede på havnen ved veststranden, som ejes af Klintholm Marinaparks ejerforening, er af sikkerhedsmæssige årsager blevet kraftigt reduceret.

Der kommer mange børnefamilier på havnen som turister og sejlere, og de lokale har selv børn eller børnebørn, og de benytter sig alle af Klintholm Marinaparks legeplads. KHBG ser gerne, at Vordingborg Kommune, som er ejer af store områder på havnen, kommer på banen og får skabt bedre rammer og muligheder for leg og bevægelse på havnen for børnene, da de eksisterende legepladser er i dårlig stand.

Referat af interview d. 24. marts 2020
Klintholm Gods
Carl Gustav Scavenius, godsejer

Baggrund

Klintholm Gods er en familievirksomhed, som driver konventionelt og økologisk landbrug ud fra holistiske principper. Klintholm Gods arbejder også med turisme gennem campingpladsen Møns Klint Resort, 8 sommerhuse, hotel med restaurant, Lake Apartments samt 40 udlejningsboliger, som fungerer som helårsbeboelse og fritidshuse.

Klintholm Gods rolle på Klintholm Havn

På havnen ejer godset grunden, hvor den tidligere købmand lå, og pakhuset, området nord for havnen, samt landbrugsmarken øst for Klintholm Havneby.

Selve havnen er bygget af Klintholm Gods, som kommunen ejer nu. Godset ønsker at være en aktiv medspiller i fornyelsen af Klintholm Havn.

Vision for bygninger på havnen

Klintholm Gods ønsker at udvikle deres grunde på havnen. På 'skibsprovieringsgrunden' ønsker man at bygge en ny bygning, hvor der i underetagen kan ligge mindre butikker. I overetagen kan der f.eks. være kontor, kontorhotel eller lejligheder.

I pakhuset, som i dag huser et loppe- og antikmarked og galleri for lokale kunsthåndværkere, har brandmyndighederne påbudt, at der skal etableres brandåbninger i de øverste etager, hvilket betyder at galleridelen flyttes ned, og etagerne derfor står tomme. Der er ikke fastlagt planer, men en udnyttelse kunne være restaurant med vestvendt terrasse og i de øvrige etager kontor, kontorhotel eller lejligheder.

Samlet set er håbet at forbedre havnens kvalitet gennem spisesteder, kunsthåndværk og kontorpladser til fremtidige virksomheder. Klintholm Gods kigger mod Bornholm som inspiration, hvor turismen og gastronomien blomstrer.

Oplevelsen af Klintholm havn

Klintholm Gods ejer strandene mod øst og vest. Stranden mod øst er karakteriseret af bølger og er forholdsvis stejl, mens stranden mod vest er lavvandet og egner sig godt til børnefamilier. Stranden mod vest har dog problemer med tanggener, som vil kunne løses ved, at kommunen fjerner tang oftere.

Klintholm Havn fungerer godt, men mangler charme og fiskerlejestemning. Der udtrykkes bekymring for Vattenfalls nye bygning, som virker voldsom og som ikke passer ind i en historisk og hyggelig havn. Klintholm Gods ser derfor gerne, at der i fremtiden bliver taget mere hensyn til det kulturmiljø, der er på havnen.

Turismen på Møn, det bredere perspektiv

Klintholm Gods er en del af turismeøkonomien og sætter pris på Møns udvikling med f.eks. vandreruten Camønoen, hvor man pludselig kan se direktører og unge hippier gå sammen. De ser dog gerne, at der kommer nogle flere retningslinjer for vandrerne, hvor må man overnatte, og hvad man skal gøre med sine efterladenskaber m.m.

Godset oplever problemer med, at vandrerne ikke kan komme af med deres affald, og derfor kommer det i deres containere. Dette ville kunne løses ved, at der kom klarere retningslinjer og affaldsstationer langs ruten.

Der er for mange, der overnatter uautoriserede steder, hvilket både sviner, ødelægger natur og kan være et problem for lokalbefolkningen. Vi savner klare retningslinjer, der tydeliggør, at vi ikke har allemandsret i Danmark. Klintholm Gods går gerne i kommunikation med kommunen omkring en løsning.

Referat af interview d. 24. marts 2020

Møn Handelsstandsforening

Sten Larsen, næstformand og indehaver af Slagter Stig og Co.

Baggrund

Møns Handelsstandsforening dækker hele Møn og er en forening med et stort antal frivillige og supportere, som gør, at de kan afholde en lang række events, herunder tirsdagsmarkedet i Stege, som hver tirsdag i juli og august tiltrækker mellem 20-25.000 mennesker. I 2019 vandt Møn Havfrueprisen for deres stærke frivillige netværk af lokale.

Handelsstandsforeningen har et nært samarbejde med House of Møn, hvor formanden for handelsstandsforeningen Tina Olsen også sidder, samt et samarbejde med Møn-Sydsjællands Turistforening. For Møns Handelsstandsforening er det vigtigt at formidle samarbejde.

Interesser i Klintholm Havn

Et generelt problem er, at det kan være svært som f.eks. sejler at komme rundt på øen, når man først er kommet i land. Handelsstandsforeningen så derfor gerne, at der kom mere cykeludlejning som f.eks. Borre Brugsforening, der ud over at drive Mini Brugsen også lejer cykler ud. I fremtiden kan disse evt. også inkludere elcykler således, at man nemt og bæredygtigt kan komme rundt mellem byer og seværdigheder uden bil.

Et problem for Møn generelt er, at turistsæsonen kun varer 2 måneder, hvilket derfor også er et problem i Klintholm Havn. Det er handelsstandsforeningens ønske, at denne kunne udvides til 4 måneder. Med de mange måneder uden særlige indtægter opstår problemet med handelslivet, hvilket gør det svært at drive forretning i vinterhalvåret.

Indkøbsmuligheder i fremtiden

Møns Handelsstandsforening ønsker at få Klintholm Havn mere turistvenlig og samtidig være en 'arbejdende' havn med mulighed for indkøb, restauranter og hotel. I dag er fiskerihavnen ved at være udfaset. Den nye udvikling, som offshorehavnen bringer med sig, har stor betydning for forretningslivet på havnen (som før i tiden husede flere spisesteder og 'købmandsbutik'). De indkøbsmuligheder, som eksisterer

i dag, er for få, og Møns Handelsstandsforening håber på, at fremtiden skaber grundlag for forretninger og indkøbsmuligheder, som er levedygtige.

Referat af interview d. 2. april 2020**Dagli'Brugsen i Borre****Niels Olsen, uddeler****Baggrund**

Borre Brugsforening er en uafhængig forening stiftet i 1875 med 700 medlemmer. Brugsforeningen har en bestyrelse på fem, som driver brugsforeningen, hvor Niels Olsen er uddeler. Borre Brugsforening har deres egen marmeladefabrik, pølsevogn og dyrker eget frugt og grønt. Da købmanden i Klintholm Havn brændte, åbnede de på opfordring af den tidligere købmand, Mini Brugsen, i maj 2019.

Borre Brugsforening i Klintholm Havn

Mini Brugsen fungerer som midlertidig butik med de mest nødvendige varer. Den har åbent fra påske til efterår, men det er drømmen, at en ny butik skal have helårsåbent. I år får Mini Brugsen yderligere 40 m², hvoraf de 20 bliver en udvidelse af de 60 m², som butiksarealet er i dag.

Mini Brugsen har haft stor succes sidste år med cykeludlejning og forventer at have 35 cykler og elcykler i år til udlejning.

Borre Brugsforening er i dialog med en investor og har mødt stor velvilje af Møns Bank til at investere i en ny butik i Klintholm Havn. Drømmen er, at der bygges en ny bygning på havnen med selvstændig butik og ferielejligheder på 1. sal. Brugsforeningen ønsker at være placeret i selve havnen og være en del af havnemiljøet, hvor deres kunder vil være sejlere, cyklister, trollingfiskere og vandrere. Kravene til den nye butik vil være et areal på ca. 400-500 m² inkl. kontor, lager og personalefaciliteter. De forventer ikke at være en almindelig dagligvarebutik, men en butik med mange muligheder som café med udeservering, marmeladefabrik (brugsforeningen overvejer at flytte marmeladefabrikken ned i Klintholm Havn i forbindelse med en ny butik) og et samarbejde med en lokal fisker om at sælge frisk fisk, da han skal flytte ud af sin egen bygning på havnen.

Borre Brugsforening er glade for, at der sker en udvikling i Klintholm Havn, men ser gerne, at det gamle fiskerlejemiljø bevares i videst muligt omfang, og at de nye bygninger tilpasser sig miljøet.

I lang tid er der blevet færre bosiddende på Østmøn. Borre Brugsforening vil gerne være med til at vende denne udvikling, hvilket kan lykkedes, hvis udviklingen fortsætter positivt i Klintholm Havn.

En måde at få gjort havnen mere imødekomende ville f.eks. være at gøre den bilfri som i Nyord med parkeringsplads på kommunens jord nord for Klintholm Havn. En anden indsats er at få lavet cykelstier, da Klintholm Havnevej er smal og med den nye tunge trafik til offshorehavnen vil være farlig for bløde trafikanter.

Referat af interview d. 7. april 2020
Restaurant Klintholm
Laila Pape Jensen, indehaver

Baggrund

Laila og hendes mand Johnny købte i 2004 Klintholm Røgeri. Røgeriet bestod af butik med tilhørende gårdhave, samt en privat beboelse. Parret byggede beboelsesdelen om til restaurant samt byggede et større køkken. Restauranten blev hurtigt en stor succes og manglen på pladser gjorde, at de kiggede sig om efter noget større. I 2008 købte de det gamle frysehus på Thyravej 25 og byggede det om til en restaurant med 100 indendørs og 80 udendørs pladser. I ejendommens anden ende blev indrettet en butik. Restaurant og butik åbnede til påsken 2009. Da fiskebutikken ikke havde omsætning nok, nedlagde de den i 2012. Indtil 2018 havde Restaurant Klintholm åbent både til frokost og aften. Parret har af helbredsmæssige grunde prøvet at sælge restauranten de sidste par år, men det er ikke lykkedes, så for at lette arbejdspresset, har restauranten kun åbent til frokost. Restaurant Klintholm har ingen fastansatte, men har ca. 10 løsarbejdere, som kommer igen hvert år. I alt har Restaurant Klintholm i omegnen af 20.000 gæster på en sæson.

Johnny Jensen er selv opvokset i Klintholm Havn og har været fisker i over 30 år, indtil de besluttede sig for at købe Klintholm Røgeri på Margrethevej i Klintholm Havn.

Restaurant Klintholm i Klintholm Havn

Restaurant Klintholm er kendt for deres store frokostbuffet med mange slags sild. Da fiskeriet er for ustabil i Klintholm Havn pga. fiskestop for bl.a. sild og laks, er restauranten nødt til at bruge en anden fiskeleverandør.

Gæsterne hos Restaurant Klintholm er i højsæsonen en stor blanding af alle nationaliteter og er også aldersmæssigt bredt fordelt. Mange danskere, som har udlændinge på besøg, benytter ofte Restaurant Klintholm, for at de kan prøve et dansk frokostbord med mange slags sild. Omkring 70 % af restaurantens gæster er gengangere.

I flere pakketure til Camønoen er frokost inkluderet, her har Restaurant Klintholm en aftale med Camønobureauet.

Mange af Restaurant Klintholms gæster kommer kørende, men da havnens parkeringspladser ofte er fulde, må en del køre igen. Der mangler derfor parkeringsmuligheder tæt på havnen, da folk ikke vil gå 200 m ned til havnen.

Udvikling af Klintholm Havn og Møn

Udviklingen af Klintholm Havn til offshorehavn for vindmølleoperatører ser Laila Pape Jensen og hendes mand positivt på. Klintholm Havn er en erhvervshavn og vil miste sin charme, hvis den bliver en død havn. Med det nye vindmølleeventyr kommer der nye fortællinger og nyt at kigge på i Klintholm Havn. Jo flere man kan få til at blive i Klintholm Havn, som bosætter sig med sin familie, jo flere arbejdspladser og institutioner vil der komme, så Østmøn ikke bliver til et sommerhus-/flexboligområde. Det er selvfølgelig ærgerligt, at fiskeriet er gået tilbage, men havnen må også følge med tiden.

Det betyder meget for Restaurant Klintholm, at der findes mange rigtig gode spisesteder rundt om på hele øen, og alle prøver at give gæsterne en god oplevelse og et godt og positivt indtryk af hele Møn. Det er også af stor betydning, at Stege er en rigtig god handelsby, og mange gæster taler i meget rosende toner om, hvor mange gode og spændende butikker de kan finde i Stege og om et dejligt serviceniveau, der også er.

Autocamperne fylder, men skaber et godt og livligt miljø i og omkring havnen. Da flere bliver et par dage, skabes der næsten en landsbystemning, som Restaurant Klintholm sætter pris på. Ligeledes giver Camønovandrerne også et andet liv i havnen med deres telte, hvilket kun er hyggeligt.

Der er også mange lokale i byen, der har gjort noget for at gøre det hyggeligt for camønovandrerne. Det sætter vi stor pris på, da det også er med til at understrege, at klintholmhavnerne er et imødekommende folkefærd.

Da presset i højsæsonen er stort på restauranterne i Klintholm Havn, ser Laila Pape Jensen gerne, at der kommer flere restauratører til havnen. Ofte venter folk lang tid på bord, som det er nu. Jo flere ting der er at vælge imellem, jo flere turister og gæster kommer der. Hun vil også gerne understrege, at det er af stor betydning, at der mellem restauratører og andre i servicebranchen i Klintholm Havn (Møn) skal være en kollegial stemning, da man på den måde kan få mest mulig gavn og sparring med og af hinanden.

For Restaurant Klintholm er det vigtigt, at der kommer en ny købmand, så gæsterne i havnen har et sted at proviantere.

Referat af interview d. 7. april 2020

Hyttefadet

Pia Christoffersen, indehaver

Baggrund

Pia Christoffersen og Lars Klich Andersen købte Hyttefadet i foråret 2011, og skal starte deres 10. sæson i år.

De bor i Stege, men er i sommersæsonen konstant på Hyttefadet.

Lars er kaptajn og sejler - tre uger ude, tre uger hjemme. Pia er der hver dag i hele sæsonen/7 mdr.

Hyttefadet har ca. 20 ansatte og har åbent fra slut marts til efter efterårsferien. Der serveres frokost fra kl. 12-15.30, og aftenkortet starter kl. 17.30.

Pia og Lars Christoffersen købte den gamle Møns Bank, Thyravej 14 i efteråret 2015. Idéen om en grillbar/ishus var ikke langt fra tanke til handling. De har åbent i weekenderne og helligdagsferierne, i sommerferien er der åbent hver dag fra kl. 12-21/22, da mange går aftentur.

I 2018 købte de Thyravej 8, hvor et gammelt bundgarnsfirma lå. Grunden ligger mellem Hyttefadet og den tidligere købmand. Ønsket var at udvide terrassen på Hyttefadet, og da sæsonen gik i gang i 2019, gik de fra 13 udendørsborde til 30.

Hyttefadet i Klintholm Havn

Hyttefadet er den eneste restaurant i Klintholm Havn, som har åbent hele ugen til både frokost og aften. At de har åbent alle dage, betyder, at der ofte er meget travlt om mandagen, da mange spisesteder på øen har lukket. Om tirsdagen, hvor der er tirsdagsmarked, har de ekstra travlt.

I højsæsonen er der op til 1,5-2 timers ventetid på at få bord på Hyttefadet, hvilket gør, at der er spisepligt på terrassen, og de sender ofte "drikkegæster" ned til Pier to Heaven.

Hyttefadet er et sted med rigtig mange stamgæster, som de er på fornavn med, heraf også mange tyske lystbådssejlere.

De møder ofte gæster som starter med at leje sommerhuse, så køber et og ender med at bosætte sig, hvilket har gjort, at der er kommet flere iværksættere. Hyttefadet

har i påsken mange trollingfiskere, som er stamgæster hos dem.

Hyttefadet serverer i videst muligt omfang fisk fra Klintholm Havn, men er nødsaget til at have en ekstra leverandør, da fiskeriet i Klintholm Havn er for ustabil. Hyttefadet bruger ca. 6 tons flået fisk pr. sæson. De bruger et lokalt slagterhus til deres kødudskæringer.

I de gamle lagerbygninger på Thyravej 8 ved siden af Hyttefadet har de i vinter afholdt loppemarked med succes. Før husede Fiskernes Fællessalg et loppemarked i hele juli måned, og da bygningen er revet ned, har folk været glade for, at der er taget initiativ til et nyt. Det overvejes derfor, om der skal holdes loppemarked til sommer. Pia og Lars købte grunden med lagerbygningerne for at udvide terrassen til Hyttefadet. Hvad de ellers skal med lagerbygningerne, ved de ikke endnu. De overvejer fremtiden, men de mange regler og krav til spisested/cafe, gør processen mere besværlig. Måske en pop-up er løsningen, dem er der flere af på havnen, og de har åbenbart ikke samme regler.

En fremtidig Klintholm Havn

Pia Christoffersen er bekymret for, hvordan de fremtidige erhvervsbygninger på havnen kommer til at påvirke hendes forretning.

Det er særligt Vattenfalls bygning, som virker dominerende, og flere af den slags bygninger kan ændre Klintholm Havns charme. Hun er ikke imod, at havnen udvikles til offshorehavn, men synes det er synd, at der ikke tages hensyn til de erhverv, som allerede er på havnen.

Offshorehavnen siges at betyde nye arbejdspladser, men bekymringen er, at de ikke er for Møns lokalbefolkning, medmindre de uddannes til de kompetencer, som vindmølleoperatørerne efterspørger.

Vil gæsterne udeblive fra restauranten, når en 8 m høj bygning tager udsigten fra hendes gæster?

Vil resterne af beddingen blive fjernet og ikke kun den del, der lå, hvor Vattenfalls bygning nu ligger?

Det er et stort ønske, at der igen kommer en købmand. Mini Brugsen er et fint alternativ, men turisterne og især lystbådesejlerne og camønovandrerne mangler et sted at proviantere.

Der er ingen cykelparkering i Klintholm Havn og med det stigende antal cykelturister, er dette en mangel, da de ellers står rundt omkring. Det er cyklisterne selv, der efterspørger bedre muligheder, så de ikke generer unødvendigt.

Der mangler bedre toiletforhold i Klintholm Havn. Med nedrivningen af Fiskernes Fællesslag mistede havnen offentlige toiletter, derfor kommer der til at mangle en erstatning af disse. Hvor vil man i så fald placere nye?

Ålekrogrunden har fungeret som parkeringsplads for bl.a. spisegæster, autocampere og trollingfiskere. Det opleves, at mange autocampere har problemer med at finde steder, de kan/må holde, og af og til holder de og turistbusserne foran Hyttefadet, hvilket er generende.

Derfor ser Pia Christoffersen gerne, at der anlægges en autocamper-/turistbusholdeplads, som hun kan henvise til.

Trollingfiskerne, som har holdt på Ålekrogrunden, mangler ligeledes parkeringsmuligheder, når de nye ejere af grunden går i gang med deres byggeri. Hvad er planen mht. parkering?

Stien (Stedet Tæller), der går ned mellem Grab & Go og Ålekrogrunden til mosen, ville være ønskelig blev holdt fri for ukrudt ind mod Grab & Go, og at pladsen med borde og bænke ved mosen bliver vedligeholdt (kommunen?).

Bussen til Klintholm Havn kører ned gennem havnen, vender og holder i tomgang i meget lang tid, hvilket er generende. Det har tidligere været planen, at den skulle holde længere mod øst, hvor den ikke vil være til gene for restauratørerne. Den tidligere busplan minimerede tomgangstiden, og det var derfor ikke et problem i samme omfang. (Kunne være oplagt at lave en plads til de offentlige busser, turistbusser og autocampere samlet ét sted, f.eks. på den gamle søbadgrund).

Pia Christoffersens sejlene gæster efterspørger ofte taxaer, da der ikke er faste

taxaer på Møn.

Hun ser derfor gerne, at der kom en lokal taxachauffør, specielt fra maj-september for at mindske ventetiden for taxagæsterne (minimum 45-60 minutters ventetid, hvis de overhovedet gider komme).

I forbindelse med Stedet Tæller kom Camønobænken, som mange bruger. Der er brug for flere siddepladser og borde-/bænkesæt på området ved Camønobænken, f.eks. på træområdet foran parkeringspladsen, som kan inviterer til picnic. Der mangler ligeledes skraldespande.

De mange gæster i Klintholm Havn i højsæsonen gør, at de eksisterende restauranter ikke kan følge med, og derfor håber Pia Christoffersen, at der kommer flere, som kan aflaste det store pres. I Klintholm Havn er restauratørerne kollegaer og ikke konkurrenter.

Pia Christoffersen efterspørger, at der kommer bedre og mere kommunikation om udviklingen af Klintholm Havn, da det skaber tryghed og rygte, at ingen ved, hvad der kommer til at ske.

Referat af interview d. 21. april 2020
Restaurant ND122 og lokal borger
Indehaver, Jesper Dams Hansen

Baggrund

Jesper Dams Hansen er opvokset og bosat i Klintholm Havn med kæreste, selvfølgelig også fra Klintholm Havn, samt barn. Klintholm Havn er hans udgangspunkt, og det vil det altid være. Hans familie har rødder i fiskeriet i Klintholm et par generationer tilbage. Jesper er uddannet kok og har arbejdet på landets bedste restauranter som Dangleterre, Kong Hans og ikke mindst hedengangen Babette, før han købte 'Ålehuset' i Klintholm Havn. Planen er at lave Ålehuset til danmark's bedste restaurant, men han starter stille og roligt op - han bygger på efterhånden. I 2019 åbnede han Restaurant ND122 i Ålehuset som udendørs pop-up restaurant og forventer at åbne op igen snarest muligt i en mere permanent løsning. Jesper Dams Hansen er restauratør, men er ligeså meget en del af lokalbefolkningen i Klintholm Havn.

Interesse i Klintholm Havn

Planen er, at Restaurant ND122 de kommende år skal bruge de bedste lokale råvarer. Fisk fra Klintholm, æbler fra Rytzebæk, øl fra Nøddebjerggård, keramik fra Chandini - bruge de bedste ting, han kan finde. Derefter bruge det håndværk som kokkefaget er til at forædle råvarerne. Kvaliteten og respekten for råvaren er i højsædet samt det gode værtskab. Målet er at lave en restaurant, man vil glæde sig til at vende tilbage til gang på gang. Jesper ønsker at udfordre, men holde fokus på den gode smag. Tanken er, at restauranten med tiden skal involvere sig i og støtte op om en bæredygtig udvikling af lokale råvarer, det være sig fisk, grønt etc. Der vil blive lagt hårdt arbejde, ydmyghed og vedholdenhed i projektet, og han glæder sig til at komme igang. Måske det i fremtiden også kunne være muligt at præge nogle af Møns unge til, at de kunne blive en del af den gastronomiske top i Danmark.

Jesper Dams Hansen oplever, at der i spidsbelastningsperioder i Klintholm er nået et mæthedspunkt af besøgende. I sommermånederne er der ikke plads til flere turister i havnen. I påsken overtager trollingbådene havnen. Klintholm kan ikke tilbyde

den gode oplevelse, det skal være at færdes i byen, hvis det bliver for voldsomt. De mange besøgende betyder også flere biler og trailere med både. Som det er nu, er der ikke plads til flere. Desuden ser han ikke, at Klintholm Havn skal reduceres til en parkeringsplads. Der må godt være gang i den, men det skal være sjovt. Vi er en havneby med understregning under by.

Der skal være lige dele erhverv, lokalbefolkning samt turister for at skabe den gode stemning. Det er vigtigt, at der er en udvikling med fokus på kvalitet og originalitet frem for kvantitet. Det, der er vigtigt, er ikke antallet af turister, men hvilke turister vi får. Faktisk er turister et ord, der skal væk og erstattes med ordet gæster. Jesper ønsker ikke flere og større, men gerne mere diversitet og bredt ud over en længere periode. Vi ønsker gæster, der bruger hele området. Når de er her, må de hjertens gerne se vores smukke klint eller havn, men de skal da også gerne tage ud på Møn Is, tage til Stege, spise på en restaurant, handle i vores butikker, etc. Det gør de kun, hvis vi har noget at byde på.

Vi skal have udvikling og ikke afvikling, og derfor hilser Jesper Dams Hansen også offshoreaktørerne i havnen velkommen, da dette betyder, at havnen bliver sat i stand og skaber muligheder i Klintholm Havn. Dog er en bekymring med Esbjerg Havn som eksempel, at tilgængeligheden på havnen bliver begrænset af hegn samt at 'hertet' forsvinder. Offshoreaktørerne må ikke 'overtage' havnen, hvis man vil bevare en god synergi. Derudover forventes det, at personale og ansatte i så stor udstrækning som muligt hentes i lokalområdet.

Klintholm Havn er en historisk fiskerihavn, og det er vigtigt, at fiskeriet bevares, da havnens identitet og stolthed er bygget op omkring fiskerierhvervet. Fiskerne laver en kæmpe og vigtig indsats trods deres til tider svære odds. På trods af fiskeriets tilbagegang i Klintholm Havn, forventer Jesper Dams Hansen, at denne udvikling vil vende i fremtiden. Måske ikke på en måde vi lige ser for os, men havet byder på utallige muligheder, og hvem ved, hvad der kan ske. Ting har det med at gå i ring.

Klintholm Havn i fremtiden

Klintholm Havn er en fiskerby, og det skal den blive ved med at være. I byen er fiskerne og miljøet omkring dem en attraktion og stor ressource. Så hvad hjælp fiskerne skal bruge til fortsat at spille en rolle, det skal vi imødekomme. Det gælder både erhvervsfiskerne som fritidsfiskerne. De aktører, der slår sig ned i Klintholm Havn, skal benytte Klintholm og ikke udnytte. Klintholm Havn skal ikke 'belastes' for meget. De skal forstå, at vi er et lille lokalsamfund. Det gælder dog også for den mængde af industri, der skulle komme. På samme måde som offshoreaktiviteterne ikke skal 'overtage' havnen, skal industrien ikke 'overtage' byen. Der skal være harmoni - så kan 'de' blive til 'vi'. Inddrag og vær åbne.

Aktører, som slår sig ned i havnen, skal gerne byde ind - det kunne være med aktiviteter, der kan understøtte Klintholm Havn uden for sæson, eller som gør det sjovere at bo her. Eksempler kunne være kulturtilbud, kunst eller åbne værksteder. Når man bygger, skal der være en tanke på æstetik og natur. Det er fint med et 'erhvervseven-tyr', men alt har en pris. Borgerne i Klintholm har en uforholdsmæssig lille stemme, når det kommer til beslutninger, og der er meget uigennemsigthed, derfor kan stemningen hurtigt blive tilbageholdende. Der er rigtig god stemning omkring fremtiden, og det er skønt. Vi skal skabe et hjem, vi er glade for, og som vi er stolte af. Vi står stærkt og hilser fremskridtet velkommen.

Vision

Fremtidens Klintholm Havn behøver ikke nødvendigvis være meget anderledes end for nuværende. Fokus skal holdes på bosætning med en kerne af indbyggere året rundt, som skaber liv i havnen. Klintholm Havn skal heller ikke påduttes noget, Klintholm Havn ikke er. Hvis ikke der er lokale kræfter til at løfte opgaverne, er de ikke relevante. Det skal være en tilgængelig havn med fiskeri, samt havrelaterede aktiviteter. Der vil være liv og muligheder. Idéen om Klintholm Havn står overfor en stor udfordring, når det gælder fremtidens erhverv. Offshore er big business, og det er sjældent charmerende. De må gerne vise, man tager fejl. Sammen skal vi også sørge for, at havnen ikke forfalder - den skal holdes og passes. Klintholm Havn skal danne baggrunden for gode oplevelser.

Møn generelt

Det aktivitetsniveau af initiativer, der er på Møn, respekteres dybt. Der er fantastiske ildsjæle, der bærer en stor byrde. Samt dem der tog og tager kampen op mod udefrakommende utiltalende politiske tiltag. Tak til dem.

Møns natur er helt unik, og særligt roen er for Jesper noget, der er værd at opleve. Det skal Møn værne om.

Vi skal dog passe på med at tage Møn eller Møns Klint til "fange". Vi er alle sammen stolte af at komme fra Møn og have Møns Klint i 'vores' baghave. Men et produkt bliver ikke bedre af at hedde noget med Møn eller Møns Klint. Vi skal værne om vores arv og ikke udvande den. Der er fantastiske produkter, men der er også shit. De initiativer, som Møn brandes med, hilses velkommen, men med det i mente, at initiativerne og udviklingen ikke skal være til laveste fællesnævner. Samt at der er en idé med at bruge det. Produkter skal være stærke nok til at kunne stå selv.

Møns udvikling skal ikke have fokus på mere og større, men at blive bedre til det, Møn gør. For at holde niveauet er det vigtigt at have øje for, at branding af Møn ikke kommer til at klinge hult - det er vigtigt at have høje ambitioner for fremtiden. Vi skal ikke tænke, hvad andre tænker om os, men hvad vi selv vil have. Det gælder, om der skal bygges vandland eller andet.

Jeg hilser folk med ambitioner, originalitet, fantasi og vilje velkomne, og vi skal huske, at vi sagtens kan fostre verdensmestre fra Møn.

Møn skal fortsat være gode værter og beholde den positive atmosfære. Der er så mange muligheder og gode tiltag, at vi også i fremtiden vil være en ø i positiv udvikling, hvis vi fortsat lægger hårdt arbejde i det og ikke lader os faldbyde. Vi skal være stolte.

Referat af interview d. 30. marts 2020

Portofino

Adriano Viterbo, indehaver

Baggrund

Portofino er en italiensk restaurant i Klintholm Havn, som har helårsåbent. I højsæsonen har de åbnet alle ugens dage til aften. At Portofino alene har aftenåbent, hænger sammen med, at arbejdsbyrden for indehaveren Adriano Viterbo er for stor, hvis de også skulle holde åbent til frokost.

Oplevelsen af Klintholm Havn

Det er Adriano Viterbos ønske, at Klintholm Havn holdes indbydende for turisterne og ikke kun for erhvervshavnen. Han opfatter stemningen i Klintholm Havn som rar og hyggelig og ser gerne, at denne atmosfære bibeholdes. Han mangler på nuværende tidspunkt ikke gæster, særligt i højsæsonen må han af og til afvise kunder, da de har fuldt hus.

Adriano Viterbos restaurant ligger på hjørnet af Klintholm Havnevej og Thyravej og oplever, at bilerne kommer med høj fart ned igennem havnen. Han ser derfor gerne, at hastighedsbegrænsningen nedsættes til 30 km/t, da det er uansvarligt, som det er i dag, hvor flere og flere kommer gående og cyklende.

Som det er i dag, kører bussen ned gennem havnen, vender om og holder foran Portofino, hvilket er generende for udeserveringen. Han så derfor gerne, at busstoppestedet blev flyttet ned mod Stejlepladsen, og at bussen ikke kørte gennem havnen. Et andet kritikpunkt af busstoppestedet er, at der ikke er sat bustider op, og da de har mange besøgende fra udlandet, er det et problem, at man skal finde dem på internettet. Derfor satte Adriano Viterbo sidste år et skilt op, hvilket var til glæde for mange turister.

Adriano Viterbo oplever ikke de store problemer med parkeringsmuligheder, da en del af hans gæster kommer sejlene. Det eneste tidspunkt på året, hvor der er trængsel, er, når trollingsæsonen går i gang.

Vattenfals nye servicebygning centralt på havnen generer. Den er ikke tilpasset havnens kulturmiljø. Han er ikke imod flere bygninger på havnen, så længe at de

tilpasses miljøet.

For Adriano Viterbo er det vigtigt at få en købmand igen for at kunne videreudvikle Klintholm Havn. Mini Brugsen i dag er kun en nødløsning, som ikke fungerer optimalt. Han ønsker derfor, at der bliver opført en ny butik på havnen.

Referat af interview d. 24. marts 2020**Connected Wind Services, EnBW (EnBW Offshore Service Denmark)****Kent Hougaard, EnBW Offshore Service Denmark ApS (operatør)****Baggrund**

Connected Wind Services er en virksomhed, som servicerer omkring 1.000 vindmøller i Danmark + ca. 600 i Sverige, Frankrig og Tyskland. De er ejet af det store tyske energiselskab EnBW, som leverer strøm til 5,5 millioner kunder og har over 21.000 ansatte. EnBW har ambitioner om at installere vindmøller for 30 milliarder kr. og har allerede bl.a. Baltic II, som ligger i Østersøen, hvor de også har Baltic I, som ligger sydøst for Klintholm Havn. Baltic II består af 80 3,6 MW-vindmøller, som i dag leverer strøm til ca. 30.000 husstande.

EnBW og Connected Wind Services i Klintholm Havn

Indtil i dag har EnBW Offshore (EOS) sammen med vindmølle OEM serviceret Baltic II med hotelskib, hvor mandskabet skiftes hver 14. dag. Dette er dog en dyr løsning, og derfor skal der på Klintholm Havn opføres et hotel på den nuværende parkeringsplads, hvor Ålekroen lå. Hotellet skal kunne huse 25 mand, som særligt vil være beboet i sommerhalvåret samt kontorfaciliteter til 3-4 fastansatte på selve havnen. Som en del af kontrakten skal hotellet levere mad, dette kunne f.eks. komme fra lokale leverandører. Det er planen, at byggeriet af hotellet og servicestationen starter i foråret 2020, da EnBW og Connected Wind Services skal være operative fra 1. juli 2020. Da alt ikke kan nå at være klar til brug til sommer, vil der være en interimperiode, hvor bl.a. containere vil blive brugt til opbevaring.

På havnen vil tre eksisterende bygninger renoveres og ombygges til kontor/lager (servicestation). Af hensyn til sikkerhed og ISPS-bestemmelser vil området omkring bygningen blive hegnet af.

Både hotel samt servicestation bygges af lokal partner, MMA Offshore ApS.

Aktivitet på havnen

I havnen kommer der til at ligge to CTV-både, som skal sejle mandskab frem og tilbage hver dag. Bådene vil sejle ud mellem kl. 5 og 7 om morgen og hjem igen mellem kl. 18 og 19. Det meste af mandskabet kommer fra Tyskland, og da ruten

til Tyskland er hurtigere via båd end med bil vil størstedelen sejle frem og tilbage mellem Klintholm Havn og Barhöft i forbindelse med skift og dermed ikke belaste trafikken i Klintholm Havn.

For at kunne servicere 80 vindmøller vil der hver dag komme varevogne og lastbiler, som skal hente og levere varer på havnen - op til flere tons pr. dag. Ligeledes skal skibene serviceret et par gange om ugen.

EnBW og Connected Wind Services ønsker et godt samarbejde med de lokale aktører og ønsker at imødekomme de bekymringer, der måtte være. Da deres primære funktioner i havnen vil være overnatning, kontor og lager, vil der ikke være støj fra maskiner som f.eks. på et produktionsanlæg. CTV'erne, som kun sejler ud om morgenen og hjem om aftenen, må forventes at kunne høres svagt og i kort tid.

Ønsker for en fremtidig havn

Klintholm Havn er i dag for lille til, at større skibe kan komme ind i havnen, hvilket betyder, at større dele udskibes fra Rostock eller andre havne.

Referat af interview d. 26. marts 2020

Vattenfall

Arne Rahbek

Baggrund

Vattenfall Danmark er et svensk energiselskab, som er ejet af den svenske stat. De har som ambition at være fossilfri inden for en generation. Dette skal opnås gennem investeringer i vind- og solenergi samt batterier. Samtidig har de fokus på deres 'valuation chain' såsom svenske stål- og papirproducenter, som de hjælper med at også at gøre fossilfrie. Vattenfall har fået tilført ressourcer, som skal være med til at udvikle og finde nye bæredygtige projekter. De fokuserer på de nordeuropæiske markeder Sverige, Tyskland, Holland, Danmark og Storbritannien. Vattenfall-koncernen har ca. 20.000 medarbejdere.

Udvikling af Klintholm Havn

Arbejdet for at komme til at ligge i Klintholm Havn er startet for lang tid siden i samarbejde med Siemens. Klintholm Havn blev valgt på baggrund af den korte afstand til Kriegers Flak til de 72 vindmøller, som opføres på Kriegers Flak. Rønne Havn bliver udskibningshavn for vindmøllerne og Rødvig Havn vil blive brugt i konstruktionsfasen af vindmøllerne. Vattenfall placerer sig på Klintholm Havn i en ny bygning, hvor Fiskernes Fællessalg lå. Vattenfall ejer ikke bygningen, men lejer sig ind. Hos Vattenfall har man hørt kritik af bygningens udseende. Udbudsvilkårene på den nye vindmøllepark gjorde det nødvendigt at arbejde med et kendt koncept for bygningen. Anlægsfasen starter i foråret og slutter i 2022. I havnen vil ligge to CTV'er, der skal bruges ved serviceringen af vindmøllerne.

Vattenfall forventer, at der vil komme 30-50 permanente arbejdspladser til at drifte arbejdet med vindmøllerne, herunder smede, elektrikere, catering osv. De regner dog ikke med, at der er nok arbejde til, at nye underleverandører vil opstå på baggrund af offshorehavnen, men håber på, at de eksisterende lokale erhverv kan dække deres behov.

Vattenfall regner med, at halvdelen af de ansatte i forbindelse med offshorehavnen vil bosætte sig på Møn eller i lokalområdet baseret på erfaringer fra tidligere projekter. De resterende vil enten købe sommerhuse/fritidsboliger eller indlogere sig på lokale hoteller.

Der vil udover persontrafik være trafik til og fra Klintholm Havn med bl.a. reservedele til de 72 vindmøller. Persontrafikken vil være begrænset og primært komme fra dem, som f.eks. har bosat sig i nærområdet.

Støjen på havnen vil være begrænset. Der vil i tidsrummet (kl. 7 og 17.30) omkring lastning af CTV'erne være støj fra trucks, og det samme vil gøre sig gældende, når de kommer tilbage sidst på eftermiddagen. Da havnen har fungeret som fiskerihavn med støj fra trucks og kuttere, vurderer Vattenfall, at de ikke kommer til at støje mere end med den nuværende situation.

Vattenfall oplyser, at der arbejdes med en udvikling, hvor vindmøllernes lysafmærkning kun tændes, når fly er inden for kort afstand. Dette betyder, at de vil være slukkede 95% af mørketiden og dermed ikke forstyrrer nattehimlen med lysforurening – dog skal det pointeres, at der ikke er truffet beslutning om at investere i en radarløsning, ligesom myndighederne heller ikke har været involveret på nuværende tidspunkt i en løsning for Danish Kriegers Flak.

Vattenfall ser positivt på turismen i Klintholm Havn og ser ikke noget problem i en stigning af besøgende, så længe sikkerheden er i orden. De er i øjeblikket i gang med at færdiggøre skiltemateriale om Kriegers Flak og vindmøllerne. De har yderligere involveret sig i formidlingen om vindmøller med en kikkert, som bliver sat op på Møns Klint, så man kan følge med i opførelsen af vindmølleparken. Om muligheden for at sejle ud med deres CTV'er til vindmøllerne oplyser Vattenfall, at det pga. sikkerhed er udelukket, men de ser gerne, at private virksomheder kan arrangere ture ud til Kriegers Flak.

Vattenfall er åbne for at samarbejde med de andre vindmølleaktører på havnen og ser kun positivt på, hvis flere skulle slå sig ned i Klintholm Havn.

Hos Vattenfall skal teknikerne hver 2. år have genopfrisket deres GWO-kursuspakke. I pakken er der bl.a. førstehjælp og brand, disse kunne måske faciliteters på Klintholm Havn af en privat aktør.

Referat af interview d. 27. marts 2020 Kommenteret af Hans Sattrup og Rigmor Nielsen
Foreningen Bygnings- og Landskabskultur Møn (B&LM)
Rigmor Nielsen, Hans Sattrup

Baggrund

Bygnings- og Landskabskultur Møn arbejder for bevaring og udvikling af de arkitektonisk og kulturhistorisk værdifulde bygninger, landskaber og bymiljøer i gl. Møn Kommune – for at der værnes om det værdifulde, der eksisterer, og at nyt integreres i det eksisterende med omtanke og kvalitet. Foreningen virker for øget kvalitet i nybyggeriet og for, at kommuneplanlægningen og andre offentlige redskaber tager landskabets kvalitet og interesser mere alvorligt.

Foreningen arbejder især med planlægning og beskyttelse af bevaringsinteresser

Rigmor Nielsen er formand for B&LM, landskabsarkitekt og har været bosat på Møn de sidste 30 år. Hun har arbejdet i flere kommuner/amter, herunder Møn Kommune. Desuden har hun arbejdet som konsulent på en privat tegnestue og har bl.a. været projektansvarlig for renovering af Storegade i Stege.

Hans Sattrup er byplanarkitekt og har både som selvstændig konsulent og ansat i kommuner arbejdet med bl.a. byfornyelse og bevarende lokalplanlægning. Som projektleder i Øresundskomiteen stod han for udarbejdelsen af et miljøprogram for Øresundsregionen på opdrag fra den svenske og den danske stat. Han er nu bestyrelsesmedlem i B&LM, bosiddende på Østmøn og var medlem af bosætnings- og forskønnelsesgruppen under Østmøn Lokalråd, der nu er afløst af Østmøn Lokalforum. Desuden er han suppleant i bestyrelsen for Møn Naturforening.

Klintholm Havn, fremtidige planer

B&LM har tidligere kommenteret og kommet med anbefalinger til lokalplanerne for Klintholm Havn, som Vordingborg Kommune har tilsidesat. Kommunen har tydeligvis ikke ønsket at stille krav til fremtidige byggerier på Klintholm Havn, som kunne sikre, at Vattenfalls nye bygninger tilpasses i lokalmiljøet.

B&LM kom selv med forslag til, hvordan man med få ændringer kunne få bygningen til at indpasse sig bedre i havnen ved ændringer af tagprofilen fra fladt tag til sadeltag - som alle andre bygninger har på stedet - og dreje bygningen, så den vender den åbne facade mod vinduer mod Thyravej. Lokalt har bygningen mødt massiv modstand, og det er derfor vigtigt, at der i de fremtidige lokalplaner stilles præcise krav til bygningernes udtryk og udformning for at bevare kulturmiljøet i Klintholm Havn. Den samme bekymring gælder for det nye hotel, hvor Ålekroen før lå.

B&LM er forundret over den allerede vedtagne finansiering til udvidelse af den vestlige mole i Klintholm Havn, der skal ses i sammenhæng med fremtidige udvidelsesmuligheder for havnen og derfor bør afvente hvidbogen og helhedsplanen, inden man lader sig binde af placering og udformning. Har overordnede myndigheder allerede godkendt et projekt?

B&LM finder det vigtigt, at man værner om kulturmiljøet i Klintholm Havn. Deres anbefaling er, at der skal laves en screening af elementer, som er vigtige for kulturarven - der bør gennemføres en ny SAVE*-vurdering af det tilbageværende miljø. Ligeledes kan der arbejdes med en strategi for, hvordan der skabes en dynamisk kulturarv for at bevare de kvaliteter, som Klintholm Havn har. Her til kan der hentes inspiration i planerne fra Kerteminde og Rødvig. Det er ikke ønsket at lave havnen om til museum, men det er vigtigt at bruge det kulturmiljø, der er til at forstærke og bevare havnens atmosfære og fortælling til gavn for byens beboere og besøgende. Hvis ikke nye anlæg og bebyggelse tilpasses det bevaringsværdige kulturmiljø, mister byen sin tiltrækningskraft. Og når havvindmøllerne efter 25 år måske erstattes af nyere mere effektive vedvarende energiformer, risikerer man at stå tilbage med en forældet bygningsmasse, der belaster miljøet og ikke uden store omkostninger lader sig ombygge til nye formål, hvis ikke man har opført dem efter principperne for bæredygtigt byggeri, cirkulær økonomi og klimatilpasning. Der kan henvises til forskningsresultater herom.

Bosætning og turisme på Møn

B&LM ser gerne, at de arbejdspladser, der skabes i forbindelse med offshoreaktiviteterne stimulerer bosætningen. Der findes på Østmøn og i nærområdet til Klintholm Havn stadig en del ubeboede og faldefærdige huse, der skæmmer. B&LM ønsker, at Vordingborg Kommune fortsat opkøber, nedriver og giver tilskud fra byfornyelsesmidler til at forbedre huse, der er bevaringsværdige eller kan opnå en højere SAVE-værdi, så de bliver tidssvarende boliger. Det anbefales, at kommunen udarbejder bevarende lokalplaner - i første omgang for landsbyerne langs Klintevej og Klintholm Havnevej - så disse kan få et løft og gøres tiltrækkende. Planerne udpeger de bygninger, der ønskes bevaret og forbedret. Samtidig skal planerne give mulighed for at bygge nyt i 'hullerne', der er opstået efter nedrivning eller på anden vis kan afrunde landsbyerne. Der findes muligheder i både Magleby, Borre og Elmelunde-Hjertebjerg, nær dagli'Brugsen, skolen og de mange aktiviteter, lokale foreninger afholder her og i forsamlingshus.

I den nordlige del af Klintholm Havn er der udlagt et areal til oplag af industrimaterialer (Lokalplan H 14.02.01). Helhedsplanen for Klintholm Havn bør tage stilling til, om der er behov herfor, eller om der skal gives mulighed for en boligbebyggelse.

Der er på Møn mange forskellige skoletilbud, og i Stege er der stadig et fint udvalg af butikker. Ved at styrke bosætning på Østmøn kan det både forbedre transportmulighederne og understøtte et par dagligvarebutikker. Lokalrådets bosætningsgruppe nedsatte for nogle år siden en gruppe 'bosætningsambassadører', der tager imod tilflyttere for at hilse dem velkommen med en række tilbud og oplysninger om alle aktiviteter i lokalsamfundet og på hele Møn. Det sker nu i et samarbejde med ambassadørgrupperne i Stege og på Vestmøn. Der føres i samarbejde med kommunen statistik over antal til- og fraflyttere. Det viser sig på Østmøn, at man falder godt til og bliver boende. Kun ganske få er flyttet. Årsagen er ifølge bosætningsgruppen tilsyneladende, at det ikke lykkedes at få arbejde i rimelig afstand, og at børn skulle køres for langt til skole og andre aktiviteter. Derfor ser B&LM det som en oplagt mulighed for at stimulere bosætning i landsbyerne langs Klintevej og Klintholm Havn, som stadig er busbetjent.

B&LM ser gerne, at Klintholm Havn og Østmøn forbliver en attraktion for beboerne, tilflyttere og turister. De ser en udfordring i, at Møn har nogle sårbare kulturmiljøer, landskaber og natur og efterlyser en turismepolitisk redegørelse, der afklarer, hvilke

former for turisme der bedst gavner Møn. Masseturisme som f.eks. krydstogtskibe, der er nævnt i 'Kystdestination Møn', ses ikke som en fordel for Møns erhvervsliv og beboere. Det vil i korte perioder medføre en ikke ønskelig punktvis overbelastning af de største attraktioner og naturværdier. Der bør derfor være fokus på den bløde turisme, således at cykel- og vandretrier udbygges, som også befolkningen har glæde af. Evt. kan der indsættes elbusser fra Stege, som kan afhjælpe noget af den trafik, der vil komme som følge af en udbygning af Klintholm Havn med offshorevirksomheder og den tilflytning, der forventes til nærområdet og ikke mindst en udvikling af sukkerfabrikken som turismecenter med mange ferieboliger. Både virksomheder, lystsejlere og tilflyttere vil forbedre grundlaget for en købmandsforretning til erstatning for den, der nedbrændte, som ikke kan undværes i en betydningsfuld lystbådehavn.

I den kommende kommuneplan ønsker B&LM, at der formuleres præcise retningslinjer, der sikrer en bæredygtig udvikling og tilpasning til det bevaringsværdige, byggede miljø og naturen. De oplever i dag, at kommuneplantillæg og lokalplaner i alt for høj grad tilpasses investorers projekter. Kommunen er alt for villig til at tilpasse planerne og dispensere uden hensyn til gældende planer og fredninger og uden hensyntagen til forslag, der kommer fra borgere og lokale organisationer. Fremtidig planlægning bør i højere grad sikre bygnings- og landskabskulturen.

B&LM ser frem til SWOT-analysen, der udarbejdes i forbindelse med hvidbogen og gør rede for, hvordan alle de forslag, der fremkommer under interviewene, underkastes en grundig vurdering af ulemper og fordele for lokalsamfundet på Østmøn.

** SAVE kan anvendes til at kortlægge og vurdere byers og bygningers arkitektoniske, kulturhistoriske og landskabelige værdier. SAVE-undersøgelser kan give politikere og embedsmænd overblik over de arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter, og være en hjælp, når der skal tages beslutninger om byudvikling, byomdannelse eller udvikles en arkitekturpolitik eller til oplysning af borgerne om, hvad der er bevaringsværdigt.*

SAVE-metoden kan danne udgangspunkt for udpegnings af bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer, ligesom det er et godt redskab for kommunernes byggesagsbehandling.

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsen

